Sümbülzāde Vehbi d. 1809

Dīvān

دیوان وهبی

❀ (بسم الله الرحمن الرحیم) ❀

❀ کتاب مرقوم یشهده المقربون ❀

الهی سنسن اول قاضی حاجات / که لایقدر سکا عرض مناجات
الهی سنسن اول معبود بالحق / وجود واجبک موجود مطلق
نقایصدن منزه نور ذاتک / او ذاتیله قدیمدر صفاتک
الهی حی و قیوم ابدسن / شریکک یوقدر الله احدسن
تمانع ایله اولمشدر مبرهن / اله العالمین سنسن معین
ازل سنسن ابد سنسن الهی / چو سنسن پادشهلر پادشاهی
جهان حکمکده در یوقدر وزیرک / محال اندر محال اولمش نظیرک
الهی سنسن اول باقی و دائم / سنک امرکله عالم اولدی قائم
جهانی وار ایدوب کتم عدمدن / حدوث ایتدردک آثار قدمدن
ینه عالم فنا اندر فنادر / سنک غیرک سراپا بی بقادر
زمان جاری دکلکن ساکه اصلا / زمانی ایلدک تکوین و انشا
دکل اغراضله فعلک معلل / بو بر برهان قاطعدر مدلل

بزه نص کریم ایتدی افاده
سکا محتاجدر عالم سراپا
مرید فاعلی مختار سنسن
الهی سنسن اول فعال صانع
عباده نعمتک بحد و پایان
الهی سنسن اول خلاق ورزاق
عطاو لطفکه یوقدر نهایت
الهی ایلیوب تنزیل فرقان
رسولک مصطفایی قیلدک ارسال
عباده ایلیوب یارب عنایت
بحمد الله نه نعمتدر بو نعمت
آنی اذنک ایله روز جزاده
خصوصا قورتاره بو ناتوانی
بنم اول مذنب پرجرم وعاصی
ایدوب نقد حیاتی فسقه مصروف
نه ایتدم قوللغه لایق عبادت
دریغا ایلدم ضایع شبابی
اولوب افتادهٔ عشق مجازی
اولوردم که نظرباز سیهکار
گر افتاده قالوب چاه ذقنده
باقوب گه گیسوان مشکنابه
خط عنبر شمیم وخال دلبر
گهی سوی میان شوقیله نال

که سنسن صاحب کل اراده
سنک یوق احتیاجک غیره قطعا
حکیم مطلق جبار سنسن
سنک غیرک دگل معطی ومانع
سزا آنجق سکا حمد فراوان
ایدرسن جمله مخلوقاتی رزاق
نیجه اولسون سپاس وشکره غایت
بزه احسان قیلدک نور ایمان
کلوب تبلیغ امرین ایتدی اکمال
طریق حقه ایتدردی هدایت
که اولدق اویله بر سلطانه امت
شفیع ایت روز محشرده عباده
ایدنجه اوستنه جمله زبانی
گرفتار مناهی ومعاصی
بو خسران ایله قالدم زار وملهوف
نه قیلدم بر دقیقه حسن طاعت
تلف ایتدم او وقت مستطابی
مثال طفل ایدردم خاکبازی
خیال چشم خوبانیله بیمار
گهی دل تشنۀ دیگر دهنده
دوچار اولدم هزاران پیچ وتابه
سویداده اولوب سودای مضمر
گسسته تار اولوردی سلک آمال

حماسات ایلیوب نفس وهوایه	بو کونه عمره ویردم هبایه
یا کلدم کنج ایکن شیطانه اویدم	ندامت کلدی پیر اولدقده طویدم
ایدوب الدانمغه صد کونه افسون	نه شیطانلقلر ایتدی باکه ملعون
امان یارب بو عبد روسیاهی	بو جرم آلوده پیر پر کناهی
مدد سوزمه مدد نار جحیمه	رفیق ایتمه او شیطان رجیمه
مددای غافر ذنب و خطایا	کرم قیل ایتمه دیوانکده رسوا
مدد قیلمه بنی القای سجین	اغثنی یا غیاث المستغیثین
زبانیلر النده ایتمه پامال	فمنک العون فی خوف واهوال
بلی چوق قدر بو عاصینک قصوری	بیلور اما که معنای غفوری
اکرچه پر کناه تیره رودر	امیدی مژدهٔ لاتقنطوادر
تهی دست ایسه ده حسن عملدن	اثر یوق اعتقادنده خللدن
حقیر و ناتواندر ضعف بنیاد	قوی ایمانیدر مانند پولاد
امان ایمانمی حفظ ایت خدایا	حضور عزته اولسون هدایا
امان آخر نفسده ویرمه لکنت	اوله جاری زبانمده شهادت
سزای مغفرت قیل بو کدایی	شفیع ایله محمد مصطفایی
امان محروم دیدار ایتمه یارب	اوحرمانه کرفتار ایتمه یارب
جهانده بعد ازین اولدقچه باقی	بنی قیل حسن اعماله ملاقی
قپوکدن غیری بابه ایتمه محتاج	دلمدن ماسوایی ایله اخراج
فنون شعرمی سحر مبین ایت	متون شرح کفتارم متین ایت

دلم عشقکله پر شوق و صفا قیل
زبانم نعتکوی مصطفا قیل

در نعت شریف فخر المرسلین علیه الصلاة والسلام

زهی پرتو نمای آفرینش	عیون کائناته نور بینش

[illegible]

ختام سکیدر مهر نبوت … که ایتدی انبیایه خاتمیت
مکرمدر اگرچه نسل آدم … مفضل جمله دن اول ذات اکرم
چون آدم چشمنی آچدی عدمدن … انک مهریله اولدی صبح روشن
اودورایلردی بین الماء والطین … بونوراولمشدی پرتوبخش تکوین
ره دریای جودی ایتدی مفتوح … کلوب جودی یه ایندی کشتی نوح
طویلمامشدی داودک صداسی … سماع آورایدی چرخ نواسی
وزان اولدی خلیل اوزره نسیمی … گلستان ایتدی آتشزادیمی
کلیمه لمعه افشان تاب رویی … که اولمش شعله سندن شعله جویی
مسیحا مقدمندن مژده رسدر … انکچون جانفزا صاحب نفسدر
مبارک ذاتی حقک رحمتیدر … نیازی امتیدر امتیدر
سرای شرعنک اول چار یاری … معلا چار رکن استواری
نجوم اهتدا اصحاب وآلی … نه نجم اما فلکدن قدری عالی
یتراسه وهبی پامال ونومید … نه ممکن ذره دن تعریف خورشید
تأدب قیل بوطور نابجادر … آنی مدح ایلین چونکیم خدادر
روان ایله او نور مجتبایه … صلاتیله سلام بی نهایه

چیقوب کرسی تقریر وبیانه
عیان ایت عرش معراجن جهانه

❀ در معراج حضرت فخر الانبیا علیه اکمل التسلیمات واجمل التحایا ❀

خوشا فرخنده شب وقت مبارک … که تجلیل ایتدی آنی حق تبارک
زهی شب مطلع صبح سعادت … نتیجه آور مهر مسرت
نه شب آبستن الطاف مولا … اوشبدر معنی اللیل حبلی
نه شب کیم قدر بخش لیله قدر … برات روشنایی شب بدر
نه شب زلف بتان خطه چین … شکنج طره سندن چین برچین

بنه کرم صفا بولدی یتاغن — کرم ایسی سوینده رمز چراغن
بونی کوش ایلینجه قیلدی تصدیق — که دیندی حضرت بوبکره صدیق

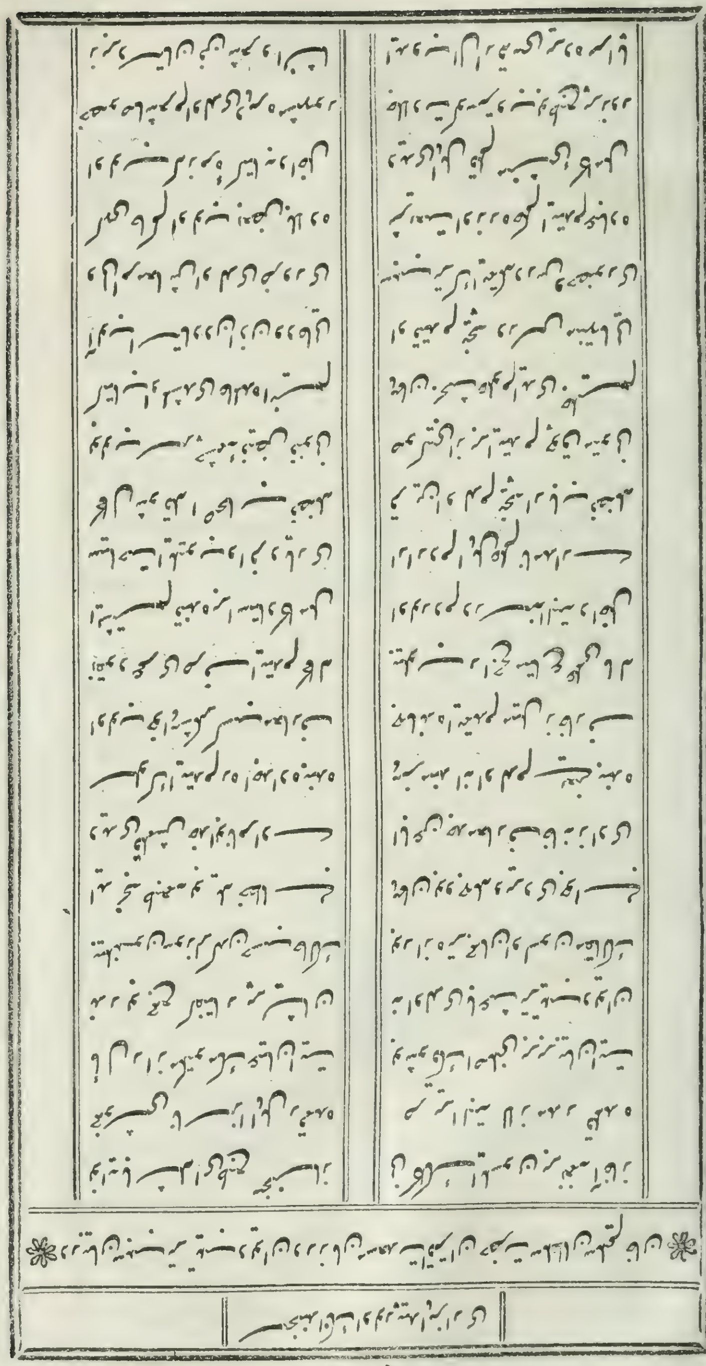
یتره بهی خموش اولمقدر اسلم
اوددر رأی صواب الله اعلم

❀ درستایش حضرت پادشاه اسلام خلد الله ملکه الی یوم القیام ❀

چو قیلدک ای دل فرخنده آثار — مناجاتیله بدأ نظم گفتار
یازوب هم نعت ومعراج رسولی — مقام رحمته بولدک وصولی
سر آغاز ایله وصف پادشاهه — ثناسی حضرت ظل الهه
او در تأیید ایدن احکام دینی — او در تأسیس ایدن شرع مبینی
فروغ تاج وتخت کامرانی — سپهرک کوکب صاحبقرانی
مه برج شرف مهر خلافت — مدار ارتفاع دین ودولت
ضیا بخشنده اورنک شاهی — مجسم نور تأییدات الهی
همای اوجگاه شوکت وشان — سعادت سایه ظل رب منان
خداوند جهاندار جوانبخت — در اکلیل شاهی زیور تخت
سکندر شوکت ودارای دوران — فریدون حشمت وجمشید عنوان
سرافرازان شاهان کهر تاج — درنده سر برهنه عبد محتاج
جهانک سلطنت زاد قدیمی — کریم ابن الکریم ابن الکریمی

شهنشاه جهان سلطان سلیم خان
شرفبخشای نسل آل عثمان

سلیم ثالث عثمانیاندر — سلیم پادشاه کامراندر
دلنده سر الهامی هویدا — کرامت فیضی اطوارنده پیدا
آنی حامی ایدوب دین مبینه — خلیفه قیلدی حق روی زمینه
عدالت تختنک بالانشینی — سلیمان وش جهان زیر نکینی

[illegible]

وکلکن ذرهٔ انعامه شایان — اولوب خورشید احسانی درخشان
فروغ رأفتی بو خاکساری — کوروب شایان اوج اعتباری
کمال لطفله دلشاد قیلدی — دل ویرانمی آباد قیلدی
ایدرکن کشت دشت ظلمت غم — یتشدی خضروش اول شاه اکرم
ایدوب آب حیات لطفن اجرا — بو دلتشنه ضعیفی ایتدی احیا
اورتبه قیلدیکم احیای الطاف — ایدر غبطه بکا ارواح اسلاف
چراغ ایتدی بو شمع خاندانن — امکدار قدیم دودمانن
جوان سال ایلدی کویا بو پیری — روانبخشی احسان وفیری
بو شوقیله طبیعت بولدی قوت — همان وقت شبابم ایتدی عودت
فراموش ایلدم جور زمانه — اولوب مشغول عیش وشادمانی
آچلدی غنچهٔ خاطر کل آسا — نواسنج اولدی طبعم بلبل آسا
مثال نی ینه کلک سخنساز — نوا و نغمه یه ایتدی سرآغاز
کمال شوقله قیلدی طبیعت — همان ترتیب دیوانه عزیمت
نه انشاد ایلدمسه اوچ لسانده — بولوب موجودین اوراق زمانده
جدید و کهنه آثار پریشان — بولندی هر نه ایسه حسب الامکان
رسوم محو واثبات اوزره یکسر — ایدوب که طرح وکاهی نقل مسطر
اوکونه منتخب وافرجه آثار — مفید و مختصر دیوان اشعار
قیلوب هر نوعنی بشقه مهذب — اولندی اوچ لسان اوزره مرتب
اکر یازمش ایسه سعدی کلستان — بو آثاره دیسونلر سنبلستان
بو رسمه بولدی چونکیم حسن ترتیب — اولوب رونقنمای زیور و زیب

دیدم تاریخنی جوهر کبی خوب
معارف کنجیدر دیوان مرغوب

بو ترتیبی همان باعون هادی — مجرد لطف شاهی اولدی بادی

قصورین عفو ایدرسه اول شهنشاه — مرادم ایتمه در تقدیم درگاه
اکر کیم اولمسه مشهور دوران — مآل قصهٔ مور و سلیمان
انی تقدیمه ایتمزدم جسارت — ولی اول قصه در بادیٔ جرأت
عنایت ایله وهبی یه الهی — که دیوانی اوله مقبول شاهی
دخی شمد نکرو بو عبد ناچار — یازه و صفنده بیحد تازه آثار
او سلطان جهانک ایله یارب — نظام دولتن دائم مرتب
اولوب اطواری عالمده مسلم — مدیحه کویی اولسون جمله عالم
لواسن ایله منصور و مظفر — ایدوب اعداسنی یکسر مدمر

همیشه منتظم اولسون الهی
جهانده شوکت دیوان شاهی

❀ تاریخ ترتیب دیوان در زمان سلطان سلیم خان ❀

دیوان عبد احقر اولمازایدی مرتب — کر اولمسیدی یاور عون و عنایت رب
اول فیض بخش مطلق چون ایلدی موفق — ذاتنده اولدی الحق بو تحفهٔ مهذب
سن ایله یا الهی مقبول پادشاهی — کاهی ایدوب نگاهی اولسون گشاده مشرب
تحسینله اداسن عفو ایلیه خطاسن — بو عبد بینواسن کویا ایدوب مخاطب

تاریخی سلیم خان دیرسه دکلمی شایان
شاهانه اولدی وهبی دیوان نو مرتب

يا مرضعا بلبان الشيب والهرم
دعني ودأني فاذني منك في الم
ذكر الحبيب كفى في الوجد معذرة
هب بت اكتم نار الوجد في كبد
قل كيف اخفي زناد الشوق في خلدي
نادمت اهل الحمى يوما بذي سلم
عاشرتهم غانما بالطيب والطرب
اصبحت من وصلهم في الروح والفرح
في ربعهم عشت ملتذا بصحبتهم
فصرت لا اتمنى بعدهم ابدا
من لي بامنيتي والدهر بائسة
وكيف لا وهي من طول المدى هرمت
حاشاي ما كنت من يختار فرقتهم
لا شوق صاحبة اذوق صافية
وهل ذري كل دمع قد حكى دررا
او بات كل فريد طول ليلته
او صفرت كل خد قد حكى ذهبا
او صاد كل لبيب ظبية رتعت
او جيرت كلهم فرعا قد حورت
او شاب كل رضيع الحب في شغف
او عاشت الخلق في الدنيا سواسية
في جبهة المرء ما يغنيك عن نبا
هذا مشيب تخبر فهو مختبر

حتام تذكر جيرانا بذي سلم
والروح في وهم ياليت من صمم
يا لائمي لو دريت الحب لم تلم
والوجد اظهر من نار على علم
والشوق مزعج صبار على الصدم
فارقتهم وندمي بعدهم ندمي
هاجرتهم نادما بالهم والسدم
امسيت من هجرهم في الضر والسقم
والدهر يعتقب اللذات بالالم
الا ملاقاتهم في ذلك الحرم
عن المنى آذنت باليأس والعقم
والعقم لابد حين الشيب والهرم
لكن قضانا جرى في اللوح بالقلم
فهل يميل الى لهو ذووا الهمم
هوى عوارض ذي ظلم لمبتسم
من هجر ضاحكة لمباسم في لم
انامل البيض تحكي حمرة العنم
في مرتع القلب لا في الضال والسلم
تزهو على الحور من فرع على قدم
حتى يموت رضيعا غير منفطم
لا والذي خلق الدنيا من العدم
الصبح اصدق انباء من الكلم
عدل صدوق امين غير متهم

من يصطبح بعتيق من سلافته … لم يبغ صافية شجت بذي شبم
ومن يصاحبه يعرف اذ يصاحبه … ما من نديم له اخرى من الندم
ومن يلاحظه لم يفرق لو احظه … من الاديم وخد ناعم الادم
ومن يغازله او يسمع تغزله … على مغازلة الغزلان لم يحم
ومن يجالسه يستحقر لحشمته … كل المحاسن الا الحسن في الشيم
ومن به ازداد نوراصبح غرته … لم يغترر بظلام الكحل والكتم
ومن به انفتحت اجفان همته … الى غن غضيض الطرف لم يهم
فلا سعاد اذا بانت تحزنني … ولا سليمى اذا اصدت عن الذمم
ولا طلول كبال الوشم بالية … ولا خيام خلت عن ساكني الخيم
ولا نسيم سرى بنجد يفرحني … ولا حديث حكى عن ارض ذي سلم
ولا تعشق غزلان اقمن بها … ولا تغزل عشاق اولي همم
ما هاج دمعي لارسم ولا طلل … ولا وميض سرى في الليل من اضم
ما زاد وجدي لا بان ولا علم … بل شوق خدمة اهل الوجد من امم
خدام روضة خير المرسلين الى … كل البرية من عرب ومن عجم
من اصطفاه حبيبا حيث انشاه … عن كل عيب بريا بارئ النسم
لو لم تكن في نظام الكل خلقته … لم يودع النقش لوحا خالق القلم
او لم يحرك سما الفيض جوهره … لم يرتبط حادث في الدهر بالقدم
او لم تحدد محيط الكل همته … لم يقبل الكل الا صورة العدم
او لم يكن حبه يوم المعاد لما … تعود نفس ولو كرها الى الرحم
على ثبوت مسمى العقل بينة … سوى وجود رسول الله لم تقم
فاق الخليقة طرا في خلائقه … تم الكمال به كاملا بالكرم
ما كاد يحوي علاه كاتب بيد … او مدرك بالنهى او ناطق بفم
اذا اسالت ضياء الصبح في فلق … والشمس في ضحوة والبدر في عتم

عليك من صلوات الله كلها || ما بات يحكي العلي من جيرة العلم

وما روى ناطق عن مجدهم خبرا
وما تفصح عنه الطير بالنغم

❀ مما انشده ايضا في نعت النبي عليه السلام ❀

ابا بريد الحمى ان تأت عجلاني || ارضا بها حل جيراني وخلاني
انشد لهم من لساني عند صحبتهم || مقالة من رضي وهي بيتان
لو لا تذكر ايامي بذي سلم || وعنده ذات اوطاري واوطاني
لما قدحت بنار الوجد في كبد || ولا بليلت بدمع العين اجفاني
ولا اصابتهم عين الزمان وهل || جاء الزمان باخوان كاخوان
والله ما ذكرت يوما اثرهم || الا استهلت بصوب الدمع اجفاني
يا حادي العيس مه رفقا بمضطرب || بعد واسير الهوى في اثر ركبان
في اثر خدام من قد كان يخدمه ال || روح الامين بتنزيل الفرقان
ومن تواتر في التوراة مدحته || وفي زبور وانجيل وقرآن
ومن علا في العلى ادنى فضائله || فضائل الخلق من جن وانسان

محمد افضل الرسل الكرام ومن
يدعو العباد الى ازكى اديان

هو الرسول يد الله الكريمة في || تخريب كفر وفي تعمير ايمان
فالعز من سيفه والجود من يده || يكاد يحكي لدى قهر واحسان
يا ظهر معشر اهل الحق كلهم || لدى التعارض من حق وبطلان
انت الغياث لهم في كل داهية || يوما تقابل للدعوى فريقان
الدين طالب معوان يعاضده || والكفر جالب ركبان ورجلان
فان بدا لا معا والجو منكدر || سنان رمحك في اجراء ميدان
كانهم هرباء والحتف قائدهم || افواج جن رأوا اضواء شهبان

اوعدة من ضعاف الرقش قد جلبت ... بصنعة السحر تسعى عند ثعبان
والقلب في دهش والعين في خفش ... من لمع بيض جلتها كف اقيان
والنفس في دهم والاذن في صمم ... من التقارع فيما بين اقران
والاسد في قسطل الهيجاء جائلة ... بين الفريقين تمشي مشي غضبان
لا اسد غاب الشرى بل اسد معترك ... اسد الشرى عندهم افواج غزلان
آثار سيفك في الاسلام مستند ... طوت روايتها اخبار شجعان
فالله ايداك اظهار القدرته ... وجئت بالحق زها قالبطلان
آيات نطقك بالقرأن معجزة ... اعيت شقاشق عدنان وقحطان
من بعض مالك من نعت ومنقبة ... تقاصر العد نقصا اي نقصان
لو اجترأت بلا فهم فلا بأس ... والنمل انشد مدحا في سليمان
كانوا الحيرتهم من باقل اعيى ... في نظم نعتك افواج كسحبان
وان اعان زهير فيه نابغة ... ولو تظاهر سحبان بحسان
بل لست احسب قولي فيك منقبة ... لكنه منتهى دركي وحسباني
وانت تعلم اني ما ارومه ... مادام مادح ذي جود وسلطان
اذ كان يكتسب الدنيا وزينتها ... من طول المدح في معن ونعمان
وقد تركت هوى الدنيا وزخرفها ... رجاء لطفك في اوراق نسيان
يا احسن الخلق في خلق وفي خلق ... واكرم الناس قدرا عند رحمان
ان لم تكن شافع العاصين يا اسفا ... لدى صراط وميزان ونيران
وان تكن شافعا يوم الجزآء بهم ... بشرى لهم كلهم فازوا بغفران

عليك اوفى صلاة الله ما سجعت ... ورق الحمام على خضرآء افنان

❀ ومما انشده في نعته عليه السلام وارسله الى روضته المطهرة ❀

نسيم نواحي طيبة في مشاميا ... وبالطيب رياه لقلبي شافيا

ايا معشر الخلان خلوا وربكم ... مهب الصبا ان كان تلك النواحيا
لعل الصبا تجلو اذا ما تنسمت ... سـعلى بريا ارضهم هم باليا
بريد الحمى ان تأت يوما ديارهم ... فبلغ اليهم ثم بلغ سلاميا
سلاما يؤدي بعض وجدي ولوعتي ... الى ساكني ارض الحبيب مباهيا
سلاما غدا يتلو من الهم آية ... سلاما اتى عن حرقة القلب حاكيا
سلام اشتياق من فريد مهاجر ... يبيت من الاوطان والاهل نائيا
فان سئلوا عني وعن حال مهجتي ... فقل بعد تبليغ السلام مناديا
اليكم لكم منكم عليكم اعزتي ... حديثي وحاشى ذكر قلبي ثنائيا
الا يا اخلائي اذا ما ذكرتكم ... فوالله لا ادري الضحى من عشائيا
على اذا جاد الزمان بمنيتي ... زيارتكم يا رهط بالرأس جائيا
غدا الدهر للمشتاق داء فليتني ... عرفت لهذا الداء شخصا مداويا
ايا معشر العذال كم تعذلونني ... دعوا واسمعوا ما قلت بالصدق آتيا
اذا كان بالي عن اخلاي خاليا ... فكان اذن والله بالي وباليا
الا تملان الدور اين احبتي ... واين اناس بينهم عشت راضيا
قفا نبك عند الرسم حيث بدت لنا ... بيوت عن الخلان بانت خواليا
فهل ينجلي قلبي بارض وما ارى ... صديقا شفيقا بل عدوا مداجيا
وكم تتعين الهجر فيما تريده ... كفى بك للخلان خصما معاديا
فواعجبا حتى يعير معشر ... محاسن امر المرء ظنوا مساويا
يقولون دع شكوى الفراق اذا الورى ... تعد الهوى داء على المرء طاريا
الا ايها النصاح بالله ربكم ... ذروا النصح عنكم لا على ولا ليا
فهل تسلى بعد قلبي وما ارى ... بمن في هواها مر عمري مباكيا
نوايا ابعد من فلاة غزالة ... تصيد بعينيها الظباء الجواريا
تحننت في آناء يومي وليلتي ... اليها كمن يرنو الى الماء صاديا

سممت بذكراها فصرت كانني ... سقيت باقداح من الخمر خاويا
فسقيا العيش قد مضى في وصالها ... وتبا لعمر كان في الهجر باقيا
حكت مقلتي سود السحائب كلما ... تذكرت ايامامضت ولياليا
فوالله صارت ليلة في فراقها ... لايام وصل قد مضين تلافيا
ايا ليت شعري هل يعود الذي مضى ... وهل قدر الرحمن فينا تلاقيا
وهل اصريع الحب في الحي عودة ... وهل لسليم الهجر من بات راقيا
وهل كان بالماضين ما بي من الهوى ... وهل في النوى باتوا بحال كحاليا
اقول وان كان الورى في مقالتي ... تظنونني في مذهب الود غاليا
الى الله اشكو منك يا دهر ساكنا ... كفى ما بدا في علمه عن مقاليا
واستنصر المدعو في كل حاجة ... ونور اسيبدي الخلق بالحق قاضيا
من اختاره الله حبيبا ومرسلا ... ومن كان مهديا للدين وهاديا
ومن بالهدى للناس قد جاء حجة ... ومن في الورى يدعى اميرا وناهيا
عن الحق بالسمر العوالي مدافعا ... الى الله بالبيض القواطع داعيا
يجر على جرد الجياد كتائبا ... نصب العوالي يخفضون الادانيا
يصيدون ابطال الرجال كانهم ... ليوث تصيد الشادنات الجواريا
ومن في الورى ادعوه جهرا وخفية ... شفيعي لدى الديان بالعفو راجيا

حميد ومحمود ورسول محمد
فارضاه مولاه وقد كان راضيا

بشير نذير صادق الوعد شافع ... سنيء على الافاق كالنور ضائيا

الا يا صبا بلغ بكل نسيمة
لروضته العلياء طيب سلاميا

❀ ومما ابدعه في نعته عليه السلام ❀

ان كنت في سنة من غفلة الزمن ... فانظر لنفسك واستيقظ من الوسن

ليس الزمان بمأمون على احد ... هيهات ان تسكن الدنيا الى سكن
ودع مصاحبة الدنيا فليس لها ... الا مفارقة السكان عن وطن
ان زلزلت هذه السفلى فلا عجب ... تدور في افلاك الاعلى رحى الدجن
هي الليالي ترى اعين خائنة ... الا على احمد المختار لم تخن
هو الذي ناصر للدين منفردا ... في مجمع من بني عبادة الوثن
هو الذي كان بدأ المكرمات به ... كالشمس تبدأ بالاعلى من القنن
من يكنز اليوم من علم ومن كرم ... كنز اسواه عليه غير مؤتمن
هيهات ان الندى والعلم تم به ... احيى المعالم كالارواح للبدن
كشاف مظلمة غواص ملحمة ... فياض مكرمة فكاك مرتهن

منا الصلاة عليه ما بدا قمر
فانجاب عنه حجاب الغارب الدجن

❀ ومن تشبيهاته نظير القصيدة كعب بن زهير رضي الله عنه ❀

سلمى على رحلها والرحل محمول ... والركب مرتحل والقلب متبول
تودع الصحب في لهو وفي اسف ... وقلبها بي عن الاصحاب مشغول
ترنو الي بطرف مدنف غنج ... ورد نهامن سجوم الدمع مبلول
تحكي بالحاظها ما في جوانحها ... فيا لها خلدا بالحب مجبول
دخلت منزلها ليلا على وجل ... من اهلها وقناع الليل مسدول
مالت الي وقالت وهي ضاحكة ... يا طارق الليل جن انت ام غول
هلا تخافن والحراس ايقاظ ... وبين عينيك مذبوح ومقتول
فقلت اني صب هائم وجل ... قد اجترأت ومنك العفو مأمول
فقبلتني وقالت مرحبا بفتى ... اغواه حبي وعذر الصب مقبول
انعم مساء فنعم الضيف انت لنا ... والروح فينا على الضيفان مبذول
جرت بذيلي الى اعلى اريكتها ... ومهدها عبق بالطيب مشمول

فارقتني وجاءت في غلائلها … حسناء ممكورة حوراء عطبول
بيض ترائبها سود ذوائبها … في قرطها من نظيم الدر عثكول
ضممت بصدري الى صدر لها بهج … كأنه الشمس او بالشمس مصقول
فنمت في طيب العيش الرغيد بها … زعمت ان مهماني ليلنا طول

فنبهتني وقالت وهي باكية … قم واهر بن فسيف الصبح مسلول

❀ ومما انشاه شيخ الاسلام محمد اسعد افندي ابن الوصاف عبد الله افندي رحمهما الله ❀

بانت منازل خلاني وجيراني … يا صاحبي بذكراهم اجيراني
اين المغاني التي كنا نعيش بها … وكيف احوال سمار وسكان
وما على الطير لا يتلو مآثرهم … على الخمائل من رند ومن بان
وكم سهادي في ليل بلا سحر … من كوكب فاتر الاجفان وسنان
واين جمع يحاكي النجم مجمعهم … واصبح الدهر اجلاهم واجلاني
اشكو الى الله من طول الفراق ومن … دهر حريص على تفريق خلاني
فحده صرف آمالي الى سلمى … يظنني من ذوي فضل وعرفان
وما سجاياه الا الف مظلمة … ولا عطاياه الا الف حرمان
اي البدايع آتلو من صحايفه … واي عاديه اشكو وعدوان
حب الزخارف ام بعض المعارف ام … عوز الفتوة ام فقدان فتيان
قرب الاباعد ام بعد الاقارب ام … رفع المسرة ام توفير احزان
نقص الكمال ام استكمال منقصة … ذل العزيز ام استعزاز ذلان
حتى السهى بعد ما استخفى سنا قمر … يقول ضوئي وضوء الشمس مثلان
والليل يجهر في شوهاء ظلمته … بان لوني ولون الصبح سيان
والزاغ يشدو باعلى الصوت مفتخرا … على العنادل في ترجيع الحان
والشوك يزهو لتزيين الزمان له … بين الرياض على ورد وريحان

[illegible]

ما اشرق الصبح من اقطار اكوان

ومما اعطاه الى شيخ الاسلام اسعدزاده شريف افندى

ايا من يداوى الناس دعنى ودائيا ... علاج لذبح الحب ليس التداويا
دوآ ذكرعن واه النوى ليس شافيا ... ومالى غير الهجران كنت داريا
توقد نيران الهوى بين اضلعى ... ومر عليها العمر وهى كما هيا
قد استغرب السالون طر اصبابتى ... ووجدى ولهفى واضطرابى لما بيا
الى الله اشكو من زمان معاند ... بعا وقنى عن نيل اقصى مراديا
سقانى بكاس الهجر مامر طعمه ... سقاه بها الرحمن ما قد سقانيا
ايا دهر مهلا بعض جدك فى الاذى ... فحتام ترمى بالسهام فؤاديا
ويا دهر ما بالى بظلم رميتنى ... الى ارض قفران يرى بى امانيا
وانسيتنى فى عيشة مشمازة ... يرى المرء ما يرجو مدى الدهر نائيا
واقصمت ظهرى من هموم صغارها ... تحاكى الجبال الشامخات الرواسيا
فايقنت ان الدهر لن يدع الاذى ... بيأس وحرمان تسارعت شاكيا
الى باب من فى الكون ما كان مثله ... مغيثا لكل الناس بالخير ساعيا
من امتازه الرحمن للخلق مشفقا ... كابائه اعلام دين عواليا
بدورا لافلاك المعالى لوامعا ... نجوما على اوج السعود دراريا
لرايات عز افعا بعد رافع ... لاركان مجد بانيا ثم بانيا
فاباؤه الامجاد كانوا تقدما ... وهذا بحق تلوهم جاء تاليا
هو الغيث مدرار العطف ورافة ... هو البحر زخار او فيه لاليا

كريم تجلى فيه كل مكارم ... شريف على الاشراف قد فاق عاليا

مضى بنور الفضل كالشمس فى الضحى ... وبدر الدجى من ضوئه متلالئا
ايا علم الاسلام والدين والتقى ... كانك نعمان حنيفا وهاديا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فارسی

بسم الله الرحمن الرحیم | هست ازاو وایه فیض عمیم

الهی زبانرا بیانی بده | بیانرا بدیع و معانی بده
معانی که باشد ز فیض ازل | بنظم ازان هم میانی بده

در ستایش کاری حضرت سلطان مصطفی خان علیه الرحمة والغفران

شهنشاهی که قدرش رفعتی تا آنچنان دارد | فلک خود را بفرق شوکت او سایبان دارد
بعنقا جای ار است زیر بال اجلالش | هما در طاق اقبالش امید آشیان دارد
فروغ لطف او شد مردمانرا نور بینشها | که گرد آستانش جای بر چشم جهان دارد
سکندر میشود سیراب از سرچشمه جودش | که خضر از عین احسانش حیات جاودان دارد
نهد اسب جلالش پای خود را بر سر گردون | مه نو از سم نعل سمند او نشان دارد
مپندارید شیر از جوشش تب لرزه رنجور است | ز تاب هیبتش لرزد ز قهرش بیم جان دارد
کند دارا بدار اتش هزاران غبطه کز حشمت | شهان دهر را در آستانش پاسبان دارد

سریرآرای شوکت مصطفی خان عمر هیبت
که چون حیدر بقهر دشمن دین داستان دارد

سبکروحست چون باد صبا طبع همایونش | بتمکین در وقوری هیئت کوه گران دارد

کهرباشی احسانش جهانرا کرده مالامال
چه بحر است آن دل پرجوش و دست او چه کان دارد

شهنشا باخدیو امر حمتکار اخداوندا
جهان از وایهٔ عدلت چنان امن و امان دارد

که میباشد کبوتر لانهٔ شهباز را مهمان
گروه گوسفند از گرگ خونخواران شبان دارد

کسی نشنید در ایام دادت آه مظلومی
مگر عاشق ز جور دلربای خود فغان دارد

بزخم خویش وهبی مرهم از لطف شما خواهد
چو خرما سینه اش چاکی بجیب استخوان دارد

جهان از کوکب مسعود اقبالت منور باد
مه و خورشید تا روز و شب این آسمان دارد

❀ عیدیه. بحضرت صدر اعظم راغب پاشا برای تشکر داده است ❀

ماه عید شادمانی روی تابان شما
آسمان جدی و حمل را کرده قربان شما

کاسهٔ دریوزهٔ مهر و مهش را بر نمود
بنگرد چشم فلک بر خوان احسان شما

از بدخشان و یمن کرمید مداعل و عقیق
جوهر لطف و عطا پرور دگان شما

خار آزاری ندید و باتهی دستی نرفت
انکه گلچین امل شد از گلستان شما

در زمین خشکسالی انچنین سیراب کرد
سنبل پژمردهٔ را فیض باران شما

عید بر بالای عید است این زمان خرمی
شاد شد وهبی هم از لطف فراوان شما

این نگاه مرحمت در صورت حالش بس است
باد همواره نگاه حق نگهبان شما

❀ بجناب شیخ الاسلام اسعد زاده شریف افندی داده است ❀

از بخت تیره شکوه گلوگیر شد مرا
در کاروان سرمه جرس کی دهد صدا

اقبال را پریدن ناگاه در قفاست
بخت سیه بود به سرم سایهٔ هما

چون سرو تا بمصرع موزون رسیده ام
در موسم بهار و خزانم بیک قبا

تا کرده ام بدوش قبای برهنگی
زربفت شد بمن اثر نقش بوریا

بد گردش سپهر چنین است از ازل
بر ماه و آفتاب تفوق کند سهها

بلبل زبون و بخجهٔ خار است در چمن
بالانشین سرو بلند است زاغها

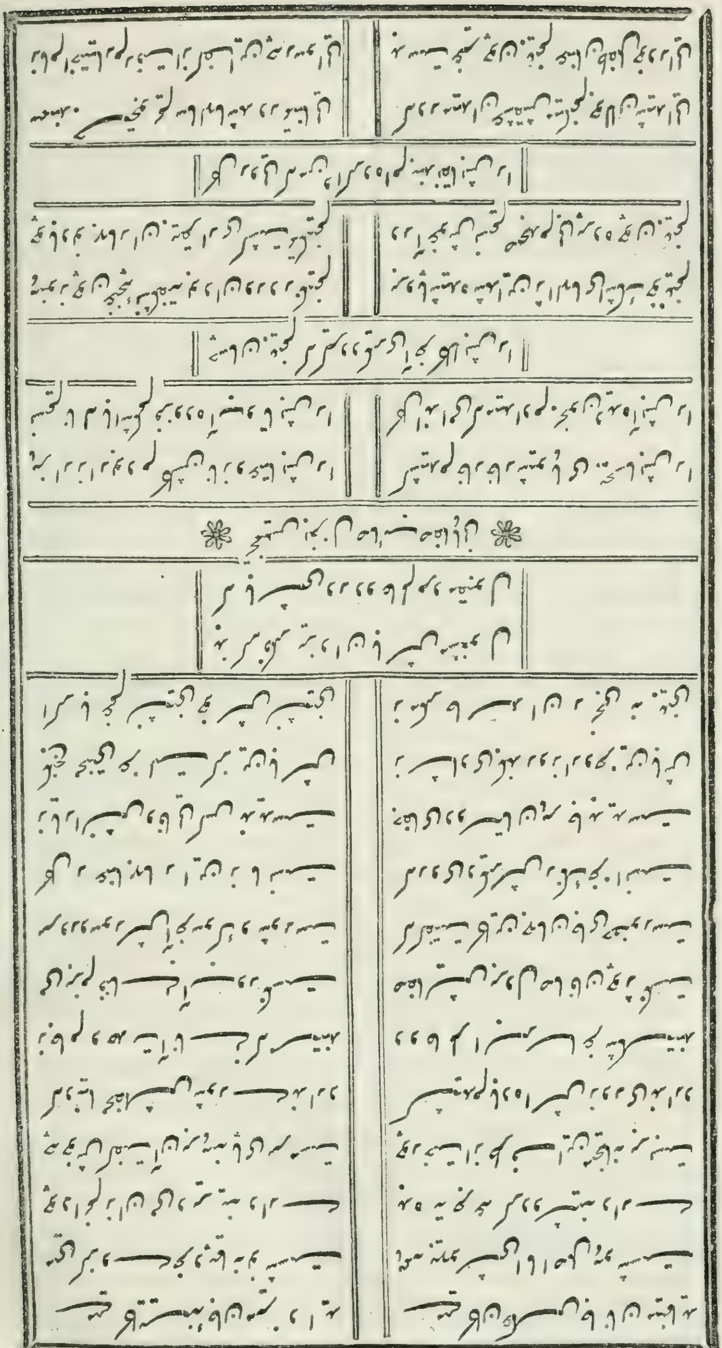
صلات شاه دیهیم رسالت — بان کو هر فزاید قدر و قیمت
پس از حمد و تحیت وهبی زار — کند باداستانی کشف اسرار
چه خوش تمثیل خوب و دلستانست — که مفهوم جهان این داستانست
شبی با نوجوانی گفت پیری — کهن دردی کشی صافی ضمیری
چو خم صاحبدلی روشن روانی — درین دیر کهن پیر مغانی
که باد نوبهار از ابر آذار — شنیدم خیمه زد در طرف گلزار
بهر گلشن هزاری ساز برداشت — بهر سروی تذروی واز برداشت
صلای یوسف گل شد جهانگیر — زلیخای جوان شد عالم پیر
درین موسم که ایام بهارست — سراسر کوه و صحرا لاله زارست
جهان رشک نگارستان چینست — صبا مشک ختن دل آستینست
زمان عیسی دم و عنبر سرشتست — زمین مینو وش ازارد بهشتست
چو می باران نیسان خوشگوارست — قدح در دست ابر نوبهارست
شراب فیض در مینای ابراست — پیاپی رشحهٔ صهبای ابراست
گلستان خوش چو روی باده نوشست — چمن دلکش چو کوی میفروشست
رخ گلرا که عکس روی یارست — هوا مشاطه آب آیینه دارست
پریشان زلف سنبل از نسیمست — نسیم از بوی آن عنبر شمیمست
بنفشه در کنار جویباران — چو خط گرد لب سیمین عذاران
شکر خند از دهان غنچه ریزد — سحر نرگس خمار آلوده خیزد
قد سرو سهی در طرف گلزار — دهد یاد از نهال قامت یار
نقاب افگنده باد از چهرهٔ گل — گرفته شور در شوریده بلبل
دل آشفتگان را برده از دست — پریشان نالهای قمری مست
بسیر گل بهر سو گلعذاران — پریشان رو چو ابر نوبهاران
چمان در هر چمن بالیده سروی — خرامان هر طرف رعنا تذروی

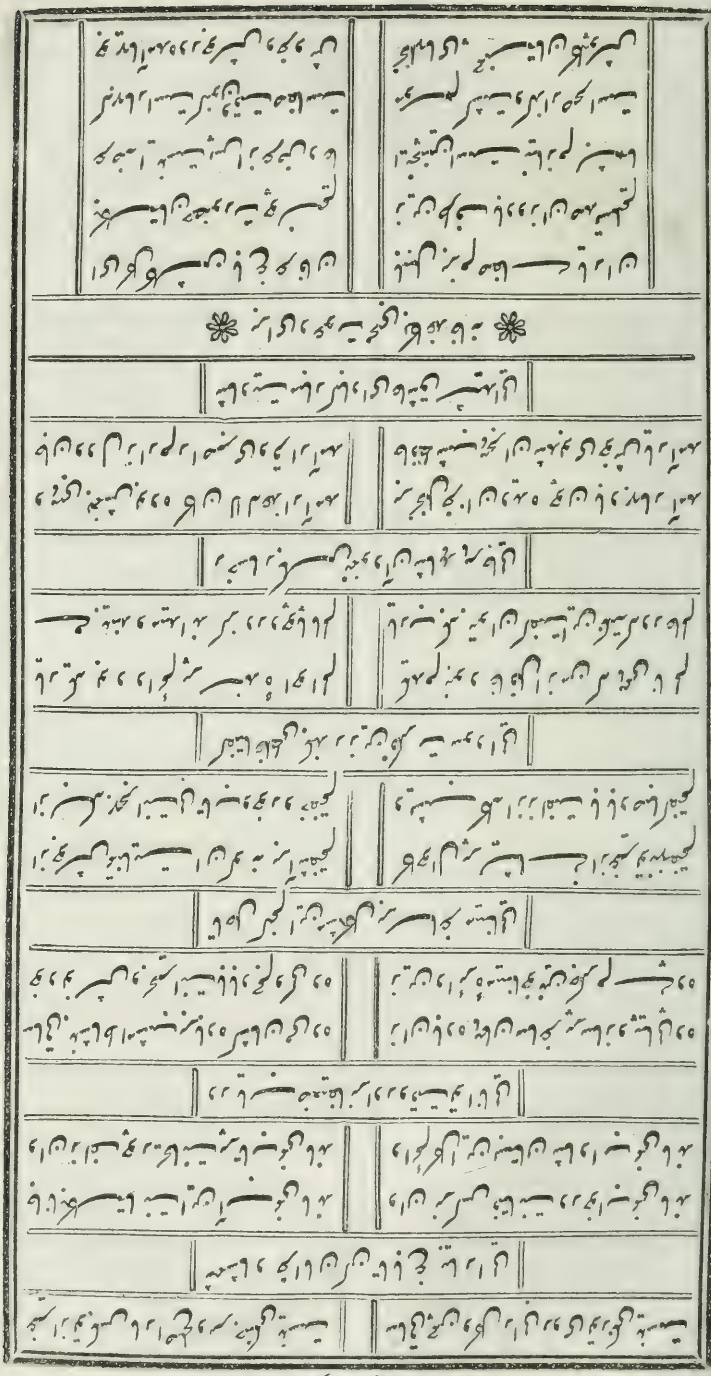
گرفته هر گلی در هر کناری — بپای گلبنی دست نگاری
بگلشن شاخ گل پیمانه در دست — تماشایی خراب و باغبان مست
مرا با آنکه وقت از من گذشتست — چو شام هجر صبحم تیره گشتست
اگر پیرانه سر بودی دماغی — دماغ از باده می‌شستم بباغی
ولی پیری چنانم برده از کار — که نشناسم مل از خون و گل از خار
ترا امروز روز نوجوانیست — زمان عیش و وقت شادمانیست
که گفتت در چنین فصلی حزین باش — چو من تنها نشین خلوت گزین باش
به پیران کهن غم سازگار است — تو شادی کن ترا با غم چه کار است
زمان خوشدلی تنگست دریاب — شتاب عمر بین در عیش بشتاب
بساط از خانه بیرون ده که وقتست — قدم در طرف هامون نه که وقتست
چمن پیرایی دست صبا بین — صبا را در چمن صنعت نما بین
گزین همصحبتی روشن روانی — خردمندی ظریفی نکته دانی
جهان پیموده‌ای آگه ز کاری — قدم فرسوده‌ای در راه یاری
ز درس آشنایی نکته خوانی — رموز عشق را روشن بیانی
چو من در دوستی صاحب وفایی — ز کین بیگانه با هر آشنایی
که در پای دلش در کوی یاری — بود خاری و دامنگیر خاری
غم هجرش جگر خون کرده باشد — سرشکش چهره گلگون کرده باشد
ز خود رایی جفایی دیده باشد — جفا از بیوفایی دیده باشد
دلش را خورده باشد شیشه بر سنگ — رخ از غم کرده باشد کهربا رنگ
ره کوی بتی پیموده باشد — جبین بر خاکپایی سوده باشد
گهی صحرانورد وادی عشق — درین وادی دلیلش هادی عشق
برخساری نگاهی کرده باشد — بدل از دیده آهی کرده باشد
ز همراهیش جان را بهره ور کن — بهمراهیش بر هر سو گذر کن

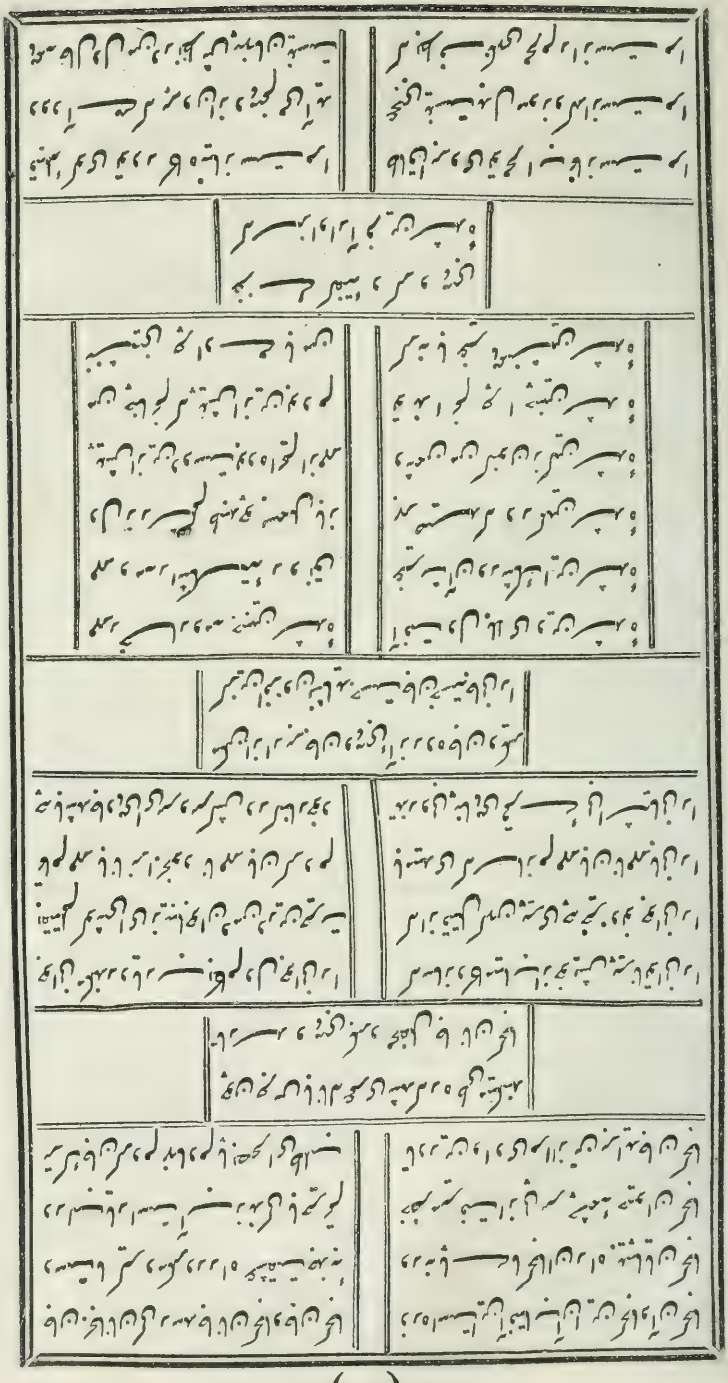
گهی

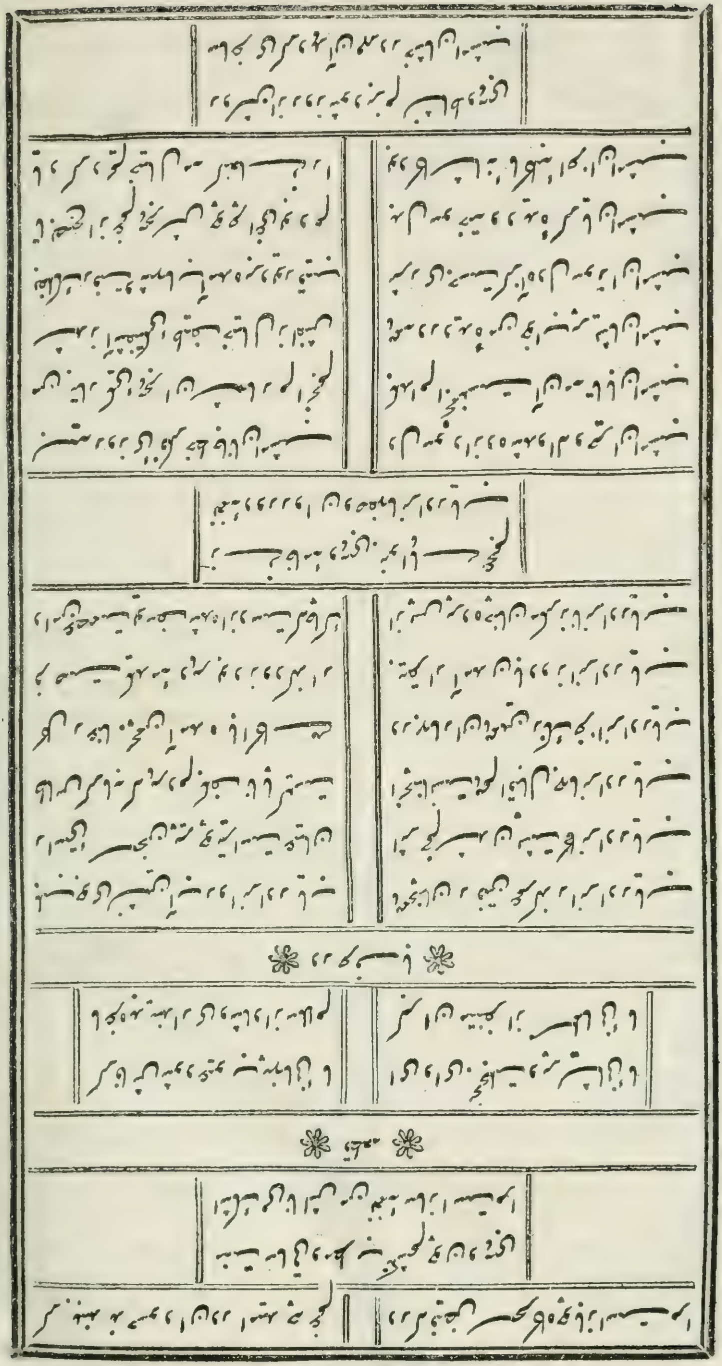
[illegible]

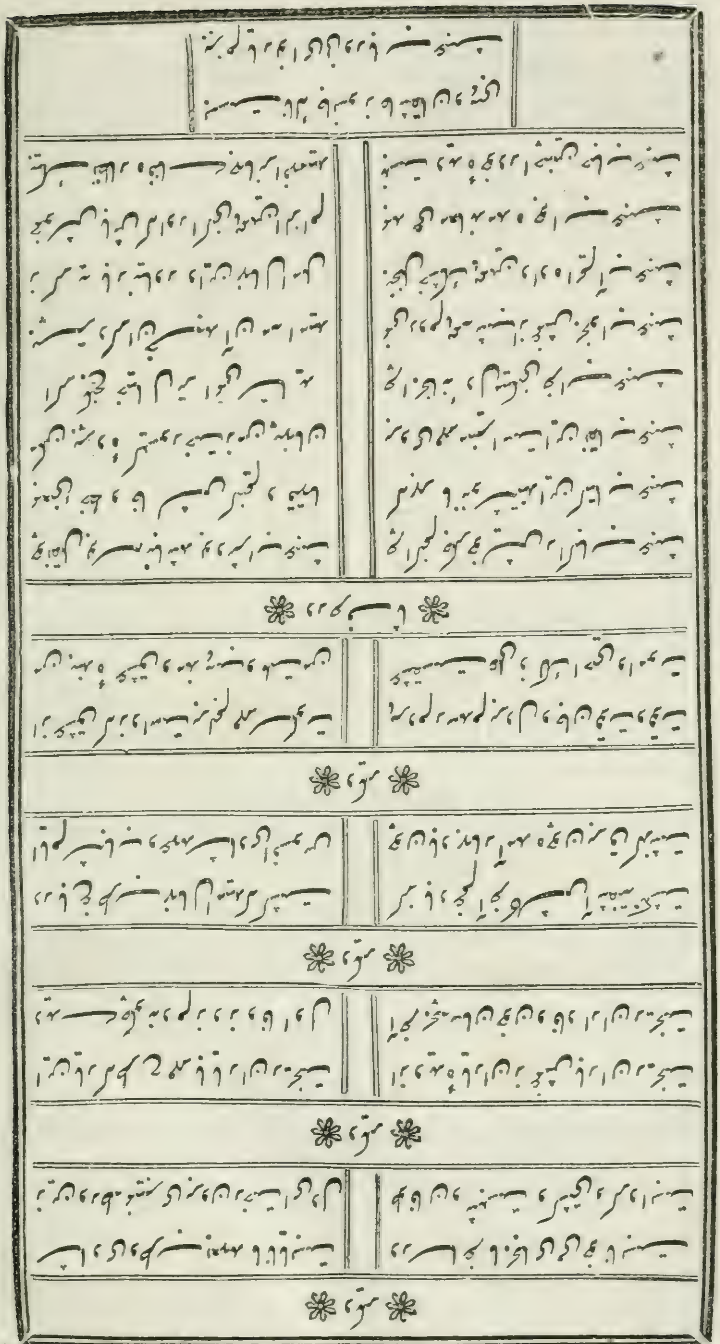
وفارا اسم و رسمی درمیان نیست زیاری نام وازیاران نشان نیست
دل خوش درقفای رفتگان رفت بغم ماندیم وماو کاروان رفت
کنون ازهیچ سو بانگ جرس نیست درین وادی کسی فریادرس نیست
بگفتش پیرکای فرزانه فرزند دل ازدور فلک میدار خرسند
که این گردندهٔ دیرینه بنیاد چه دهقانیست چابکدست واستاد
درین بستان کند هر لحظه کاری بیارد از پس هردی بهاری
جوان گفتش که ای پیرخردمند سخن خوش گفتی اما لب فروبند
که من خوی زمانرا می شناسم سرشت آسمانرا می شناسم
فلکرا عادت دیرینه اینست که با آزادگان دربند کینست
بجامی پرورد بیحاصلی را گزان دل بشکند صاحبدلی را
فکم اعلی بلید افوق رأس واخلی صدره من هم بأس
وکم اعطی لبیبا کأس یأس سقاه الله من یأس بکأس
نه امروزش چنین رفتار بودست فلک تابوده اینش کار بودست
مگر نشنیدی ای فرزانه استاد مثالی دلکش از شیرین و فرهاد
که وقتی مرغکی در بوستانی بشاخی ریخت طرح آشیانی
بخواری خار و خاشاکی کشیدی بران شاخش بصد امید چیدی
خس سعیش چو از خاری فزودی نمودی از شغف دلکش سرودی
چو طرفی زان خراب آباد کردی زشادی نغمهٔ بنیاد کردی
چو وقت آمد که نخلش باور آید گل امیدش از گلبن برآید
دران فرخنده جا منزل گزیند دران حرمسرا خوشدل نشیند
شراری ریخت برکاشانهٔ او که در هم سوخت عشرتخانهٔ او
بجا نگذاشت در اندک زمانی ازان جز مشت خاکستر نشانی
که ابر ناگهان دامن کشان شد وزان برقی عجب آتش فشان شد

[illegible]

وهبی ز فیضهای ابد میکند صبوح

مطرب با بزم مراد دور روانست قدح — که بود راحت ارواح چه جانست قدح
باگدایان دهد جوش نشاط شاهی — دستخوش جم و پرویز جهانست قدح
غنچهٔ تازه چه خوبست بشاخ گلها — در کف ساقیٔ گلچهره چنانست قدح
حیف باشد اگر آن زاهد بدخو شکند — که دعا کردهٔ صد پیر مغانست قدح
خبر بوسهٔ لعل لب دلدار دهد — بسلام از دهنش مژده رسانست قدح
نیست بیهوده حبابش که بصد چشم مدام — برخ ساقیٔ گلرو نگرانست قدح
گلشن میکده راهست بهار جاوید — که گل فصل زمستان و خزانست قدح
انجمها ز سبکروحی او خوشحالند — گرچه باهمسریٔ رطل گرانست قدح

پایمالم ز خمار غم دوران وهبی
که درین بزم بدست دگرانست قدح

در حرف خا

کرد بزم عیش ما را شورش ایام تلخ — جامها نوشیم از غم صبح تلخ و شام تلخ
سینه را پرشور میسازد که غم هردم چنین — میچکد از دیدهٔ ما گریهٔ آلام تلخ
در مذاق عاشقان با چاشنیٔ دیگر است — از لب شیرین جانان گر بود دشنام تلخ
بوسهٔ آن نونهالم لذت نوباوه داد — گرچه میگویند باشد میوه های خام تلخ
زهرهای چشم شوخش را شکر خواهش ببرد — باشکر گردد گوارا گر شود بادام تلخ
بگذر از من آن لب شیرین را جان میدهم — زاهدا آید بدل این پند بیهنگام تلخ

شکوه از غم نیست اهل درد را وهبی چو من
می نباشد در مذاق رند درد آشام تلخ

در حرف دال نظیره بصائب

کی دل آگه ز سوی دیده روشن میشود — این شمالی خانه مستغنی ز روزن میشود
مهر روشندل ندارد از نم شبنم گزند — در چراغ سینه صافان آب روغن میشود

[illegible]

[illegible]

وقتست دی ازمیان کناری کیرد — کل آید و در چمن قراری کیرد
خوش وقت کسی بود که مستانه بباغ — در پای کلی دست نکاری کیرد

❀ دیکر ❀

خوبان همه عاشق وفادار کشند — بس بی کنه این قوم جفاکار کشند
ای دل سرخود کیر و ازین کوی برو — ور نه دوسه روز دکری زار کشند

❀ دیکر ❀

دل باخته کم رنکی ماهش نکرید — نمناکی مژکان سیاهش نکرید
درکلبن آرزویم ازپاتاسر — دزدیده نکه کردن و آهش نکرید

❀ در حرف ذال ❀

مراست زان لب شیرین همه خطاب لذیذ — بود ز تلخی دشنام او جواب لذیذ
شداست مجلس ما تلخ کر کنی مددی — بنقل بوسهٔ لعلت بود شراب لذیذ
زشور عشق دل سوزناکرا اثریست — که میشود ز نمکسودکی کباب لذیذ
بفکر آن لب شیرین خفته ام امشب — که شد بدیدهٔ سحر نکشیده خواب لذیذ
چنین که زهر ندامت خورم دم پیری — کذشت عمر ز غفلت چو در شباب لذیذ
کناه اکرچه بذوقست در جهان شیرین — ولی بخوانچهٔ محشر شود ثواب لذیذ

اکرچه مجلس یاران خوش بود وهبی
مراست از همکی صحبت کتاب لذیذ

❀ در حرف را ❀

جام مار ابده ای ساقی کلرو سرشار — تابکی میکشم این دردسر از رنج خمار
نو بهار است روم سوی چمنها چون آب — بامیدی که کشم سرو روانی بکنار
من ازین باغ همین غنچه لبی میخواهم — نیستم عاشق کلهای چمن همچو هزار
هست از عنبر خالش بمشامم بویی — بید ماغم کند آمیزش مشک تاتار
کر بخواهی که رخ ماه امیدت بینی — همچو نجم سحری باش بچشم بیدار

[illegible]

[illegible]

در حرف شین

در جهان با سینهٔ صد چاک همچون شانه باش | سر بهم پیوستهٔ گیسوی هر جانانه باش
سایه ات گردد بفرق پادشاهان سایبان | بال همت باز کن همچون همای لانه باش
سینهٔ بی عشق را بنیاد آبادی کجاست | بهر گنج شایگانی با دل ویرانه باش
تا نمیساز دترا اندوه دوران پایمال | بوریای صفهٔ آسایش میخانه باش
جویها جوشیده هر سو از خروش نوبهار | در چنین وقتی تو هم با نعرهٔ مستانه باش
راز عشق خویش را بلبل زنالش فاش کرد | با دل پرسوز بی آواز چون پروانه باش
جوهر خود را چو مرجان رنگ دلجویی بده | گر نباشی ساغر می سبحهٔ صد دانه باش
خویش را پر نشئهٔ سرشار کن مانند می | که بمینا زیور و که رونق پیمانه باش
بیوهٔ دنیای دون پسماندهٔ صد شوهر است | دست شوی از مهر او با همت مردانه باش
از پی خویش و تبارت خویش را رسوا مکن | آشنای خلق شو از قوم خود بیگانه باش

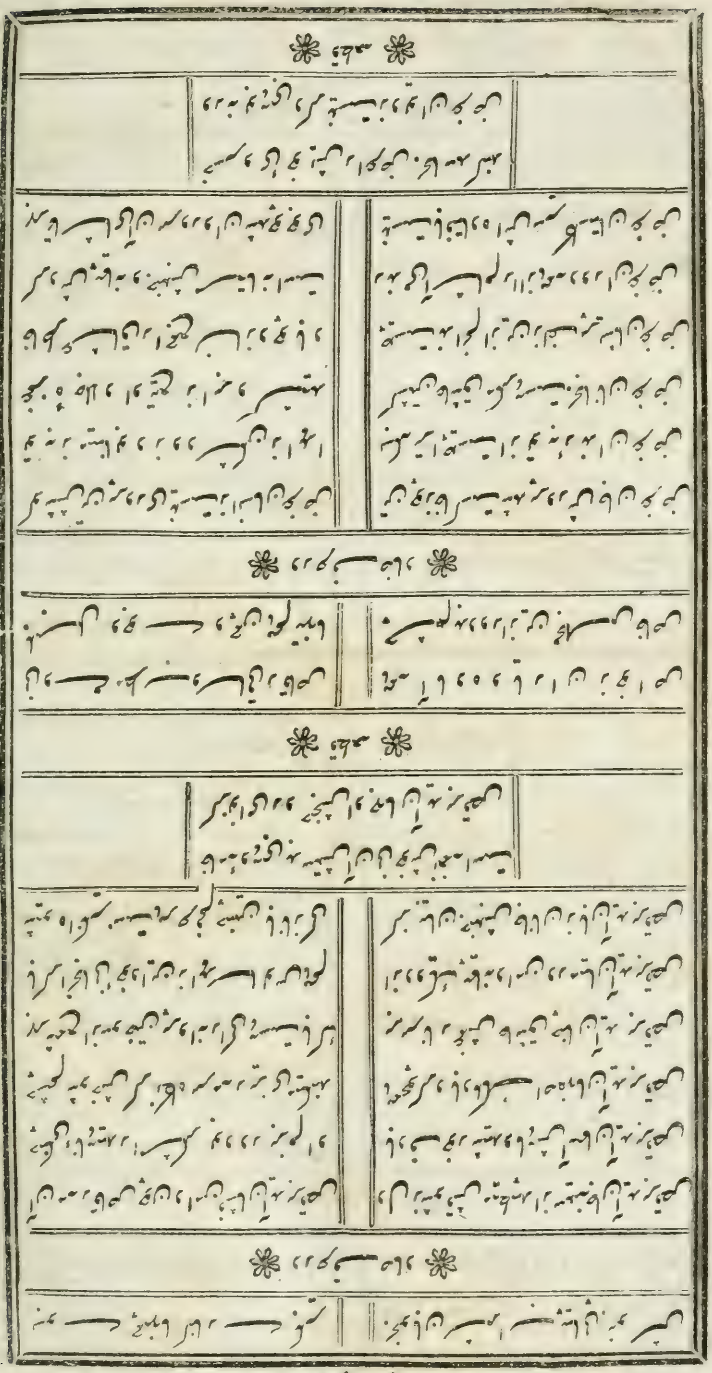
این جواب آن غزل وهبی که صائب گفته است
هر کجا دام تماشایی که بینی دانه باش

کمند کردستگیری تار گیسوی پریشانش | دل افتاده بیرون آید از چاه زنخدانش
بیاد چشم آن لیلی نگه رفتم بصحرایی | که از مجنون گریزانند با وحشت غزالانش
نمیدانم چسان خود را رهاند آن مه کنعان | رسد روزی اگر این دست کوتاهم بدامانش
بگلشن بشنویم امروز نالشها فزونتر شد | مگر دیدند ناگه عندلیبان روی خندانش
ندیدم میزبانی همچو این چرخ سیه کاسه | همه از خوردنی منتش سیر است مهمانش
چو راغب هست در عالم بکالای سخن وهبی | چرا اکنون فروشی پیش نادانان ارزانش

فروغ مهر و مه هر روز و شب از عالم بالا
بخاک درگهش افتد زبهر بوس دامانش

قطعه

بهر سے ز غمها شوی گر بهوش | زمن آزموده دو اسے بکوش

باطول وعرض درد دل خویش کرد عرض | بیچارهٔ که پرشد از آهش سما و ارض
بهر خدا گناه بود کر نمیدهی | برکردنت ادای دو یک بوسه است فرض

درحرف طا

چون کلف تیره بر روی چو ماهست خط | صفحهٔ امید را نقش سیاهست خط
مصحف حسنش پر از نکتهٔ باریکهاست | نیست زمعنی تهی جای نکاهست خط
روشنی چشمهٔ خضر بظلمت بود | لعل روانبخش را نور سیاهست خط
حسن کلوسوز او خانهٔ دلرا بسوخت | از اثر دود آن آتش آهست خط
سینه سفید از سمن روی چو کل سرخ رنک | آن چمن عشوه را سبز کیاهست خط
صفحهٔ رخسار را رونق دیکر دهد | بسکه طرازندهٔ رقعهٔ شاهست خط

صورت حشر است از ان چهره بوهبی عیان
حسن عمل عارضش رنک کناهست خط

قطعه

مصحف روی ترا دانهٔ خالست نقط | هم کشیدند بر او بسملهٔ خوب زخط
آیت حسن بخوانیم از ان بی کم و کاست | نبود در قلم احسن تقویم غلط

درحرف ظا

هست از خوبان مرا بار بخش اغیار حظ | نیست نزد عندلیبان از کل بیخار حظ
عاشق پر درد خرسندست با یاد لبش | میکند از صحبت دارو دل بیمار حظ
ما بسیر زلف پیچاپیچ او خواهشکریم | دیکران را کر نباشد از نکاه مار حظ
بهرهٔ نبود براهد از فروغ حسن او | کور کی میباید از خورشید پر انوار حظ
دلپسندی نکاران نزد ما با جلوهاست | غافلست انکس که کرد از صورت دیوار حظ
با جواهر هر یکی را از خیالش هست ذوق | دیده تنها میکند از لذت دیدار حظ

نظم وهبی را که هر سنج سخن داند که چیست
کی بناموزون طبعان بخشد این اشعار حظ

قطعه

مرا ز دیدهٔ جانانه هست این ملحوظ || که باشد از نظر مردمان بد محفوظ
کهی کند نکهی سوی من بغمزهٔ شوخ || شوم بحسن نظرهای او قرین حظوظ

در حرف عین

هر که میباشد بشبها با دل سوزان چو شمع || میکند در بزمها سیر رخ جانان چو شمع
روشنت باشد که زود انجام کرد در رفعتت || گر شوی بالانشین در محفل دوران چو شمع
اهل دولت را بشبها خواب آسایش کجاست || بر سر تاج زر خود میشود لرزان چو شمع
بر سر فانوس شد پروانه سرگردان دریغ || آن رخ پرتاب را از ما مکن پنهان چو شمع
انکه شد امشب چراغ روشن بزم دگر || من ز هجرش بوده ام با دیدهٔ گریان چو شمع
ساقیا با شبچراغ جام بلورت شبی || کلبهٔ تاریک ما را باش نور افشان چو شمع

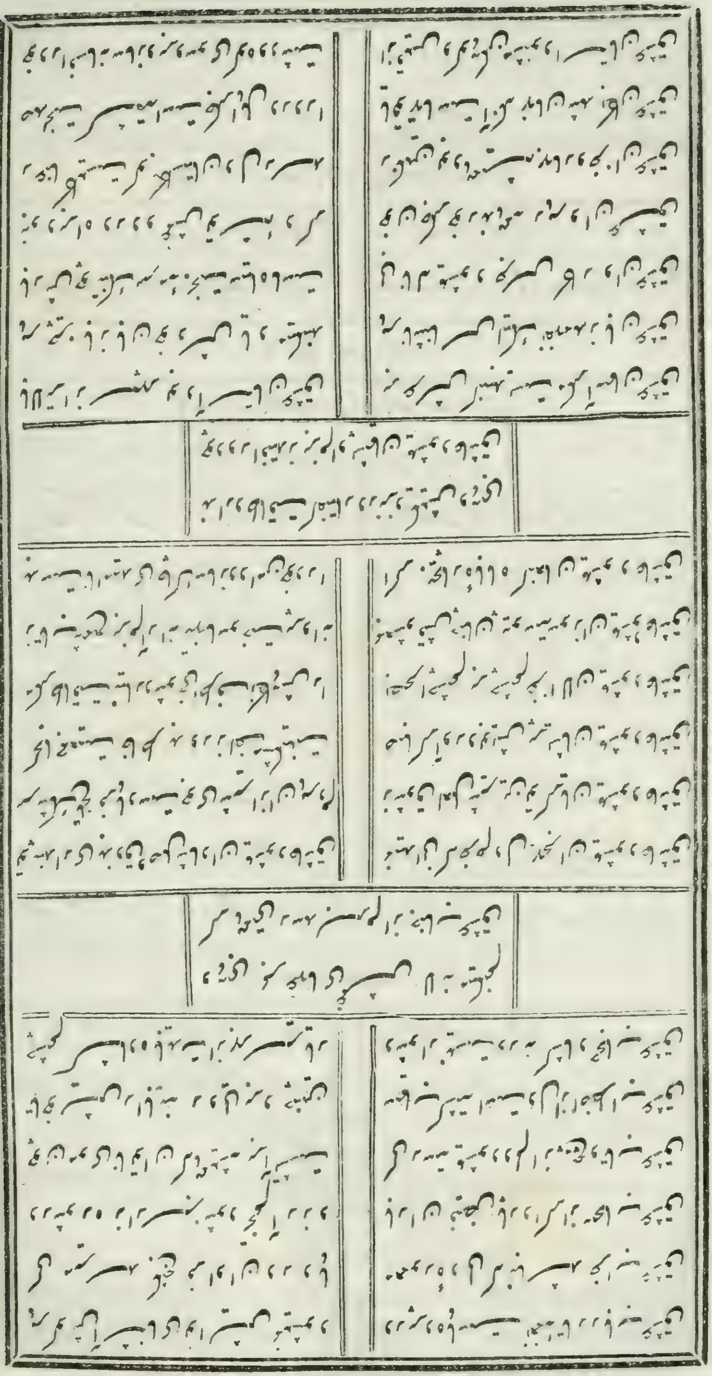
پر تو گفتار وهبی انجمنها را گرفت || روشنی باید از آن هر شب دل یاران چو شمع

قطعه

بسر زلف تو شد دلها جمع || تا بکی خود نشوی با ما جمع
رحم کن بهر پریشانی ما || تو باشیم همین تنها جمع

در حرف غین

من نمی کردم ز تیغ غمزهٔ او جان دریغ || کرد مردمکش نگاهش راز من جانان دریغ
کشت از تاریکی خط لعل جانبخشش نهان || تشنه لب ماندیم ما زان چشمهٔ حیوان دریغ
چون کتان با سینهٔ فرسوده ایم از حسرتش || روی خود ننمود ما را آن مه تابان دریغ
اشکهای خویش را در شوره زاری ریختم || دانهٔ حاصل نشد زین رشحهٔ باران دریغ
می بزم دیگران نوشد چنین بیهوده من || سینه را از آتش عشقش کنم بریان دریغ
کشتم از قربانیان عیدگاه جلوه اش || روی آن مه را ندید این دیدهٔ حیران دریغ
در کنار جوی اشکم سروقدی جای کرد || من همین بیهوده کردم چشم را گریان دریغ

باتقدهای ناسره جرئت نداده اند | ورنه نبسته اند برویت دکان عشق

لالست هرزبان زگفت وشنید او
وهبی مکر بود قلمت ترجمان عشق

❀ قطعه ❀

همین زمیکدهٔ کهنه طاق هفت طباق | امیدوار صفاییست کاین دل مشتاق
زدست ساقیٔ سیمین ساق می بکشد | کند کهی نکهی هم بکردن براق

❀ در حرف کاف ❀

خروش گریهٔ مستانه است گریهٔ تاک | بباید آکهی از فیض دیدهٔ نمناک
بود بدیدهٔ ترسبز کشت زار امل | که آبیاریٔ باران بجوید این سرخاک
زگرد سیل یم صاف تیره رو نشود | زحادثات زمانه چه باک بردل پاک
برای خندهٔ یکروزه چون گل سوری | مشوز سوک درین بوستان گریبان چاک
ازان همیشه روانم بسوی عالم آب | که سوزهاست بسینه زشعلهٔ ادراک
فریب دشمن جانرا مخور بتزویرکش | چه سود زهر بود گر بصورت تریاک
بحرف باده میالا زبان خود زاهد | دهان تانکنی پاک باسر مسواک
بفربهیست پسندیده کشتن نخچیر | مراچسان کند آن شهسوار در فتراک

زآتشین سخنهای سرکشم وهبی
بسوزشند حسودان چون خس وخاشاک

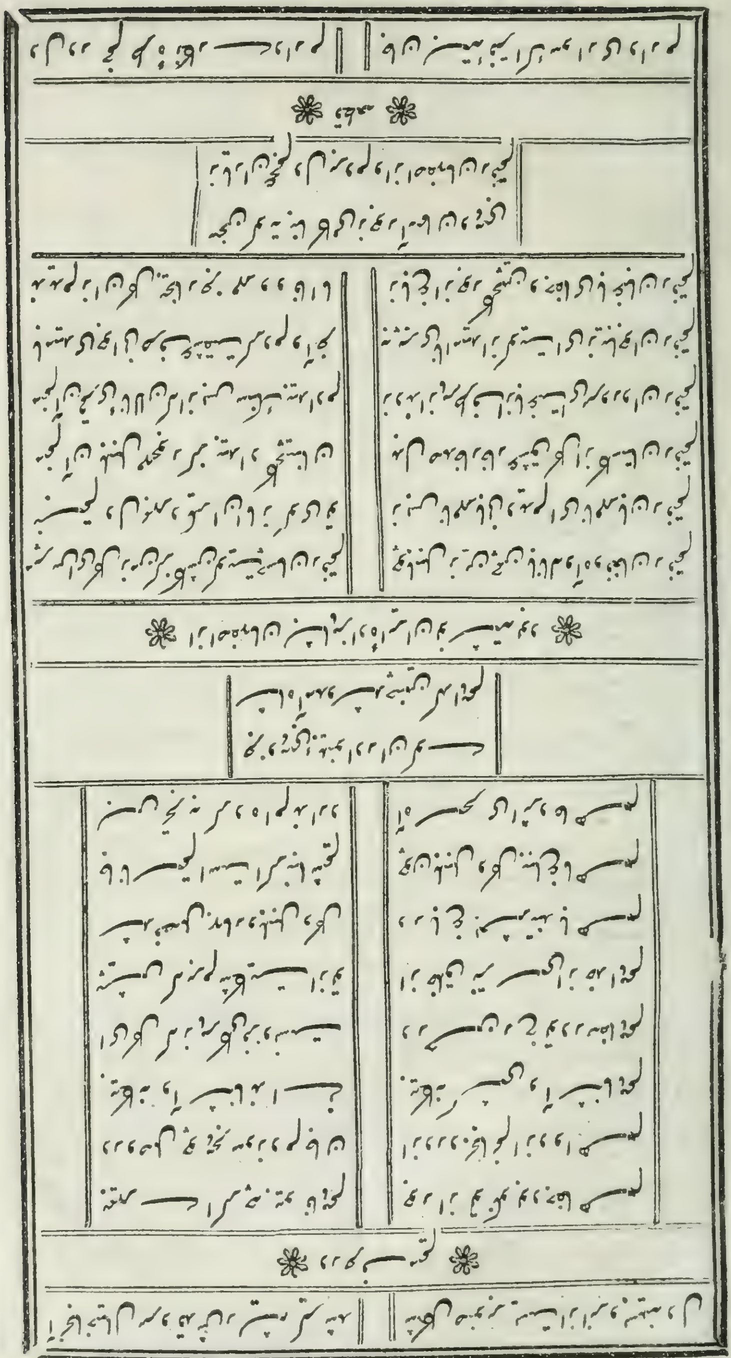
❀ قطعه ❀

دربزم تو غیر سوزدم زآتش رشک | کلگون کنندم چهره بخوناب سرشک
آیدز دلم رود ز چشمم شب و روز | چون نی همه ناله چون صراحی همه اشک

❀ در حرف لام نظیره بصائب ❀

چونرکس آنکه بغفلت کند نظارهٔ گل | نکرد دیدهٔ خود روشن از ستارهٔ گل
درین چمن بنود خنده بادل بی درد | نموده است زهر داغ آشکارهٔ گل

[illegible]

ای عقل برو که باتوام کاری نیست ‖ دی عشق بیا که باتو کاری دارم

❀ فرد ❀

همین نقد حیاتم مصرف یکخنده میباشد ‖ بعالم چون حباب موج دریا نیستم هستم

❀ دیگر ❀

ندیدم راحتی در کسوت شاهی و درویشی ‖ اگر باشد کان او را امیدی در کفن دارم

❀ در حرف نون ❀

طعن دشمن شد فروغ گوهر عرفان من ‖ سرزنشها تیشه کاری میکند در کان من
در خرابی دلم کوشید نش بیهوده نیست ‖ گنج میباید حسود از خاطر ویران من
تیره طبعانرا کنم صافی ز روشن مشربی ‖ سیل باشد شسته رو از صحبت عمان من
بهره ام زین بخت روبان خرمن بیحاصلیست ‖ تخم راد رسنگلاخ افشانده چون دهقان من
آستین افشاندم از گلهای این باغ امل ‖ خار غم دستش کشید از گوشهٔ دامان من
ابر بخت تیره امرا ساختند از دود آه ‖ میرساند سنبل از تخم همین باران من
صورت خورشید رویی در نظر دارم همین ‖ نیست چون آیینه سیر دیدهٔ حیران من
قامت گلگون قبایی هست در دل ریشه گیر ‖ سروها کلپوش میروید از بستان من
جوهر تیغست پنهان تا بود اندر نیام ‖ فارغست از منت پوشش تن عریان من
عارض خویکرده اش از جوش می بیتاب شد ‖ باشود زین موج آتش جوشش طوفان من
بند فتراکش بوقت نی سواری کرده است ‖ صید بیتاب دلرا آن سبک جولان من
از خیال دیدن لولوی آن دندانها ‖ آب گوهر میچکد از دیدهٔ گریان من
موشکافی کرده ام در وصف گیسویش چنین ‖ تار زلف حور شد شیرازهٔ دیوان من

خسرو نظمم که دهی روح خاقانی کند
ضبط قانون سخن از شوکت دیوان من

❀ در اصفهان نوشته بود ❀

بهتر است از چارباغ و نوبهار اصفهان ‖ سیر این چار ابروان گلعذار اصفهان

در نهاوند و عراق او نمیگیرد مقام / میکند عشاق در ایران قرار اصفهان

از سیه چشمیٔ خوبانش نشان دارد مگر / سرمهٔ آهو نگاهان شد غبار اصفهان

به بیاغش به زناف دلبران همسر است / غبغب خوبان بسیب تابدار اصفهان

این دل بی تاب را در ساحهٔ عشقش گرفت / باسر چوگان زلف آن شهسوار اصفهان

سینه امرا همچنین آیینه خانه ساختند / صورت زیبندهٔ هر عشوه کار اصفهان

من چنان دانم که وهبی نیمهٔ از وصف اوست / گر عجم نصف جهان گوید دیار اصفهان

قطعه

آیینه دوست روی نیکوست ببین / عکسی که درین آیینه زان روست ببین

چشمی بگشا عکس که و آیینه چیست / عکس اوست نگر آیینه هم اوست ببین

دیگر

تنها همه عمر خون دل خوردم من / گز ناله چرا گوش تو آزردم من

چون شمع سحر رسید شام اجلم / خوش باد شبت که دردسر بردم من

در حرف واو

غافل از معنی حسن صورت خوبان مشو / همچو آیینه بعکس ساده و حیران مشو

در چمنها غنچهٔ دم بسته و خاموش باش / از گشایش دست بردار چو گلچینان مشو

میرساند تیر از دور کمانش بر هدف / در جوانی بی نصیب از صحبت پیران مشو

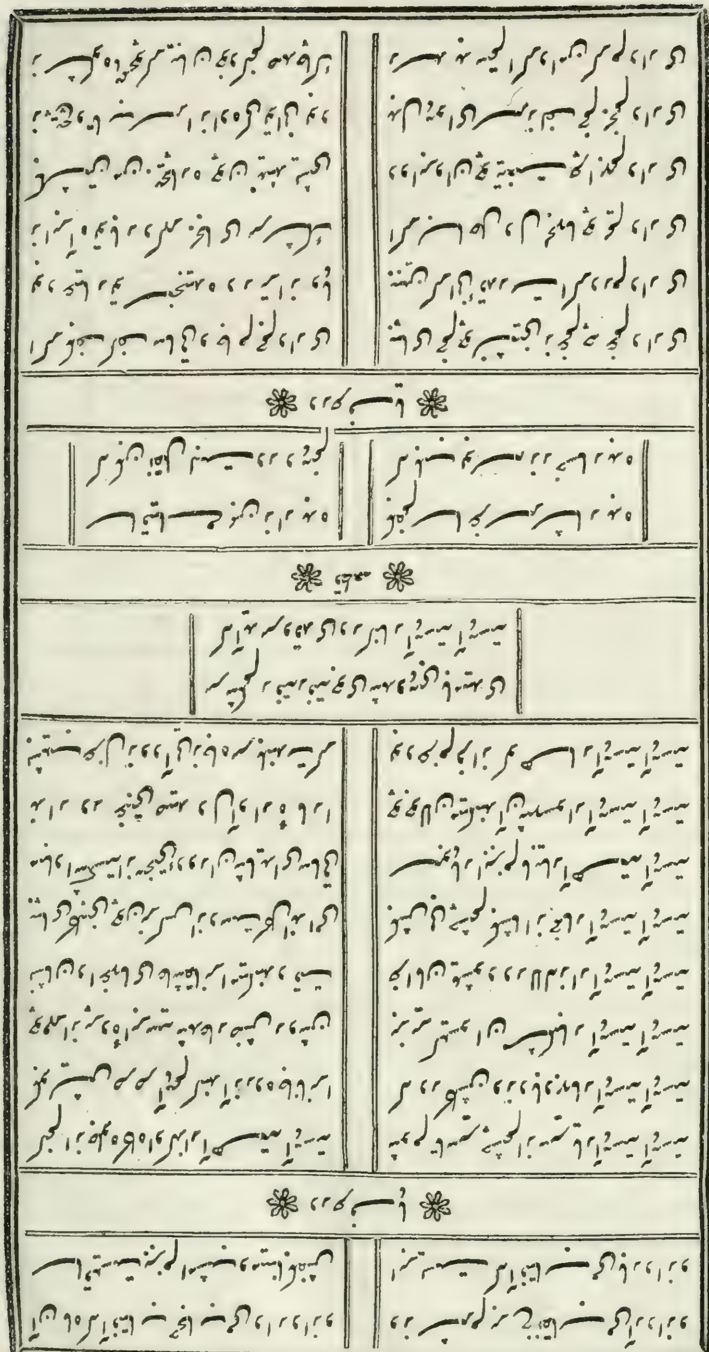
جاهلان در زندگی خویش همچون مرده اند / گر ز تنهایی بمیری همدم نادان مشو

با فراخی عزیزی میرسانی خویش را / همچو یوسف تنگدل از سیلی اخوان مشو

ذره ذره جسم خاکی را بخورشیدی رسان / از گرانجانی غبار خاطر دوران مشو

اسپ طبع نکته پرداز ان همه پسمانده اند / بسکه وهبی در ره معنی سبک جولان مشو

قطعه

منتظم باشد ابد دیوانش — در جهان با شرف و شوکت و شان

که مرتب شده بارغبت او — این پریشان سخن تازه زبان

سنبلستان سخن را دهی — زیب و رونق دهد ابر احسان

بهر تاریخ یکی آمد و گفت — خوب و ممدوح شد این نو دیوان

تم

ابتدا قصائد

بسم الله الرحمن الرحیم | تاج گهر برسر نظم کریم

رموز عشقکی قیل زیور حسن بیان یارب | لسان غیبه اولسون تا زبانم ترجمان یارب
مقالم اولمیه پیرایه بخش لغو بیمعنی | مصون ایله بنی سهو وخطادن الامان یارب

نعت شریف فخر الانبیا علیه افضل التحایا

زهی نور مجسم آفتاب عالم آرادر | که مهر طلعتی نور جبین ماه غرادر
ضیاسی منجلی هر ذره ده اجزای عالمدن | او مهرک التماعی مبدأ ایجاد اشیادر
عجب نور معظمدر که خورشید جهان آرا | اوردی تابناکه نسبتیله چشم حربادر
مثال آیت نور اول جمال عالم افروزک | همان نور علی نور اولدیغی کون گبی اجلادر
فروزان پرتو قدرتله مشکات الهیده | ابد بوروزکار اوزره مصون بیم اطفادر
او نور مجتبادر مطلع والشمس ایله مقصود | جبین والضحادن نور پاش زیر وبالادر
تجلی ایلیوب آنست نارا اقتباسندن | او نورک جیب ساده ضیاسی دست بیضادر
زمینه سایه انداز اولمسه جای تعجبمی | که اول ظل الهی سرتسر نور تجلادر

او انوار محمددر فروغ روی احمددر
ضیاسی چرخه ممتددر زهی نور معلادر

فلکلر مشتری اول نوره جمله نقد انجمله — که اسعادی شرر فیخشنده ٔ چشم ثریادر
شب میلادی روز روشن آسانورله مملو — اوبر بدر معلادر که قدری بو یلدا اعلادر
نه بدر منجلیدر کیم غزاسے بدره آماده — هلال ابرولرے کویا ایکی تیغ مجلادر
مثال آیت سیف اول مجلا تیغ پرتابک — شعاعی آتش انداز سر مقهور اعدادر
خوشا نطق حیات افزاسی فیض وحی ربانی — دم معجز بیانی سر اعجاز مسیحادر
صباحت بخش یوسف اول لقای پرملاحتدر — که جاروب حریم عصمتی زلف زلیخادر
مسمای حقیقی ذاتیدر انواع احسانه — جمال باکمالی مظهر اسما حسنادر
دل پاکیزه سی دریای الهام خدادرکیم — حدیث دلپسندی نه صدفده دریکتادر
عجبمی سدره دن بالاتر اولسه رفعت شانی — اوقد منتهها طایبه کلک تماننده طوبادر
اوشاهنشاه قرب معنوینک ملک رفعتده — معلا پایی تختی قاب قوسین او ادنادر
روادر غاشیه بردوشی جبریل امین اولسه — او عبد مجتبی مدنو تنویل تدلادر
دوشندی عبقری چرخ اطلس رهکذارنده — که نقش پایی رونقبخش فرش عرش اعلادر
نگاه ایلرمی روے ماسوایه بو بصیرتله — چو مازاغ البصر اول چشمه کحل جوهر آسادر
لوای حمد له اینکمش میدان رستاخیز — سپهسالار خیل انبیا خیر البرایادر
دونیم اولمقدن ایلرمی تردد بیشکا هنده — قمر آماده ٔ یکجنبش انکشت ایمادر
سراپا سرنهاده رهکذارنده تواضعله — تکالولر ایدر اشجار اگرچه سروپادر
حصا انداز فرق دشمنان اولدقده رامیسی — حقیقتده مددکاری تأییدات مولادر
عجبمی خاکپای یارغاره رویمال ایتسه — هزاران سال اوکیم آواره ٔ نیل تماشادر
ترالدن پرده حکمک قصدی ایله چشم عدوانه — عنکبت تار وپودشوقله نساج دیبادر
سراپا خار وخاشاکیله سد راه اعدایه — کبوترلر صفاسے بالله حاضر مهیادر

ایا کان کرم اول رحمة للعالمین سنسین
که جود دور افتاک سرمایه ٔ دنیا وعقبادر

فضای روضه که رومال ایچون مشتاقدر غایت — سپهرک قدی خم ایلین هب بو تمنادر

مؤید ایلدی احکامنکی مهر نبوتکیم ⁂ مسجل حجتک ظهریه سنده ختم وامضادر
جهانی بیت معمور ایلدک هدم ضلالتله ⁂ مبارک مقدمک کسر افکن ایوان کسرادر
نیجه تبجیل اولنماز پای اجلالک که عالمده ⁂ جلادتله لکدکوب قفای لات وعزادر
کواه انبیا درامتنک عدالتک مزکیسی ⁂ اوساعتکم مقام هولناک فصل دعوادر
وجوهیله رضای حقه مظهرسنکه حقکده ⁂ عطایای الهی تا بمقدار رضادر
اجل معجزاتک یعنی قرآن عظیم الشان ⁂ که حکم محکماتی ناسخ ادیان اولادر
کوروب عدنانی قحطانک فصاحت آزمایانی ⁂ بلاغتله تمام اعجازنی باقلدن اعبادر
نتیجه تالی انجیل وتوراتک مزایاسی ⁂ مقدم شانکی تأیید ایچون صغری وکبرادر
هزاران تشنه بی سیراب ایدر یکقطرهٔ الطافک ⁂ او انکشت مبارک جوی فیض حقه مجرادر
ثیاب روزمره نوروش بالای سبطینه ⁂ نکاه التفاتکله نه خوش دیبای زیبادر
آلوب یکقبضهٔ خاکی ضیافت ایتدک اصحابه ⁂ کف بی امتنانکده نظیر من وسلوادر
نجوم لمعه پاش اهتدادر آل واصحابک ⁂ سپهر اعظم شرعکده نور چشم دنیادر
کمال رحم وشفقت اوزره بین المؤمنین اما ⁂ دم شمشیرله اشرار کفاره اشدادر
شرفیاب اولدیغیچون درکهکده هر بری آنک ⁂ امام مسلمین ومقتدای اهل تقوادر
کلوب اول کعبهٔ درکاهه ایتدی التجا آخر ⁂ آنکیچون تا ابد ابن زهیرک کعبی اعلادر
بو عبد پرکناهکده او درکاهه ایدر رومال ⁂ قصوریمن عفوله امنیه سی نیل عطایادر
بن اول وهبی عاصی یم یم جرم ومعاصی یم ⁂ که طوفان کناهم موج شورانکیز دریادر
دریغا ذکر وفکره بر نفس صرف ایتمیوب عمرم ⁂ مقالم لغو بیهمنی خیالم شعر وانشادر
زوالندن حیات بی ثباتک غافلم حیفا ⁂ کریبانم اکرچه کردنمده صورت لادر
حضورکده نیجه شرم ایتمیم ای فخر عالم ⁂ عصات مؤمنینه سیئاتم خجلت افزادر
بنم اول قیس بی سامان سودای مجازیکیم ⁂ پریشان خاطرم دلبستهٔ کیسوی لیلادر
سیهکارم که هر لحظه خیال خال جانانه ⁂ مثال حبة السودا سویداده هویدادر
بلی مستغرق دریای جرمم یا رسول الله ⁂ شفاعت بحرنه نسبتله اما قطرهٔ مادر

صلا تیله سلام هم درکه اجلالکه کویا
دهان موردن پیش سلیمانه هدایادر

❀ بروضهٔ مطهرهٔ نبوی فرستاده است ❀

صباحک واللیل رویک والضحا در یار رسول الله | جمالک مهر برج اصطفا در یار رسول الله
زمینه دوشمسه جای عجمی سایهٔ قدک | وجودک پرتو نور خدا در یار رسول الله
خطاب عزت لولاکه مظهر ذات پاککدر | ظهورک بادی ارض وسما در یار رسول الله
حیات افزا اولور دل تشنهٔ صحرای عصیانه | زلال شفقتک آب بقا در یار رسول الله
سراپا آل واصحابک هدایت آسماننده | نجوم لمعه پاش اهتدا در یار رسول الله
صدیق یار غارک حضرت صدیق از جمله | سرافراز گروه اولیا در یار رسول الله
عدالت پیشه خیراندیشه اول فاروق اعظم کیم | جهانده پیشوای اتقیا در یار رسول الله
شهید وکاتب فرقان عثمان ابن عفان هم | منور طلعت وکان حیا در یار رسول الله
سوار دلدل ذو ذو الفقار اول صهر ممتازک | درعلم لدنے مرتضا در یار رسول الله
حسن ذاتنده احسن هم حسین اول سبط مستحسن | طراوتبخش خاک کربلا در یار رسول الله
دوعالمدن غنا ویردی بکا سرمایهٔ عشقک | غبار آستانک کیمیا در یار رسول الله
صفاهان سرمه سن کوزدن چیقردم عینمه آلم | او خاک پاک کحل روشنا در یار رسول الله
مدد بو کمترین امتک وهبی عاصینک | شفاعتدر سؤالی برکدا در یار رسول الله
آنی بی بهره رد ایتمک نه ممکندر که درکاهک | عصات مؤمنینه ملتجا در یار رسول الله

صلا تیله سلام هم روضهٔ جنت مثالکده
وزان اولمقده همراه صبا در یار رسول الله

❀ این همه را بروضهٔ مطهره فرستاده است ❀

رسول کبریا خیر الوری یا احمد مرسل | شفیع مشفق روز جزا یا احمد مرسل
سریر قاب قوسین او ادنی تختکاهکدر | شهنشاه اقالیم رضا یا احمد مرسل
سوار رفرف اولدک غاشیه بر دوش ایدی جبریل | ایدنجه سیر معراج علا یا احمد مرسل

ولی آفرینشس سرلولاکه ایدوب مظهر — وجودک منشأ ارض وسما یا احمد مرسل
کل خویکرده رخسارهٔ پرآب وتابکله — بولور باغ جهان نشو ونما یا احمد مرسل
مؤید اولدی تبلیغک ظهور معجزاتکله — دکلدر منطق وحیک هوا یا احمد مرسل
سنی حق رحمة للعالمین ایتدی نبیلر هم — ایدرلر سندن امید عطا یا احمد مرسل
حریم کعبهٔ کویکده سعی ایتکا بولر — بحق مروه عشاقه صفا یا احمد مرسل
نه حکمتدرکه برء الساعة تأثیر احسانک — اولور رنجور آنامه دوا یا احمد مرسل
همان اول حقهٔ لطف فراوانکده در انجق — دل بیماره امید شفا یا احمد مرسل

صلاتیله سلامن شرمسارانه ایدر وهبی
مطهر روضه که هردم هدا یا احمد مرسل

قطعهٔ معراجیه

اول مفخر کونینه ایدوب راهنمالق — جبریل ایدی بر پیک شتابان محمد
قدر شب معراجی ایچون عید ایدوب چرخ — جدی فلکی ایلدی قربان محمد

بطغرای محمد سید الکونین والثقلین نوشته شد

رسالت تختنک سلطانیدر اول مفخر عالم — محمد نامنه چکمش قلم لوح اوزره طغرایی
کشیده ابروانی نورله دیوان باریده — شفاعت امرنه بویله چکر توقیع غرایی

وصف شهریارآیین وتاریخ ولادت حضرت سلطان سلیم

بحمد الله بشاشتلر کورندی روی دنیاده — بو وجهیله کورن حیران اولور حسنک تماشاده
جهان مسرور وخرم تا عدم آباده کتمش غم — فلکک جور وجفادن هم پشیماندر بو اثناده
کوکل آیینه‌سی کرد کدردن اویله صافی کیم — اوکونه صفوت اولمازدی مرآت مجلاده
صفالر اول قدر کیم عید بر بالای عید اولدی — شب وروزی مرجحدر بو عصرک قدر واعیاده
بوهای هویله بو نعرهٔ مستانه‌لر شیمدی — صفا کیفیتندر دکلدر نشئهٔ باده
فلک عالمده برعالی ضیافت ایلدی ترتیب — توانکر بذل نعماده کدا الوان یغماده
سخایه مایل اولدی طبع دونی بلکه کردونک — همان حاتملنور هر بینوا بذل عطایاده

بلند آوازه ایله آفاقه تبشیر سرور ایلر   دکل بیهوده بو صیت وصدای طبل و سرناده
شفق صانمه کیمنش آل اتکلک جنکی ناهید   او یونلر کوستررد ور قمر حکمنجه بالاده
آلوب مهپاره لر دستنه چلپاره سن خورشید   صفادن رقص ایدر پیرامن چرخ معلاده
اصولیله دفن ضرب ایلر اما ظاهرا مطرب   اورر رغمیله سلر روی چرخ کینه معتاده
نهاوندو عراق و اصفهانده کورمش عشاق   نواسنجان نازو شیوه یی بوطرز رعناده
بولدتلر له قانعدر شکردن کام آلوب عالم   همان مور ومکسدر جمع اولان دکان قناده
جهان نور علی نور اولدی شمدی دیده لر روشن   دکلدر یالکز قندیل نوری زیر و بالاده
بوکون بر طالع مولود عالی بخته ناظردر   شرفله پرتو اسعاد وار چشم ثریاده
ندر کهوارهٔ کردونده بو آهسته جنبشلر   مکر کیم زیور مهد شهود اولمش او شهزاده
سپهر سلطنتدن طالع مسعود ایله بویله   جهانه کوکب دری کبی اولدی ضیاداده
تجلی جمال قدرت وانوار سبحانی   عیاندر روی بخت پادشاه عالم آراده

شهنشاه معظم مصطفی خان جهانبانک
خدا نسلن شرفبخش ایلدی تکوین وایجاده

طلوع آفتاب حسننه مشتاق ایدی دنیا   فلک قدن خمیده ایلمشدی بو تمناده
آچلدی کلستان سلطنتده اول کل زیبا   نیچه کللر کبی آچلسون دللربوا شناده
یکانه در شهوار سعادت پاک کوهردر   نه ممکن بویله قدر و قیمت اولمق دریکتاده
صدفکاری وپر لؤلؤ ایدوب کهواره سن دایه   طوتار اول کوهر تابنده یی آغوش لالاده
نه کوهردر که اولدر زیور سرتاج سلطانی   اولورمی بویله پرتو شبچراغ عالم آراده

سلیم ثالث اما کیم جهانه روح ثانیدر
حیات تازه ویردی مژدهٔ مولودی اجساده

عجب نور بصردر اول جهانک قرة العینی   مصون اولسون همیشه بد نظردن حفظ مولاده
کوروب بر بویله زیبا غنچه یی باغ لطافتده   تولاهر برمژه برخار اولورسه چشم اعداده
طونا تمثلر قماش معرفتله سوق عرفانی   هنر اظهار ایدوب اهل معارف عرض کالاده

سلیمان زمانک درکه اجلالنه بنده — کتوردم بر قصیده موروثی طرز بدایاده
جسارت ایلدم بربویله دستاویز ناچیزه — همان بر یادکار اولسون دیو وصف دو شماده
بلی امثال واقرانم کبی یوق جاه وسامانم — ینه ممتاز اقرانم فنون شعر وانشاده
دعا آوازه سن چرخه ایتشدر وهبیا شمدی — ملکلر جمله آمینه مهیا عرش اعلاده
خدا اولاد وانسابیله اول شاه جهانبانی — ایده رونقفزای سلطنت بو تخت علیاده
مرصع ایکی تاریخ مسلم ایلدم انشاد — جواهرلر کبی تابنده بر بیت دلاراده

سلیمی مصطفی خانه مبارک تاجدر کویا
نمایان جوهر آسا درج شوکتدن بو شهزاده

بحضرت سلطان مصطفی خان بسن از چراغ کردن بخواجکانی در ضمن طلب ثمن روباه سیاه از رجب پاشا

قلم احیا ایدر هر لحظه ده بیک لفظ بی جانی — دواتم ظلمتندن نوش ایدنجه آب حیوانی
شکسته بسته بر نی پاره بی دست وپا اما — ینه بردم ده سیر ایلر نهاوند وصفاهانی
او شوخ واسطیدر واسطه م تعبیر ومعناده — ضمیرم مدر اکرچه مهبط الهام ربانی
عجب گنجینه یاد آور اعجاز در نطقم — طلسم ایله آنک ثعبان خامه م اولدی دربانی
بیان سحر ایدر هر بار مار وقتی ایمش کویا — الکاتوا مدر انجق اژدر موسای عمرانی
قیلور موی میان وصفنده تا اول رتبه دقتکم — جالشسه قیل قلمله یازه مز بر حرفنی مانی
بولور هب باقه سی آچلمدق نوجامه مضمونی — نوله اهل قلم رشکیله چاک ایتسه گریبانی
عطارد مشتریسی چیقدی صاحبدی نقدنی پروین — براعه م عرض ایدنجه کاله زردوز عرفانی
معارف مشقی ایدرلر نوبر جنس کلکمدن — سپهرک پیر بهرامی ایله استاد کیوانی
هنر دعوالرنده والقلم دیر ایلسم تحلیف — نه حاجتدر گواهه کیمسه انکار ایده مزانی
شناور کلک ایدر دریای گوهرخیز طبعمده — انکچون پر اولوردر وکهرله جیب ودامانی
دو نیم نال اولور عجزندن بیلوب جف القلم اما — یازرکن لوح نظمه وصف سلطان جهانبانی
خدیو مهر طلعت پادشاه آسمان رفعت — کبر جسه مباهات اوزره در کتاب دیوانی

[illegible]

[illegible]

اخلاص درونیله ایدوب کریه وزاری — حقه متوجه دل آگاه ایچون اولسون

بو هپ بیچاره لک اول چاره رسانی
ای شاه جهان حضرت الله ایچون اولسون

قصیدهٔ طنانه که در حین عودت از سفارت ایران ببغداد بجای تقریر معروض عتبهٔ علیا شده است

زهی فیض الهی دودمان آل عثمانه — که مظهر ایلمش اول خاندانی عدل واحسانه
خوشا احکام دولتکم نظام ملک وقانونی — موافق شرع فخر المرسلینه نص قرآنه
مدینه مکه وقدس شریف اول ملکه داخلدر — انکچون قبله در درکهلری شاهان دورانه
ستایش کردهٔ نعم الامیر ایتمش قیلوب توفیق — خدا قسطنطنیه فتحنی اول نسل ذیشانه
تواریخ آشنایان اتفاق اوزره ایدر ترجیح — بو شان وشوکتی اسلاف شاهان جهانبانه
فریدون دوندر صد مرتبه اول فر وحشمتدن — تعالی الله ندر بو سلطنت طرز ملوکانه
اولوب نوشین رواندن بیشتر عدلیله عالمگیر — شهان پیشدادی بکزمز اول دادکارانه
او درکهده سکندر ساکن در اولمغه طالب — نیجه رشک ایتمسون دارا بو دارات وبو عنوانه
طورر صفدر و آصف کبی صد بنده صفدر صف — کلور تیمور مور آسا او درکاه سلیمانه

خصوصا پادشاهان جهان هپ بنده اولمشدر
شهنشاه معظم حضرت عبد الحمید خانه

سپهر اعظم دولت فروغ مطلع شوکت — علو همتی رفعت ویرر خورشید رخشانه
کیانی ماکیان عد ایلیوب سیمرغ اجلالی — همای شوکتی سایه فکندر فرق شاهانه
جدا ایلر سرندن بیم تیغی هوش هوشنکی — عجب نرمی ویرر ضربی دل سخت نریمانه
کچوب سرکشلکندن چارلر چاسارلر ناچار — ایدرلر سر فرو اول تیغ آتشتاب وبرانه
هزاران نادری معدوم ایدر شمشیر خونخواری — کریزان اولسه ده فرضا خراسانه هراسانه
زهی کرار صولتدر که تاب پنجهٔ قهری — مکر راسخوان اردشیره ایردی شیرانه
تهمتن تهمتن اقرار ایدر لاف شجاعتده — کوررسه رسم رستم اوزره پرخاشن دلیرانه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تفوق ایلدم هر فننده فرزندان رندانه / افندم دولتکده فائقم امثال واقرانه

مرجحدر سخن سنجان دهره طبعم البته / بنم ممدوحمک رجحانی وار در پادشاهانه

بوکونه ایلمزدم وصفنی خنکار ملک اما / سفر ضعف وفتور ایراث ایدرمش طبع انسانه

دم عیسی کبی اظهار اعجاز ایلدی نطقم / حیات تازه ویردم قالب معنای بیجانه

هزاران سحری ابطال ایلدم معجز بیانمله / الدم خامه بکزر اژدر موسای عمرانه

نه اژدر کیم جهانده زهره لر چاک ایلمش زهری / او ساحرلر نیجه طاقت کتورسون بویله ثعبانه

عبور ایتدکده بابلدن بولوب هاروت وماروتی / فسونمله بن چاهه قاچردم شرمسارانه

اکر انصاف اولنسه صافدر و صافدن ذهنم / بو حسن طبعله فخر ایلدم حسان وسحبانه

حریری خیالم بو مرز کشته تارادالرله / نه اورنکلر چیقارمش کاله زر دوز عرفانه

ابوطیب کلوب بر ممده تطییب دماغ ایلر / بخور افروز اولورسه مجمر طبعمله دورانه

عجمی اقتباس نور ایدرسه انوری بندن / فروغ مهر اندیشم ضیا بخش اولدی اکوانه

خطادر فکر مه نسبت ایله اندیشهٔ صائب / خجالت بخش اولور نظمم نظامی سخندانه

دکلدر عاریت طبعمده وهبی الهیدر / بو فیضا فیض نظم پاک گفتار بلیغانه

اکر باقی اولوب نفعی کوریدی تابش نظمم / اتاردی شرمله فخریه سن هب نار سوزانه

قدیمی اشتهارمدن زیاده شهرتم شمدی / یتشدی هندوسنده خطهٔ ایران وتورانه

طنین انداز آفاق اولدی بویله صیت عرفانم / سزادر نام مرغوب قصیده م اولسه طنانه

شهنشاه جهانک دولتنده بویله بی پروا / معارفله مباهات ایلدم خیلی ادیبانه

جلادت کلدی طبعه شوق وصف پادشاهیدن

نشاط آور مسلم بر غزل یازدم لوندانه

نوله شیرازی ویرسم بن او خال عنبر افشانه / بولنماز هند وکشمیرده ختنده بویله بر دانه

عدنده کورمدم دردانه دندانک کبی لؤلؤ / لب لعلک نظیرین بولمدم کتدم بدخشانه

بو حسن وجذبه لر افتاده ایلر ماه کنعانی / عجبمی ماه نخشب دوشسه اول چاه زنخدانه

مصادف اولمدم فرخار وچین وسند وکابلده / سیه خال وسیه مو بویله بر کاکل پریشانه

[illegible]

سن اول خورشید رفعت سنکه اوج اعتبار کرده — او کونه خاکسارک قدری بو قدر ذره مقداری
نیجه تاب آور اولسون ضربکه براد یله طاغی کیم — دونیم ایتمش جهانده بیم تیغک نیجه کهساری
خس و خاشاکدن کلزار اجلالک مبرادر — چیقردک باغ و راغ شوکتندن خار دیواری
ملوک چار اطراف ایلیوب درکاهکه رومال — جناب حق سکا فرمانبر ایلر چار جساری
هزاران قلعه نک قفلن آچرسن دست نصرتله — کلور درکاهکه تا باب الابوابک اناختاری
نه قوشلر قوندررردم کلنهال وصفکه اما — فلک آوارهٔ غم ایلدی مرغان افکاری
نیجه تأسیس ابیات ایلسون معمار اندیشه م — ایدر کردون دون هر دم مجازات سنماری
قضا حکمنجه قهر دهر ایله طی السجل آسا — بلی طی ایلمشدم چوق زمان طومار اشعاری
امیدنیل احسانک کتوردی شوقه خنکارم — ینه پیرانه سر الدم اله دیوان و طوماری
تصنع ایتمیوب انجق وقایعنامه طرزنده — کتوردم سلک املایه بو نو نظم کهرباری
سزادر وصف شاهیده بو نظمه دینسه طیاره — که بویله قوش دلنجه ایلدم تعبیر و تذکاری
فتیل شمع بختم کرچه ایتدی روزکار اطفا — چراغ ایت پادشاهم بر نفسله بو امکداری
هنرمندان عالم شش جهتده افتخار ایتسون — افندم سنده دن منصبله شاد ایله بو ناچاری
بیلورلر لوح سینه م تختهٔ مشق معار قدر — اکر سرلوحه اولسم کیمسه ایتمز طعن و انکاری

بو کرمیستله سنبللی صو ینده بر غزل یازدم
کوروب خویکرده رخلرده تراولمش زلف دلداری

ینه صید ایلدم بر عشوه باز کبک رفتاری — عجایبدن شکار آلدم دیسم شایسته درباری
تماشایه چیقر قمری سر سرو چمان اوزره — تذرو خوش خرامم کاهی کشت ایتسه چمنزاری
مسلم طورنه تللی اسیری بر بوره یجقدر کیم — اوچوردم مرغ عقلم چاره یوق اولدم هواداری
عجب آیینهٔ دورانده کورمش وارمیدر بلبلم — شکر ابلرله بویله طوطی شیرین کفتاری
صبا ایله وزان ایتدم سبایه هدهد شوقی — کتوردی سیدی دلبه باری پیام وصلت یاری
اوسوکاون کیبی شوخک جنبشندن بیقرار اولمش — شکر بیهوده بیهوده صانرم ناله و زاری
نسیم لطف شاهیدن آچلدی غنچهٔ کامم — بکردم بلبل آسا کرچه چوقدن محنت خاری

دعای

دعای دولت واجلاله حصر ایتدم ای وهبی
مثال مرغ حق کو صبح وشام اوراد اذکاری

مؤید شان وشوکت ایله اقبال وسعادتله	خدا تخت نده دائم ایلسون شاه جهانداری
معلا بختنک خورشید وماه عالم آرا وش	جهانی روز وشب تابنده قیلسون فیض انواری
اوخاقان معظم سربسر دنیایی فتح ایتسون	سرا عداسی اولسون طعمهٔ شمشیر خونخواری
مظفر ایلسون صدر معلا قدرنی مولا	هامیشه جند امداد الهی اولسون انصاری

همان تار بخلر یازسون بو کمتر عبد درگاهی
فتوحاتک پیاپی منجلی اولدقچه آثاری

❀ در صحرای ادرنه برای وصف اردوی همایون نوشته ❀

فیاض ازل یاور اردوی همایون	سنجاغ نبی مفخر اردوی همایون
زر شمسهٔ سیدر شمسه مرجع اولوانک	اولمقده ضیا گستر اردوی همایون
اسکندر دوراندر انک سابق جیشی	خضر اولسه سزا رهبر اردوی همایون
قیلمدی او سلیمان زمان صاحب مهرین	سردار گزین سرور اردوی همایون
اول آصف حاتم شیمک عاطفتندن	دلسیر نعم لشکر اردوی همایون
دست کرمی راتبه بخشای عساکر	توغ وعلمی زیور اردوی همایون
ذات همم اراسی همی مه کنعان	پرتوله مه انور اردوی همایون
رو ینده جلی لمعهٔ انوار فتوحات	منصور در اول داور اردوی همایون
المنة لله که نظام اوزره مرتب	تدبیر ایله سرتاسر اردوی همایون
آمادهٔ حمله رمهٔ دشمن دینه	مردان غضنفر فر اردوی همایون
آثار شئامت کوری نور رسمت عدوده	مسعود نما اختر اردوی همایون
بو وهبی کمترده غزات ایله برابر	مشغول دعاچاگر اردوی همایون

هر حالده غالب اوله اعدای لئامه
سرداری ایله عسکر اردوی همایون

[illegible]

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

بحق آیت سیف اهل عدوانک بود ملرده   اینر باشینه شمشیر و تبر شوکتلو خنکارم
کزندایرمز مخندن حربه سندن حربی شومنک   اولور حفظ خدا البت سپر شوکتلو خنکارم
کزند لشکر کده اویله سردن کچدیلر وار کیم   فدا ایلر یولکده جان وسر شوکتلو خنکارم
کانکش پهلوانلر ناوک انداز اولدیغی دمده   دل سخت عدویه طاش دکر شوکتلو خنکارم
سنان جانستانی نیزه داران دلیرانک   ایدر فولاد جوشندن کذر شوکتلو خنکارم
اوجاغن سوندروب اعدای دینک آب شمشیرک   ویررسیلابه ملکن سربسر شوکتلو خنکارم
سواری وپیاده عسکرک بیحد وپایاندر   عدوی صالمز اول پرزورلر شوکتلو خنکارم
ملوکه ملتجا ایتمش خدا ذات همایونک   ویررسن شهلره تاج وکمر شوکتلو خنکارم
سن اول شاهنشه روم وعرب صاحب قرانسکم   عجم شاهی قپوکده برنوکر شوکتلو خنکارم
جهان آباد تختنده امین المازدی رای هند   مقدم ویرمسیدک رای اکر شوکتلو خنکارم
صدامی چیقمدی فغفور چینک چوق زمانلردر   شکسته ایلمش ضربک مکر شوکتلو خنکارم
قرال بدفعال نجه نک جانن یاقوب قهرک   دل پرسوزینه دوشمش شرر شوکتلو خنکارم
آنی سر عسکرلر تعقیب ایدوب قاچماغه یول ویرمز   دیمزمی اول زمان این المفر شوکتلو خنکارم
زن مکاره مسقوطیانز بویله مردانه   صالارلر ایدوب هر بر نفر شوکتلو خنکارم
ایدوب یوزاقاقی بحر سیه سوینده غازیلر   اولور حکمکده جمله بحر وبر شوکتلو خنکارم
الامان دشمنی شمدی عجمی الامان دیرسه   دوشوب جان خوفنه ایلر حذر شوکتلو خنکارم
اسیرک سیب غبغبلولرین المایه شوقندن   قزل المایه دک جنکک کیدر شوکتلو خنکارم
عدو زیر زمینه کردی زیرا جند اسلامه   زمین صحراسیدر بر مقر شوکتلو خنکارم
رجال غیبدن نیجه ذیمش واردر دمشواری   بوکونلرده وزیرک فتح ایدر شوکتلو خنکارم
ورادینه واردین غیرتیله عسکر اسلام   کلور در کاهکه بویله خبر شوکتلو خنکارم
هزاران مژده فتح وظفر تعقیب ایدر کویا   قولک اولجه کلدم مژده بر شوکتلو خنکارم
غزانک بوسنه بوسنه حدودنده اولان جنکن   عدولر نیجه یللر یاد ایدر شوکتلو خنکارم
صفالر ایله تختنکده کورندی صورت نصرت   کیدر آیینه دلدن کدر شوکتلو خنکارم

همان انطاق حق دركيم ظفرنامه مالنده
نكاه التفاتك بنده كه عين عنايتدر
زمان دولتكده شيخ الاسلام هممكارك
قضايه اوغراشكن ازقضا توجيه اولده
دعاى دولتكدر مقصدى وهپ ناچيزك

سنوح ايتدم بونظم مختصر شوكتلو خنكارم
دكلدم لايق حسن نظر شوكتلو خنكارم
بوناچاره ايرشدى چاره كر شوكتلو خنكارم
يكى منصبله قيلدى كامور شوكتلو خنكارم
دكلدر وقت اظهار هنر شوكتلو خنكارم

ظلام دهرى آچسون مهر آفتاب شمشيرك
بودر اورادم شام وسحر شوكتلو خنكارم

❀ تاريخى كه براى گرفتن مهاديه بوغازى بامر واراده نوشته بود ❀

حضرت پادشاه جم حشم دورانك
نقض عهد ايتمه دكل جزيه يى ايلردى قبول
آستاننده سرايدار اولغه ده راضى ايدى
كلاه كله شكن ضربى ايله سر كردان
ارادى بولدى قضايى نوله محكوم اولسه
عيد اضحاده كلان مژده بودر دولته كيم
بزكيوب جامه نوعيد دوبالا ايتدك
تملندن بوزيلوب ملكى خرابات اولدى
يقيلوب كتدى غزاتك يورش خوفندن
ويره سن طوتميه لر وهمى ايله قيلدى فرار
مى نخوتله طولو شيشه يه دونمشدى همان
اهلو لراولسه عليهنده سزا زجر اله
طيانوب قوته ويرميجك جنكه جواز
شمدى ناچار ندامتله كناهن سويلر
ويردى سرحدلرينى حدينى بيلدى شمدى

خشمنه مظهر اولوب بولدى بلاسن نمچه
اول شهنك بيلمه بوصولتله غزاسن نمچه
جرمنى عفو ايله جلب ايتسه رضاسن نمچه
شمدى طاشدن طاشه اورمازمى قفاسن نمچه
حكم شاهى يه ويروب جمله قضاسن نمچه
جزيه ناميله ويره رقانى بهاسن نمچه
يأس ايله كيدى بودم يأس لباسن نمچه
دولتك ضربنه اوغراتدى اساسن نمچه
كورهجك قلعه سننك قلع بناسن نمچه
آردنه باقمدى فهم ايتدى دراسن نمچه
تپه سى كلدى يره آتدى تپاسن نمچه
اختلاس ايتمشيدى بعض قراسن نمچه
پاپانك باشنه چالمشدى عصاسن نمچه
رومامشتنده بولوب ريم پاپاسن نمچه
طفره لنمشدى دكشمشدى اداسن نمچه

[illegible]

شهنشاها غزا مبرور وسال نو مبارکباد
نوید فتح و نصرتله جهان نشر ایله منشوری

هله شاد ایلدک ارواحنی اجداد مغفورک — ابو الفتحک نمایان اولدی سنده راز مستوری
جهان زیر نگین دولتکدر صاحب مهرک — سزادر عسکر منصورکه بذل ایتسه جمهوری
موفق ایلمش مولاسنی اول صدر ذیشانه — امور دین و دولتده عیاندر بذل مقدوری
سلیمان زمانسن شهنه سنزا الهام باریده — سپهسالار قیلملق اویله آصف کبی دستوری
عدونک ایلدی بلقیس ملکن حکمکه تسلیم — دکلمی لایق تحسین افندم سعی مبروری
سن اول صاحبقران سنکم هراس ضرب دستکدن — دل کسرا ده ظاهردر هنوز آثار مکسوری
قرال بد فعال نجه حدین بیلمدی عهد کنده — قاچردک قهرله صحرای هیهاته او مقهوری
بتی صندی بوزلدی عرضی اول خودبین بی دینک — ذلیل ایتدی جناب رب معبود اویله مغروری
چراغ بختی سوندی صرصر قهرکله بردمده — اگرچه شوقله کافر یاقردی شمع کافوری
جهانی کورمدی دود کبود طوب شاهیدن — اولوب کوندز کوزیله مبتلای درد شبکوری
دل مجروحنی پر شرحه قیلدی ضرب شمشیرک — مثال رنج افرنجی اوکلمز زخم ناسوری
قاچوب جان خوفی ایله صاقلنورکن پردهٔ شبده — شعاع تیغک ایتدی روز روشن شام دیجوری

قرا للقاد عاسندن کچوب بدنام دهر اولسون
دکشسون برمز حرف اسمه لفظ ایمپراطوری

❀ این چار ابیاتش با لغت فرنکی آمیخته بود ❀

زن مکارهٔ مسقو دیسون قومسته وستریه — افنیوه دفنیوه دوالد اتدی سنیوری
کناهن سویلیوب آلسون نصیحت ریم پاپاسندن — بو نقض عهده چونکم قابل اولمزدی سناطوری
اتلدی پاره دن برلعبله بوکدی بلین بودرد — واروب او پاره لرده اوینا سون بازی قنبوری
کروه هرسکانی سنک صحرای فرار اولدی — الکه صاتسون واروب شمدنکرو جمله الکتوری
محقق بیلمدی سردن کچدیلر دن قورتلش بوقدر — ندر چاره قلیچدن کچدی یکسر جیش منفوری
زبانسے یه زبان حالله یانسون جهنمده — او زخمین مرده لرجانسوزی شمشیر وساطوری

[illegible]

بهارستان وصفکده بوکونه نظم رنکینم | اولور فائق کتاب گلستان بوستان اوزره
اواستادم که چکدم سر قلمدن خط بطلانی | سطور نظم ونثر شاعران و منشیان اوزره
دلم گنجینهٔ معنی قلم دستمده اژدرها | نکهبانلق ایدر هر دم او گنج شایکان اوزره
دیزر نظم ثریا قدرمی گوهر کبی گردون | کهی اکلیل مهره گاه فرق فرقدان اوزره
ایکی برجسته مصراعیله هر پیوسته مضمونم | مثال بیت ابرو جانشیندر چشم جان اوزره
رسنباز خیالم نکتهٔ باریکه دلبسته | چکوب تیغ زبانم صانکه اوینار ریسمان اوزره
نهال سدره درکلزار طبعمده قلم گویا | که صالمش سایه سن فردوس خلد آشیان اوزره
جگر برشعله دن شمشیر هر دم برق اندیشم | سراسر بست فخر نفخی آتش زبان اوزره

ینه شو قیله برموزون ومستثنا غزل یازدم
چمنده دونکی کون سیر ایتدیکم سرو روان اوزره

دو کلمش طره لر خال رخ پرتو فشان اوزره | کوروب بن نجم گیسو دار صاندم آسمان اوزره
اولور کن خون عشاق سیه بختیله زنک آلود | نه حاجت وسمه لر چکمک او تیغ ابروان اوزره
دل آوارهٔ کیم رمکردهٔ طرف نکاهکدر | بصر هر خطوه سنده چشم شوخ آهوان اوزره
شکایت ایلمزدم سینه چاک اولسمده جورکدن | مثال شانه قونسیدم او مشکین گیسوان اوزره

حذر قیل تل قیرازمن بلکه ابرام استغنا هی
صارلمه بویله پاک دوشمه امان اول مومیان اوزره

دکلدر وقت دعوای هنر جای ادبدر بو | دعایه باشله شمدنصکره دأب شاعران اوزره
او سلطان سلیم القلبی عون و نصرت باری | مظفر ایلسون جیش عدوی بدکمان اوزره
همیشه دائم اولسون عمر و اقبال و سلامتله | سریر سلطنتده شوکت و اجلال وشان اوزره
سزا تقلید سیفنده مجوهر اولسه تاریخم | ایکی مصرعده کیم هر مصرعی حسن بیان اوزره

شه جم شوکت فرمانروا سلطان سلیم اولدی
قوشاندی سیف فتحی طورمیون چکسون جهان اوزره

درهجوم وغارت تاتاران برای اخذ انتقام شاهینکرای بقضاء زغره بعتبهٔ علیا فرستاده

او جمعه لانه تندن پر و بال آچمشیکن ‖ قونجه جانم هله قورتاردی او خلاق رحیم
باغ جنت کبی استانبوله حسرت قودیلر ‖ ایلدی آدمه آنجق بونی شیطان رجیم
بو قدر آتش درد و غمه دوش اولمشمی ‖ نار نمرودده دوشنجه عجبا ابراهیم
چکمدی وقعهٔ قبطیده بو رتبه خونی ‖ قوم فرعونک الندن دخی موسای کلیم
بکا ایتدکلرینی ایتمدی عیسایه یهود ‖ چیقدی افلاکه فغانم بیلور اول رب علیم
بدر پیری تاتار قوردی هلاک ایتدی دیو ‖ قالدیلر آغلشدیلر اطفالمه مانند یتیم
کعبهٔ اقلیمی حجاج ستم یقدی مدد ‖ قیل او ویرانه‌یی لطف ایله افندم ترمیم
حضرت والد مغفور ایله عم مرحوم ‖ قوللکی قیلمش ایکن مظهر الطاف عمیم
نه روادر که زمانکده امان خنکارم ‖ اوله پامال اراذل بو امکدار قدیم

انتقامم قومه حشره مددای شاه جهان
جمله دشمنلریکی قهر ایده قهار عظیم

عرضحالیست که بخاک عتبهٔ سلطان سلیم خان باستدعای منصب عرض کرده است

ندر ای طبع سخنکوی پسندیده کلام ‖ بو خموشی‌یه سبب یوقمی مداد و اقلام
ایتمز اولدک نیچون آیا دهن یارانی ‖ اثر نیشکر خامه ایله شیرین‌کام
نه روا اولمیه مشکین رقمک نقطه‌لری ‖ ساده‌روی ورقه خال و خط عنبرفام
قدرتک قالدیمی حسن ادای سخنه ‖ یوخسه بیلمزمیسن انواع جناس و ایهام
عربی نظمکه احسنت دیوب روح لبید ‖ فارسی شعرکه خوبست دیمشدی اعجام
ایکن اولمق نه دیمک بویله دم خرمده ‖ که اوله اهل سخن جمله سزای انعام
بو سکوتک ستم چرخ جفاجودن ایسه ‖ یعنی اولدیسه اکر لال ملال آلام
عرضحال ایله نیچون حال دل نالانی ‖ ایلمزسن در سلطان جهانه اعلام
او شهنشاه فلک جاه ثریا شرفک ‖ پرتو شفقتیدر نور جمال ایام

❀ معمای لفظ سلطان سلیم ادام الله ❀

ذاتی خورشید جهان لطفنه یوقدر پایان ‖ فیض احسانی سراپا ایدر آفاقی بکام

[illegible]

اولور هر تار موجی بر مسلسل سلك كوهربار
سرابی ایلسه سیراب فیض ابر احسانی

نه مهر صبح دولت شهسوار چرخ جولاندر
كه رخشنده دخی رخشان صباح الخیر پیشانی

عنان آتشین اولسیدی برق اول رخش چالاكه
بولوردی بلكه همسیر اولمغیچون راه امكانی

كورنلر سرعت سیرین او اسب بادپای اوزره
صبا نور آلمش كیدر باد صبا بر ورد خندانی

كباب ایلر كچوب كاوزمینه نوك جانسوزی
دیكرسه نیزه سن خاكه ایدركن كرم جولانی

ایدر نقش پلنكی ریخته برك خزان آسا
جبالی لرزه ناك ایتدكچه بیم تیغ برانی

سركوه اوزره ایتسه امتحان اول تیغ خونریزی
اولور رنك سیاه جویباری احمر قانی

شب تاریكده فرضا نشانی چشم مور اولسه
خطا ایتمز بنه تیر اصابت كاری برانی

شهنشاها جهانه سایه بخش امن و راحتسن
همایون ذات رأفت كستر كدر ظل یزدانی

غزالان دشت عدلك خوابگاه راحت ایتدكچه
چراغ ایلر سر بالینی اوزره چشم شیرانی

صارلسه شعلهٔ جواله نخل خشكه دوركده
كزند ایتمز بلی زرین كمروش زین ایدر آنی

بهار لطفك اول رتبه نما بخش جهاندر كیم
خزان پژمرده ایتمز بعد ازین اوراق بستانی

سخاسندن دكلدر ریزش بارانی پیدرپی
عرقریز خجالت ایتدی جودك ابر نیسانی

ایا شاه جهان حدم دكل وصف همایونك
نه ممكن ذره تعریف ایلمك مهر درخشانی

غذای روح ایدندم لذت اوصافكی اما
حیات افزا اولور هر دم بكا اول ذوق روحانی

معنون خسرو نظم اولمسیدم ملك معناده
جسارت ایلمزدم اولمغه وصاف سلطانی

بنم اول فارس الخیل بلاغت كیم بو واديده
كمیت كلكك ایله پسمانده ایتدم چوق كحیلانی

چیقوب میدانه اسب تازی طبعیله بی پروا
عجم فرسانی ایله اوینادم هم كوی و چوكانی

دل دریا خروشم بحر طوفانخیز حكمتدر
ایدر غرقاب حیرت موج فكرم عقل یونانی

سر كلك ترم معنای شاداب ایتمسه بویله
ابدی آب اولوردی كوهر كان سخندانی

سواد نقطهٔ موهوم اولور ابكار مضمونك
رخ رنكینی اوزره مشك خال عنبر افشانی

یتر لاف هنروهبی یوزك سور خاك دركاهه
ادا ایله دعای دولت شاه جهانبانی

صفالرله كلوب كتدكچه ماه روزه آفاقه
بهار و عید خرم ایلدكچه طبع اكوانی

جای ادبدر بو مقام بولسون سخن حسن ختام | شمدی بو جا احترام خیر دعا امر اهم

تا دور چرخ اوله مدید هر ماه و هر سال سعید | سلطان نوروز جدید باصد فرح بو باغه قدم

قیلسون او شاهنك دائما گلزار اقبالن خدا | پر بهجت و رونقنما سیراب باران کرم

طبع شه عالی نژاد گللر کبی اولسون گشاد | هر دم عدوی بدنهاد آزردهٔ خار الم

نظیره بقصیدهٔ مشهورهٔ نفعی معجز بیان در ستایشکاری حضرت سلطان سلیم خان سلمه الله الملك المستعان

بارك الله ای سپهر كن ماه خورشید افسری | شرق و غربه ویردی شانك پرتو اسکندری

قوت شیر خدا اوارسنده کیم قیلدك زبون | پنجهٔ قهر کرده پنجه قهرمان و صفدری

صاقلنور برج اسدده دوش اولوب تبلرزه یه | خشمله خورشیده کوسترسك هلال خنجری

کرمی پیکانی نسر طائری ایلر کباب | چرخ پرتاب ایتدیررسك تیر آتش شهپری

باصدی فرق فرقدانه پای اسب شوکتك | اولدی نقش نعلی چرخك مهر و ماه انوری

سیر ایدن شیر سوار ابلق گردون صانور | رخشله اولسك فروغ ساحهٔ جولانگری

قان یرینه نوك شمشیرکدن اولدم زهر آثار | سل سیف ایدوب سوررسك اسب اژدر پیکری

برق عالمسوز دریغیری جلالی نیلر اول | چکمه فرق آفتابه تیغ آتش گستری

خونفشانلقله نه مانع طوتسه ده یکباره زنك | خوش نما ایتمزمی وسمه ابروان دلبری

چرخ عکس ایتسه ضیاسی کاهی خون آلود ایکن | دوندررهب شیشهٔ حجامه چشم اختری

رعد وش صیت تفنکندن قیامتلر قوپار | دهشت کلبانکی کوستردکجه هول محشری

دانه سی ضرب نشان ایلر شب تاریکده | دیدهٔ نجم سها اولسه سپهر اوزره پری

پیچش دود کبود طوپکی صانور کورن | اول بولتدر کیم جگر جوسمایه اژدری

سنسن اول دلدل سوار عرصهٔ اجلال کیم | نقرهٔ مه رخشکه برساده رخت حیدری

صفحهٔ مهره عطارد یوله تحریر ایلمش | وصفکی ای آسمان شوکتك نور و فری

داور گردون حشم انجم سپاه محتشم | تاج بخشای سرجم زیب تخت سروری

آصف صف شكن وصفدر جم مرتبه كيم ‖ بو یله تحریر ایدر اوصافنكی وصاف خيال

صدر دين پرور همنام رسول الثقلين
راغب خير ورضاجوى خداى متعال

فيضياب اثر مجد أفياض خرد ‖ جمله افعال پسنديدۀ عقل فعال
دقت رأيى اولوب ثانىٔ عقل اول ‖ ذات والا كهرى جوهر ذاتى يه مثال
منجلى آينۀ طبعنه هر صورت تده ‖ حسن تدبيره موافق نه ايسه صورت حال
پرتو لطفى ضيا بخش مه ومهر اولسه ‖ تا ابد اوله مصون اثر نقص و زوال
وزرادن بو كمالاته كيم اولمش مظهر ‖ اكا نسبت ايله ناقص كورينور ابن كمال
شعر حكمت اثرى راز كشاى اعجاز ‖ طور انشاى فسون پرور ايدر سحر حلال
فضل وعرفانى اگرچه مثل سائر در ‖ ضرب شمشيريده عالمده ضروب امثال
لطفى خاصيت اكسير ويرر خاكه ولى ‖ باد قهرى ايدر آتش كبى آبى اشعال

داور اداد كر اصدر معلا قدررا
فخر ايدر پايكى تقبيل ايله اهل اقبال

مدح اولنسه يدى عباد دراجلالكدن ‖ ابن عباده اولوردى سبب جاه وجلال
كالۀ يكشبۀ نظمى چسبان ديه مم ‖ دوش اوصافكه اى آصف زيبنده خصال

بارسه داماننكى تقبيل ودعا ذيلنده
ايده يم بر غزل پاكله تذييل مقال

رنك رخساركه اويمش نه كوزل جامۀ آل ‖ غنچۀ حسن ايدك آچمش سنى بو كاكلى شال
كردن سيمكى سيرايتمكه پك مشتاقز ‖ شالى نازيله صاروب بونوكه كل آلمه وبال
بزه بوزدردى عقيدى ايله صيامى اولشوخ ‖ بوسۀ نقل لبى بزمه ايدوب نقل نوال
مجمر عشقه قيوب ياقدى دل عشاقى ‖ آتشين رخلرى اوستنده كى عنبر كبى خال

دهيبار روزۀ هجرانه تحمل مشكل
عاقبت اولمسه كر واسطۀ عيد وصال

بو دعوای مجردده دینورسه امتحانیلر	اولور هر مدعانک منجلی اثبات و برهانی

عنایت پرور اصدر اکرمکارا فلکک قدرا
اکرچه ایلدک بو بنده یه الطاف فراوانی

دیرلسه شق اول اختیارک شقی یوق اصلا	مطیب ایلمک قابلمی شق ثالث و ثانی
وزارت رتبه‌سی احسان اولنسه استهم حاشا	افندم نرده قالدی اختیار میرمیرانی
طریقم ترک ایدنجه نادم اولدم دینمسون انجق	چرا کاری کند عاقل که باز آرد پشیمانی
حلال اولسون سفارتده قلمده چکدیکم زحمت	بنه اسکی طریقمدر بکا اکرام و شادانی

خدا اصدر زنده دائم ایلسون اقبال و دولتله
قضایه اوغرادب دلشاد قیلی وهبی نالانی

✻ این نیز بوزیر مشار الیه بربالای عرضحال استدعای تبدیل طریق نوشته بود ✻

سلیمان زمان مظهر اولوب فیض خداداده	موفق اولدی بر آصفکه پر شفقت و داده
شه عالم سکندردر رفیقی خضر اولوب کویا	دلالت ایلدی آب حیات عدلی ارشاده
نه آصفدر که روشن ایلدی عدایله آفاقی	نمایاندر فروغ مهر لطفی زیر و بالاده
عباد اللهه ذاتی مایهٔ امن و امان اولدی	کمال رأی و تدبیری مرجح ابن عباده

سمی مفخر عالم وزیر اعظم و افخم
نظیرین دیدهٔ آدم عجب کورمشمی دنیاده

عدالتله ایدوب دین محمد غیرتن در پیش	نمایان کوستر تأثیرا سمای مسماده
کوریدی جوشش انهار عدلک باغ عالمده	همان جسر خجالتدن کچردی کوپریلی زاده
کمال علم و فضل زهد و عفت جمله جمع اولمش	تعالی الله او ذات بیعدیل و عالم آراده
خداوندا کمالک قدر دان فضل و دانشدر	نیاز ایتم زمانکده سپهر کینه معتاده
معارف کانیم بنده بلنسون قیمتم شمدی	روامی کوهرم قالمق درون سنک خاراده

افندم دولت و اجلالکی افزون ایده مولا
نظر قیل عرضحال وهبی محزون و ناشاده

کهر قدرین بیلورکان هنرسن نکته پرورسن
که نظمم دولتکده بولدی قدر درشهواری

دکان سینه ده کرد کساد آلوده قالمشدی
بولنمازدی قماش شعر وانشانک خریداری

بحمد الله کر انقدر اولدی میل واعتبار کله
زمان دولتکدر اول متاعک روزبازاری

افندم بعد ازین اوصاف غیره صرف ذهن ایتمم
مقدم کرچه اتلاف ایلدم چوق نقد افکاری

مؤسس اولدیغیچون نظممک هر بیت معموری
فلکدن بهره م اولمشدی مجازات سنماری

بلی موی میان یاردن دقتلیدر فکرم
که جای پیچ وتاب موشکافان اولدی هرتاری

چپ اندازی زنکی طینتان معرفت دشمن
شکست ایتمش ایدی آیینهٔ طبع جلاداری

سرم اولمشدی چوقدن پردهٔ یأسه فرو برده
چکلمش ایدی زیر دامنه پای طلبکاری

ره غمده همان فریادرس شوقیله بیهوده
درای کاروان آسا ایدردم ناله وزاری

سن ای مهر سپهر کامرانی ایلدک همسر
سپهر خورشیدله بو ذرهٔ ناچیز وناچاری

هجوم غم تلف ایلردی بو نومیدناکامی
تلافی ایتمسه لطفک جفای چرخ غداری

دکلدم خاره وش شایستهٔ حسن نظر اما
نکاه شفقتک همقدر کوهر ایلر احجاری

شکایت ایلمم شمدنکره بخت زبونمدن
کتور رحم خاطره جور سپهر نابهنجاری

مثال سبزهٔ بیکانه پامال غم اولمشکن
نمایاب ایلدک بو سنبل پژمرده طوماری

هزار خوش نوای کلشن آسا وهبی زارک
دعای دولتکدر صبح وشام اوراد واذکاری

❀ نظیرهٔ نفعی درستایش مرحوم مشار الیه ❀

بو نشاطک بلمم ای دل نشئهٔ صهبامیدر
بو خمسه جوشاجوش کیف نظم شوق افزامیدر

بر صفاوار سنده آیا خاطرک آیینه وش
جلوه کاه صورت زیبندهٔ معنامیدر

مطرب فکرک الندهٔ دف میدر خورشید وماه
چنکی بزم خیالک زهرهٔ زهرامیدر

نظم کوهر زیورک عقد ثریامی عجب
درکهی منکوش کوش دختر جوزامیدر

نثره نثر درنثار کدن ایدر کسب ضیا
پرتو شعرک فلکده کوکب شعرامیدر

بکر مضمون دامن طوتمش زلیخالرکبی
تازه فکر دلپسندک یوسف رعنامیدر

[illegible]

تا ابد فرق ایتمسونلر زیب فرق فرقدان
طالع مسعودیمی مهر ضیا بخشا امیدر

❀ تخمیس قصیدۀ منیف درضمن ستایشکاری مشارالیه ❀

حق بوکیم سنسن او ممتاز نام دولت
که نکینکله شرف بولمده نام دولت
ذات والا گهرک فخر کرام دولت
ای نکهبان مقالید نظام دولت
وی نسقساز اعاظیم مهام دولت

رأی حکمت اثرک رشک فلاطون حکم
رفعتک کوکبه آموز سپهر اعظم
ثابتات فلکه کوکب بختک توأم
صدر پروین علم وصفدر سیاره حشم
داور عالم ارسطوی بنام دولت

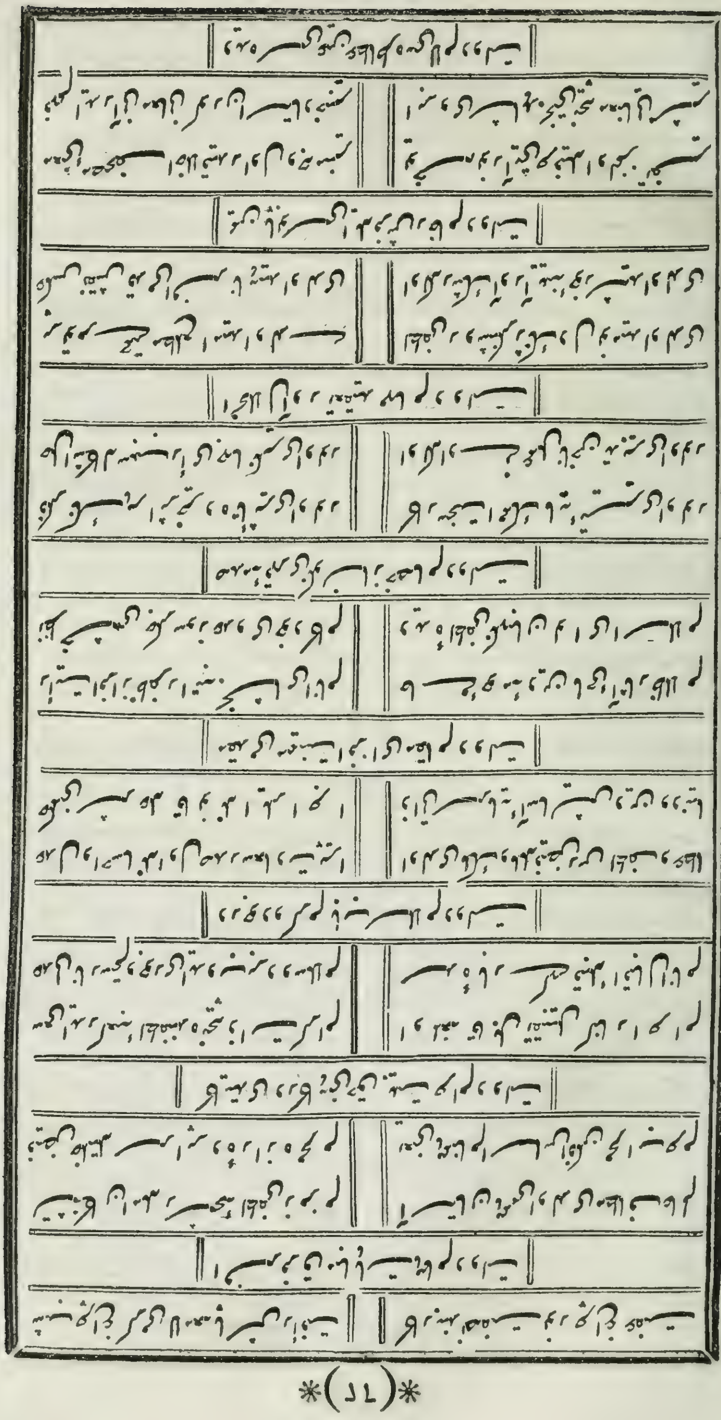
طالعک نجم ثریای سعادت منظر
فرقدان پرتو قدرکله بولور زینت وفر
سنسن اول مطلع فخر کرم ای نور سحر
نیر صبح ظفر غرۀ سعد اکبر
ماه مهر اختر خورشید غلام دولت

حسن تدبیرک اولوب داروی دفع شروشور
ویردی معجون جواهر کبی هر قلبه سرور
صدری تشریفکی حق قیلدی شفابخش صدور
سنسن اول نبض شناس علل طبع امور
درج رأیکده دراجزای قوام دولت

اوله لی شاه جهانبانه وکیل مطلق
شاه هر سلطنتک رونه کلدی رونق
دعوی شاهسواری ایهم ساکه احق
سنی شایسته کوروب ایلدی تأیید ایله حق
ید اقبالکه تسلیم زمام دولت

نیجه شهنامه وتاریخ دلارا کوردک
نیجه وصاف کبی معتبر انشا کوردک
سنک اوصافکی اسلافدن اعلا کوردک
کورمدک حق بوکه اقرانکی اما کوردک
نیجه دارای زمان ونیجه سام دولت

رک دشمن کسلوب صدمۀ شمشیرک ایله
خونچکاندر اثر نشتر تدبیرک ایله
بوحکیمانه مراعات مقادیرک ایله
نوشداروی شفاخانۀ تدبیرک ایله

دو رایدن السنه ده محمدتیدر جمله
حسن نظم شعر امنقبتیدر جمله
بو محامد اکا حق مو هبتیدر جمله
آستان کرم و عاطفتیدر جمله

اتکاکاه اساطین عظام دولت

نیجه بر داعیهٔ مصرف و فکر ایراد
کیمیای نظرندن ایده لم استمداد
معدن جود و کرم ایتمش آنی رب عباد
کرد راه قدمی مایهٔ اکسیر مراد

ریزهٔ سنک دری نقرهٔ خام دولت

رشحهٔ لطفی نما بخش ریاض آمال
غنچهٔ کام آچیلور شمدی کل تازه مثال
دهری سیراب عطا ایلدی مانند زلال
جوی عدل وهممی آب بقای اقبال

بوی خلق حسنی عطر مشام دولت

کاسهٔ چرخی پر ایتمکده می شوق جدید
بوصفادن نوله رقص التسه فلکده ناهید
دور ایدر دائره وش دائره سنده خورشید
اولدی رونق شکن جام صفای جمشید

دور لطفنده همله کردش جام دولت

جمله دن مرتبه کی ایلدی والا مولا
همتک اولدی نیجه ون طاق فلکدن اعلا
ملتجای ضعفا سنسین افندم حالا
آصفاد کر اصدر بلند اقبالا

ای ملاذ امم و کهف انام دولت

خوفله خانه خراب اولدی عدوی مقهور
همتک ایلیه لی غیرت تأسیس ثغور
سطح اشکسته کردونی قیلورسین معمور
سنسین اول هندسه پرداز مبانی امور

کاولدی رأیک نسق آرای قیام دولت

دشمن دینی کورن لرزش ایله مشغله ده
ملک ارامی خراب اولدی صانور زلزله ده
بیم و دهشتله قالور مملکتی ولوله ده
اثر سطوتک اول رتبه که صد مرحله ده

کر ظهور ایلسه اعدای لئام دولت

عزم رزم ایلدیکک دمده دل خصم لئیم
نیم ضربکدن اولور جزم هلاکیله دونیم
ایدوب اولجه مفاتیح قلاع عن تقدیم
اعتذار ایله ایدر عرض متاع تسلیم

[illegible]

[illegible]

زلال دانشی تا ماورای نهره جاریدر — خدا سرچشمهٔ فضل عمیم ایتمش او مجرایی

فلاطون خم نشین شرمساری قالدی فضلندن — کتور رمز مجلس بخشه ارسطو وش هیولایی

محیط فضلنک هر قطره سی بر بحر دریا قدر — عجبمی در مختار اولسه هر نطق کهر زایی

مهابتله آلور رستم پنجه‌یی بخشه ابو اللیثی — غزالی بیم ودهشتدن بولور بردشت تنهایی

بداهتله مسلم علم وفضلی جمله عالمده — نتیجه استمز بو مدعا صغرا وکبرایی

تلون رفعتی ایجاب ایدلدن حکم افتاسی — سراسر جامهٔ اهل مظالم اولدی فتوایی

کروه اهل کافه ما حصل اکسیر کافیدر — غبار آستان وخاکپای کیمیاسایی

فلکدن کاسه لیس خوان لطفی چکمیوب منت — ایدر بر سنک نخوتله شکسته طاق مینایی

علو کعبهٔ ذات رفیعی آسمان پایه — بوتقریب ایله اولمش آسمانی زیور پایی

مساوی اولدی بعینه چون کنبد خضرای کردونه — اولور پوشیدهٔ کردونه‌سی بوکونه خضرایی

ولی النعمتا صدرا همکارا افلاک قدرا
ویا بالانشین مسند دینی ودنیایی

کرامتله مؤید دست لطفک بر اشارتله — مشار بالبنان ایلر هزاران بی سروپایی

علو همتک کوه بلند تا قله همسر — فلک درکاهکه جاروب ایدر شهبال عنقایی

همان بر قطره سیله ابر شفقت بار الطافک — ایدر عذب وفرات منقلب تلخی دریایی

دلک آیینهٔ الهام حقدر کیم بو صورتله — سکا کشف الهی منجلی ایتمش خفایایی

بو رتبه واردات فضل نامحصوردن فضله — سرخامه کده جمع ایتدک فنون شعر وانشایی

خطاسن فهم ایدوب صائب اولوردی طالب فیضی — کوریدی بو نظامی طورک اوزره نظم معنایی

دل جامی اولوب لبریز شوق فکر رنکینک — نکات شعرکه ذیل ایلمش فن معمایی

ظهیر ایلر بلاغت بخشنده سندن استظهار — ندر بو مظهریت بو رسوم نکته پیرایی

حریری فرش بیت عنکبوت ایلردی کالاسن — اکر بلسیدی بو بلنسج ایدرسن نقش دیبایی

ایا نقاد علم ومعرفت هردم حضورکده — ایدر اهل معارف کونه کونه عرض کالایی

عجبمی ساحهٔ صفکده ایتسم بنده پای انداز — قماش نظم رنکینم کبی دیبای زیبایی

[illegible]

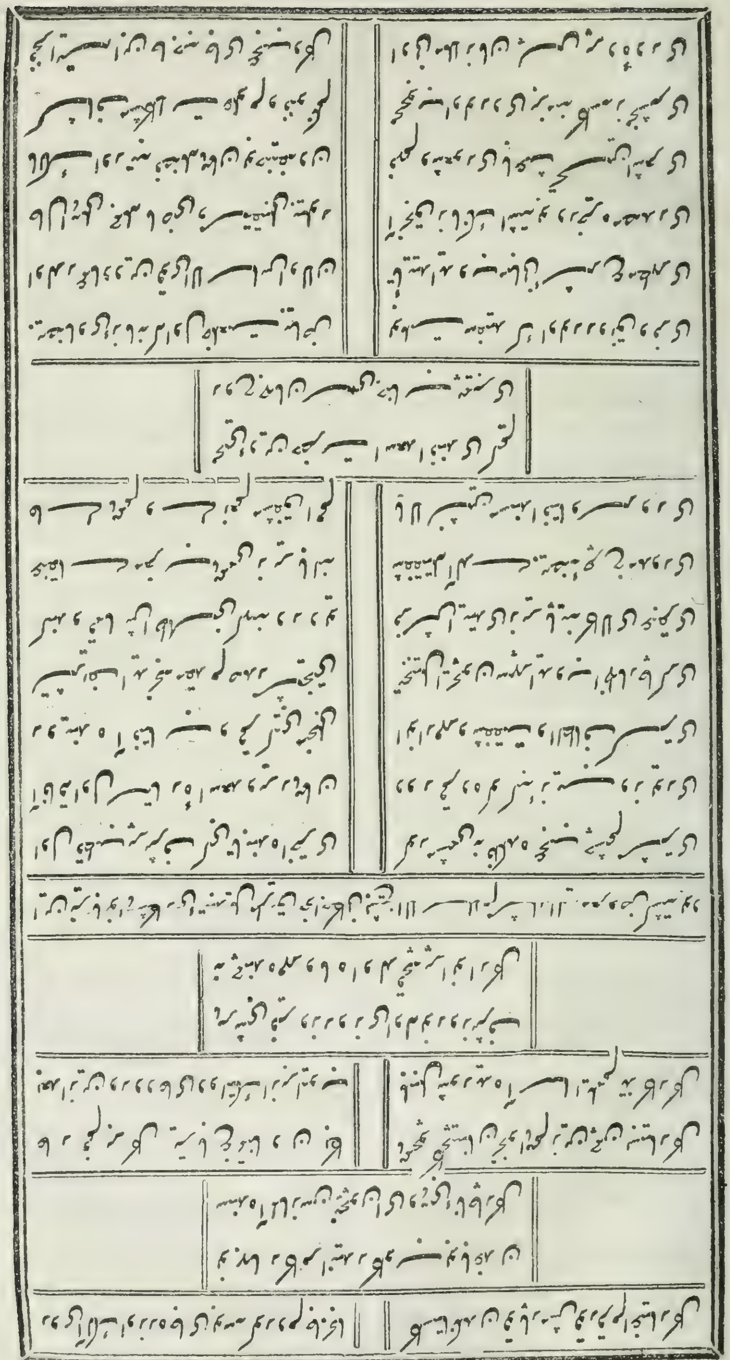
محیط طبعک تشبیه ایتمک بحر زخاری

جهانده روضهٔ بهجت فزا بستان اقبالک — حدایقدن آنی ممتاز قیلمش فضلک اثماری
نصوص حل وعقد کدر فصوص صکک آسایش — عیون فتق ورتقک دوات و دینک نگهداری
منار رهمتک عالی مقامات تصوردن — کمال رفعتک پس پایه ایتمش چرخ دواری
بو عز وشانله دیباجهٔ مقصود عالمسن — کرمله بندهٔ درگاهک ایتدک جمله احراری
نه رتبه ایتسه تعریفاتکی توضیح وصافک — یناوصافکک ایضاح اولنمز عشر معشاری
بو نظمن برک سبز ایتمش بهارستان اجلاله — گلستان غمک برسنبل پژمرده طوماری
مطول ایتمه بحثی مختصر درو هیبا مقبول — دعای خیرله تلخیص خوش درطرز اشعاری

اسامی کتب تاکیم اوله فوایده جاری
وقایه ایلسون ذات کریمن حضرت باری

❁ قصیدهٔ وردیه درستایشکاری مشار الیه ❁

اورنک باغه چیقدی گلوب تاجدار گل — شو کتنما اولق ایتمده صاحب وقار گل
شبنم دگل نمود هملو کانه زین ایدر — تاج مرصع اوزره در شاهوار گل
شاهانه چارباغه مربع نشین اولوب — فصل ربیعی حکمنه قیلمش مدار گل
چرخ فلکله قارطوپنی زین ایدوب چکر — گلپایگانه لشکر انجم شمار گل
سوق ایتدی باغه عسکر نوروزی بغتة — جند شتایی قلنجیون تارمار گل
باغی ایدر زمین نشابور وچیندگ — نوشاددن ایدوب سفر نوبهار گل
زرین قدحله نوش می ارغوان ایدر — نوشروان حکومت وجم اقتدار گل
گلگونهٔ رخی می گلگونه عکس ایدوب — کوستردی شیشه دهینه روی نگار گل
برخنده وگشاده دل ومست وسینه چاک — چکمش پیاله لرله مل سی خمار گل
گلگشت نوبهاره چیقن تازه لرکبی — سبز یله گلگلی کینور عشوه کار گل
تحریک شوق بلبل ایدر دمبدم صبا — شهناز دها صولله ایتسه قرار گل
آلدرمسیدی پک آچیلوب غنچه نقشنی — کارنهفتی ایتزایدی آشکار گل

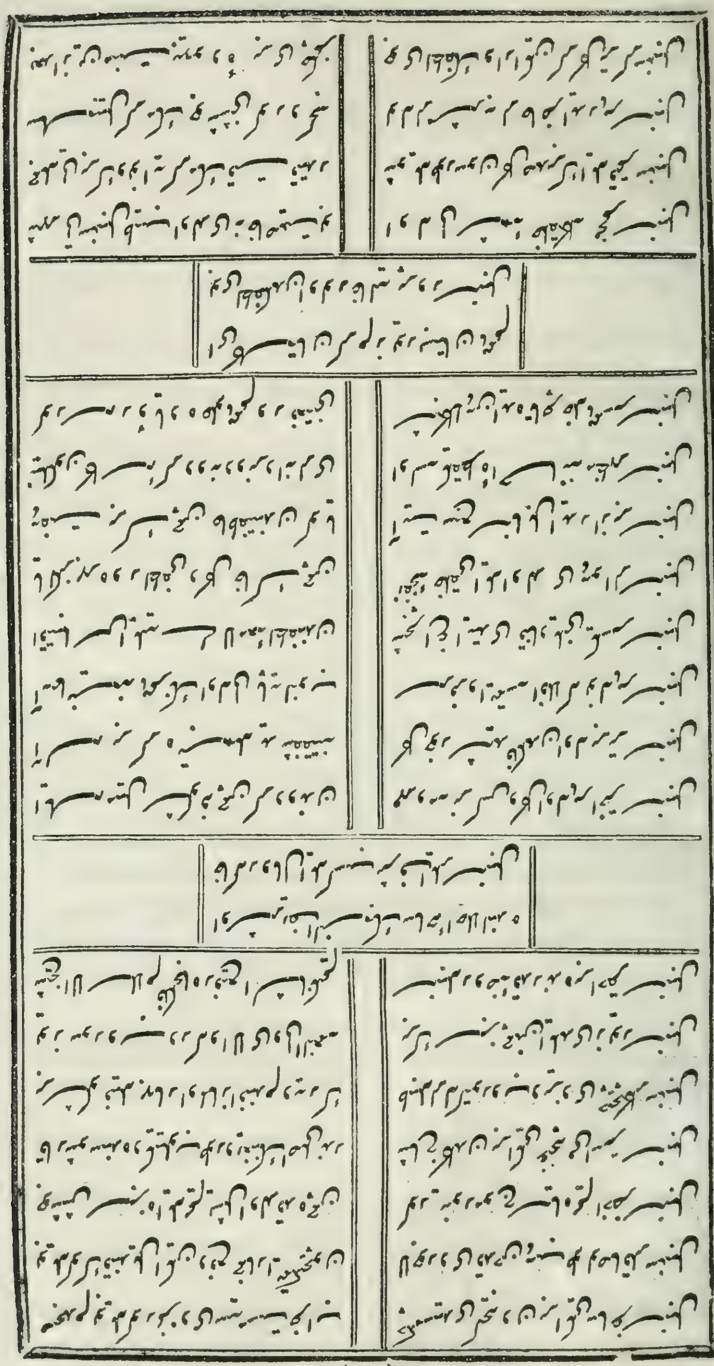
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بزی اسا کله تضییق ایدر امار وزه / بذل ایدر کندوسی بهره نعم بی پایان
نوله زاینده عید اولسه سعید اسمی ایله / شهی آبستن قدر اولدیغی کون کبی عیان
سال تاره بخیده انجم کبی پرنور سعود / منجلی قدر ایله آفاقه بو ماه رمضان
ره یکساله بی طی ایتدی همان بر کیجه ده / پیک روزه کرم حقه اولوب مژده رسان
کلدی تبریکه مکرم صوم ولی النعمی / فرحتان پرتوی رو ینده جلی اللمعان
ادوی النعمک مائدهٔ شفقتیدر / ایلین عالمی دلسیر نوال احسان
شیخ الاسلام شریف النسب والاکرم / فخر ایدر ذاتی ایله دولت آل عثمان

مرتضی طینت وهمنام رسول الثقلین
عمری خصلت وصدیق کرامت عنوان

احمدی خلقت ودانای محمد سیرت / بوحنیفه شیم ومالک ملک عرفان
باب علیاسی مآب علمای اعلام / ابن حاجب دخی طالبدر ایدرسه دربان
بهجهٔ روضهٔ تقوی وعلیه الفتوی / یازیلور وصفی شقایقده مثال نعمان
نخبة النخبهٔ سودداد کریم ابن کریم / جد بجد اشرف واجدا ونسیل ذیشان
سید القوم فحول علما درکه آنک / در لطفنده ملازم فضلای دوران
نسبت ذاتی ایله کسب شرافت ایده لی / رشک ایدر خاکستانیله دیار جرجان
دامن دولتیدر مزدحم روی وجباه / سفرهٔ نعمتیده جای زحام مهمان
پرتو مهر کالندن ایدوب شرم وحجاب / ماه نوایتسه فلکدن نوله عرض نقصان
تاج خورشید ایله سر حلقهٔ بابی همسر / سر نهاده اودر دولته ماه تابان
وارمی برمثلی جهانده دیو بویله شب وروز / مهر ومه اولمده آفاقده پویان ودوان
ابن سینا وفلاطون بیله مز حکمتنی / رأی وتدبیرنه دم بسته عقول واذهان
کهر ذاتنه همقدر اوله مز جوهر کل / عقل اول دخی بو فهم وذکایه حیران
روغن مغز هما شمع شب اقبالی / چرخ فانوس خیال اولمغیچون سرکردان
طبق مهره قیوب عقد ثریایی فلک / دستخوش ایلر ایدی قیلسه اکر زیور خوان

یعنی یوسف کبی اوضاع سپهر ناساز — چاه غمدن چیقروب ایلدی وضع زندان
وارمیدر شرع مروتده مساغی بلمم — یوخسه قاضی قدر بویلمی حکم ایتدی عیان
بن چکوب روزی یکروزه ایچون جله غم — غیریلر قاضی سیر وزاوله لر طفره کنان
حد ایتم بیلورم جاهله رفعت کلمز — قلب اولنسه ینه نادان اولور امانادان
بویله افروخته کوردکچه چراغ جهلی — غیرت ایلر بنی پروانهٔ شمع حرمان
بوکدازشدر ایدن تشنهٔ جوی هممک — العطش العطش ای منبع جود واحسان
آب رویم دوکه یم نابمحل یرلرده — بنی ایلرسه ینه شفقتک ایلر ریان
اولدی برج شرف سنبله جای خورشید — شمدی بوسنبله ده نور عنایت شایان
شکوه نک وقتی دکل فخر تمدح دخی عیب — اولسون امساک سخن مهر خموشی دهان

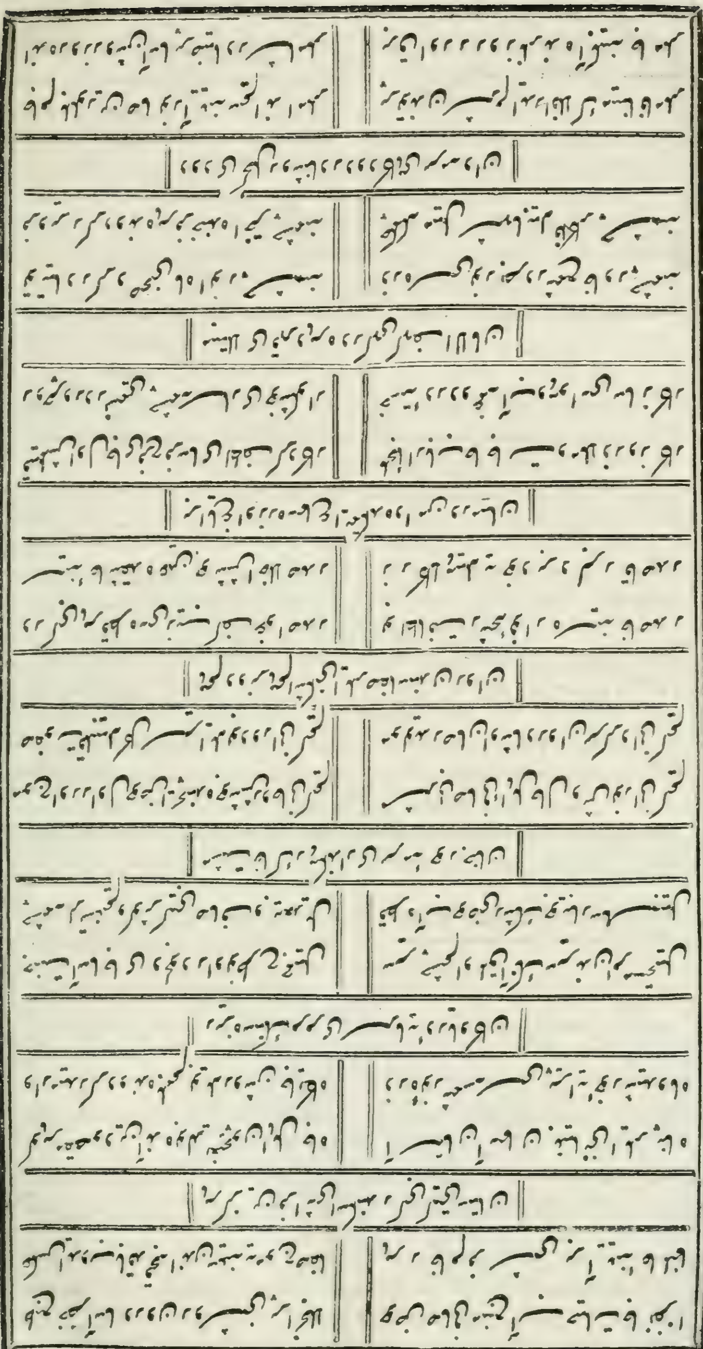
نقل افطاره بدل برغزل انشا ایده کور
اوله مانند شکر قوت وقوت دل وجان

شوقله تابسحر اولدم اوماهه نکران — کلدیکی دمده طلوع ایلدی مهر رخشان
کلمدی کلبهٔ احزانمه اخشامه قریب — برکیجه بدر فلک کبی اوماه کنعان
شاهد غره کبی زاهد سالوس دخی — کوزلرین آچمش اوابروله ایلر امعان
ایلمش بوسه مواعیدنی وابستهٔ عید — شوق نجازنه اولسه نوله جانم قربان
بوزیلور بلکه عقیده نره ده قالدی صیام — کلسه بزمه بوشکر ابلر ایله خنده کنان
ساعتم کلدی دیو نازایله ایهام ایتسه — بردقیقه ایده مز صبر وتحمل یاران

وهبیا بوسهٔ عید اولمسه نقل امید
تلخی روزه یی برکون چکه مزدی رندان

وقت افطارده عرض هنر ایتمک نه دیمک — شمدیلک مائدهٔ خیر دعادر چسبان
قدر له عید سعید ایله کلوب آفاقه — نشر انوار ایده تا هرسنه ماه رمضان

مسند قدر وسعادتده هزاران مه وسال
قدر وعید ایلیه هر لیل ونهار ربن سبحان

کوسترر دنیاده جنت اولدیغن کوندن عیان

تابناک شمع چراغ فیضندر گنجینه وش | صفه‌سی صفوتنما صحن دل بیکینه وش
بلکه برسیمین بدن دلبرده صافی سینه وش | بر صفاوار جام بلّورنده کیم آیینه وش

کیم باقرسه کورینور کوکلنده‌کی راز نهان

سنبل باغی پریشان قیلدی زلف یاری کیم | غنچه‌سی دربسته ایتمشدر لب دلداری کیم
قامت بلقیسه بکزر سرو خوش رفتاری کیم | بر ملوک کلستاندر نسخهٔ کلزاری کیم

جابجا مهر سلیمان رسمیدر آکه نشان

حرم ایلر طوف درکاهی عنایت طالبن | بولمش اصحاب سنی جای صفا هر جانبن
ناودان زر صانور دلتشنه کلک صاحبن | کعبهٔ اسلامدر دیرسم سزادر صاحبن

شیخ الاسلام ایلمش لطف خدای مستعان

مظهر سر عوارف عارف بالله کیم | واقف علم لدن صاحب دل آگاه کیم
روی اهل دانش درکاهی مالشکاه کیم | اول خداوند خداوندان فضل و جاه کیم

علم و عرفانیله اولمش عز و دولت توأمان

یعنی اسعد زادهٔ مسند طراز مسعدت | منجلی ذات شریفنده رسوم محمدت
نامداسش فخر کونین عالی منقبت | عون ملت فخر امت مستشار سلطنت

عالم همت جهان مکرمت جان جهان

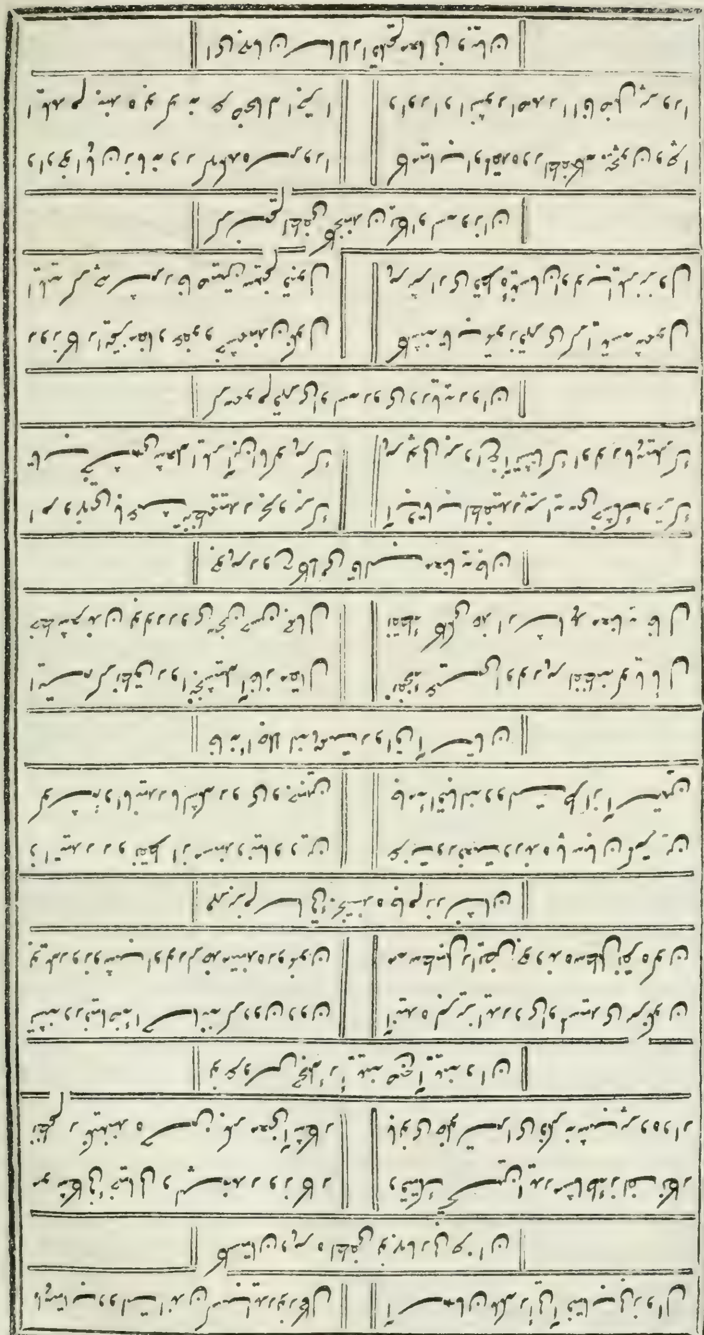
قلزم طبعی محیط و نطقی همقدر درر | درمختار رفتاوا سی کهردن معتبر
نقطهٔ درمجموعهٔ فضلنده عنوان عبر | مرکز پرکار دانش قطب گردون هنر

مالک ملک فضائل مفتی دور زمان

حکمت آموز فلاطون ابن سینا اشتهار | حل عقد رأینه وابسته هپ تدبیر کار
بویله لازمدر امور سلطنته مستشار | فتنه‌بند دهر دون مشکلگشای روزگار

چاره‌ساز دین و دولت فیلسوف کاردان

ایلمش ذات فلکجاهن خدای لایزال | زیر و بالایه ضیابخش نمایش نوال

لایح اولدی عاشقانه بر غزلده ناگهان

زلف لیلامی پر عنقا میدر بو کیسوان — کیم هواسیله اوچورمش مرغ عقلن عاشقان
بلکه زنجیرین سورر دیوانه سیدر کهکشان — اولمسه مجنون عشقی اول مهک کر آسمان

نسر طائر ایلمزدی باشی اوزره آشیان

کل نظر باز تماشا ار وی آلک سیرنه — سرولر صف بسته قد نونهالک سیرنه
چشم عاشق سیر اولورمی خط و خالک سیرنه — دیده لر در ظاهر و باطن جمالک سیرنه

دلده زخم نوک تیرک تنده داغ خونفشان

جانه کار ایتدردی تیر خونفشان غمزه سن — حلقه کوسترمز بنه زخم نهان غمزه سن
بولمغیچون رخنهٔ دلده نشان غمزه سن — دیکدی نعل سینه مه چشمک سنان غمزه سن

نیزه سینی حلقه دن کویا کچردی قهرمان

چارپیلور حسنن کورن آدم تحمل ایلمز — صیدو تسخیرین عجب وارمی تخیل ایلمز
دعوتنده کرچه بر کیمسه تکاسل ایلمز — خانهٔ اغیاره عشاقه تنزل ایلمز

بر هما در اول پرے اماهمای لامکان

عندلیب آسا اداسی اویله خوش آینده کیم — نوبهار رقابیتده کل پر خنده کیم
کسب قدرت ایلمش وهبی کبی هر فنده کیم — طبع نغمی بلبل کویا در اول کلشنده کیم

غنچه وش دمبسته در آنده دهان شاعران

سایهٔ نخل لطفکده اولور کن مستظل — اولمسونمی بلبل طبعم ثنایه مشتغل
دلده مانند صبا حبس نفس ممکن دکل — تاب غمدن شعلهٔ سوزان اولور اغزمده دل

اولمسم مدحکله کر سوسن کبی رطب اللسان

کورمدم ذاتک کبی عالمده ممدوح الصفات — مدحتکده دل اولور الهام پذیر سانحات
سینه می لبریز ایدر رفیض ظهورات نکات — باشلد فحجه وصفکه باشلر هجومه واردات

شویله کیم طاقت کتورمز آنی تقریره زبان

فکر وصفک قوندی صحن دلکشای سینه ده — قالمدی بر منزل خالی فضای سینه ده

پرلشوب طور د قچه صدر جانفزای سینه ده ‖ پرتو انوار کاه اولور معانسرای سینه ده

‖ او اقدر او غرار معانی کشورندن کاربان ‖

ذاتنکه تعبیر چسباندر ملک خصلت دیمک ‖ شاعره وصفکله شایاندر مباهات ایلمک

پرطنین اولوب صدای آفرین ایله فلک ‖ ایر یشور دی کوشمه آواز تحسین ملک

‖ مدحتکله آستانکده وار وب آچسم دهان ‖

چیقسه میدانه سنان خامه سن آلوب اله ‖ کیمده وار در زهره کیم اول حمله یه قارشو کله

فارسان ساحهٔ نظمه ویرر بر ولوله ‖ عرصهٔ پهناسی معنایی قیلور پر زلزله

‖ شهسوار طبعم ایتسه رخش فکری زیرران ‖

سرعتیله عزم میدان ایتدیکچون یاره شور ‖ عرض رفتار کحیلان ایتدیکچون یاره شور

ساحهٔ معناده دوران ایتدیکچون یاره شور ‖ وادیٔ مدحکده جولان ایتدیکچون یاره شور

‖ اطلس چرخ اولسه رخش طبعمه برکستوان ‖

طبعمک اول وادیده انجق قوت جولانی یوق ‖ غایتن بولمق نه مشکلدر ره آسانی یوق

بیک تکاپوا یتسه قطع منزلک امکانی یوق ‖ عرصهٔ مدح وثنانک حدی یوق پایانی یوق

‖ پیک اندیشه عجبمی اولسه بی تاب وتوان ‖

عبیدر لاف وکزاف نابجا شمدنکرو ‖ لازم اولدی خیر ایله ختم ثنا شمدنکرو

ایلیوب باب قبوله التجا شمدنکرو ‖ ایده لم صدق ونیاز ایله دعا شمدنکرو

‖ تاکه مقبول اولدیغنده قالمیه ریب وکمان ‖

تا ایده خورشید ومه طاق سپهری تابدار ‖ روشن اولسون روز وشب اوکخانهٔ رفعتمدار

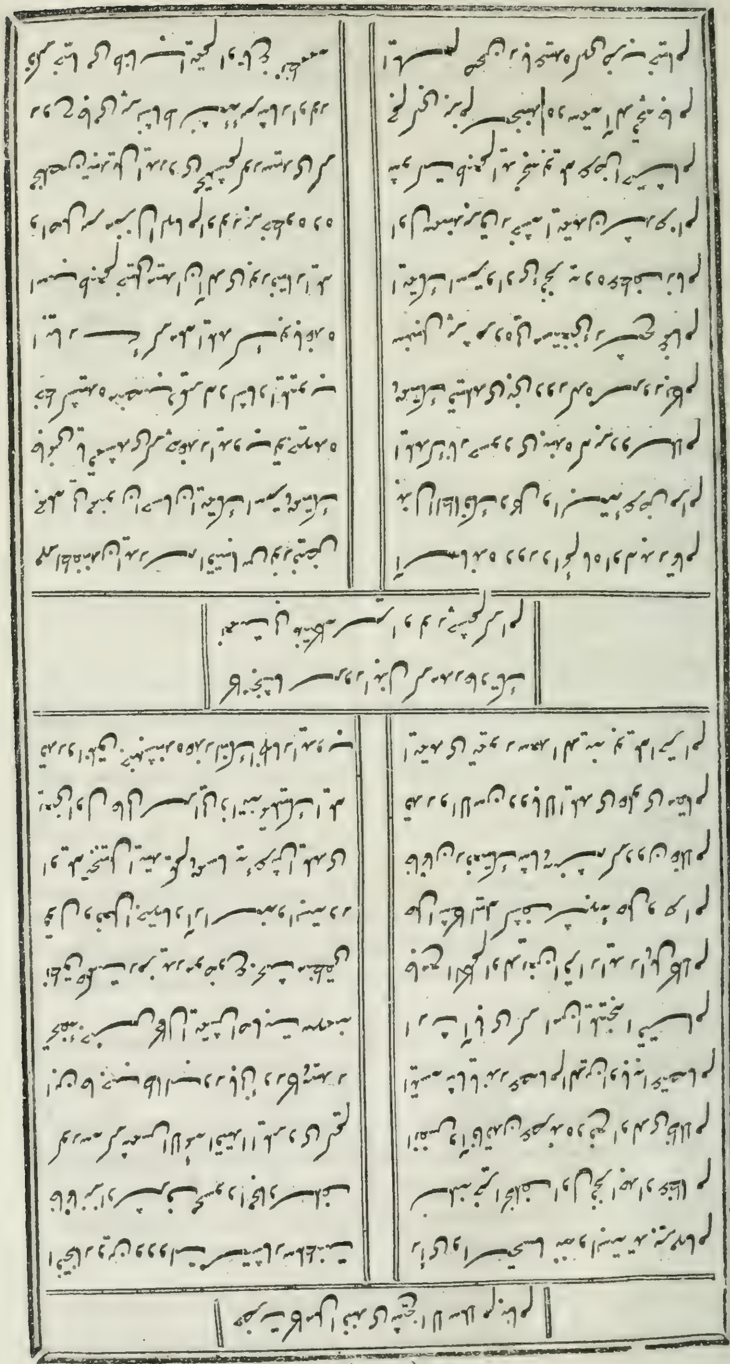
ایلسون سعد وشرف هر کوشه سن جای قرار ‖ نیته کیم اوله اساس قصر کردون پایدار

‖ زیور ایوان اوله اکا نجوم وکهکشان ‖

موقع ستهٔ سعدین اسرتسه طرح لانه نک ‖ بامنه قونسون هما اول خانهٔ شاهانه نک

برقرار اولدقچه بنیادی بو نه کاشانه نک ‖ اولسون ارکانی مرتب اول سعادتخانه نک

‖ قو بمسون برطاشی کر قوپسه برندن فرقدان ‖

باکه بیلدرمش معارف ملکنی اقرار ایدوب
دهره قسام قدر ایتدکده تقدیر سهام

خطهٔ معنی زبانم تیغنک مقطوعیدر
کلکک سربستمله بولدی باش قلم قیدی نظام

مالکانمدر سخن ملکی اکا الحاق ایله
ملتزم مضمون خاص الخاصی ایتدم التزام

برغزل یازدم خط مشکین یاری یاد ایدوب
ذیل امضای خیالم اولدی مسکی الختام

وارایکن سنده بو عنبر کیبی خط مشکفام
عاشق زارک دماغندن چیقرمی فکر خام

سلسله‌ک پیوستهٔ نسل بنی لام اولدیغن
کوستررسر حلقهٔ زلفکده کی املای لام

مست نازم چشم فتانک نیچون مخمور در
ساغر لبریز بزم عیش ایکن لعلک مدام

زلف شبویک هوا سیله ایدن عزم سفر
تا صباح حشره دک اولسون مقیم ملک شام

حسنکنک یا خلقنکک البته برنقصانی وار
برکوزل یوقدر سکا شایستهٔ تشبیه تام

آه ای وحشی غزالم گشت کوه و دشت ایله
آردیکه چوق دوشدم اما اولمدک ابرامه رام

که تمدح که تغزل بسدر ای وهبی همان
قیل دعاے خیر ممدوحکده بذل اهتمام

بو جهان طوردقچه طورسون خاندان دولتی
اوله پابرجا اساس جاهی تار و زقیام

باب لطفی اهل حاجاته کشاد اولسون ابد
رشکله باقسون قیبانسون چشم حساد لئام

اول سعادتگاه گردون قدری فیاض ازل
ایلسون وارستهٔ آثار حرق والتیام

منتظم سلک دعاده کوهر تار یخیدر
جای مسعود اوله هردم خانهٔ مفتی الانام

❀ عیدیه بمشار الیه درضمن تشکر خط همایون برای احسان منصب زغرهٔ عتیق ❀

جنبش ابروی جانانمی مه غرا میدر
چرخدن بو شیوه‌لر آفاقه استغنا میدر

بو ملبر قاشی هلالی کوستروب بیک نازایله
غرهٔ شوالی اهل روزه‌یه ایما میدر

یو خسه ماه نو خمیده قد کلوب تفخیم ایله
میلی پابوس جناب مفتی دانا میدر

شیخ الاسلام فلکجاه ثریا رفعتک
عیدینی تبریکه کلمش آسمان پیما میدر

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در زمان توقیعی شدن یکیت شهر دفترداری عثمان پاشا برای مصلحتی نوشته

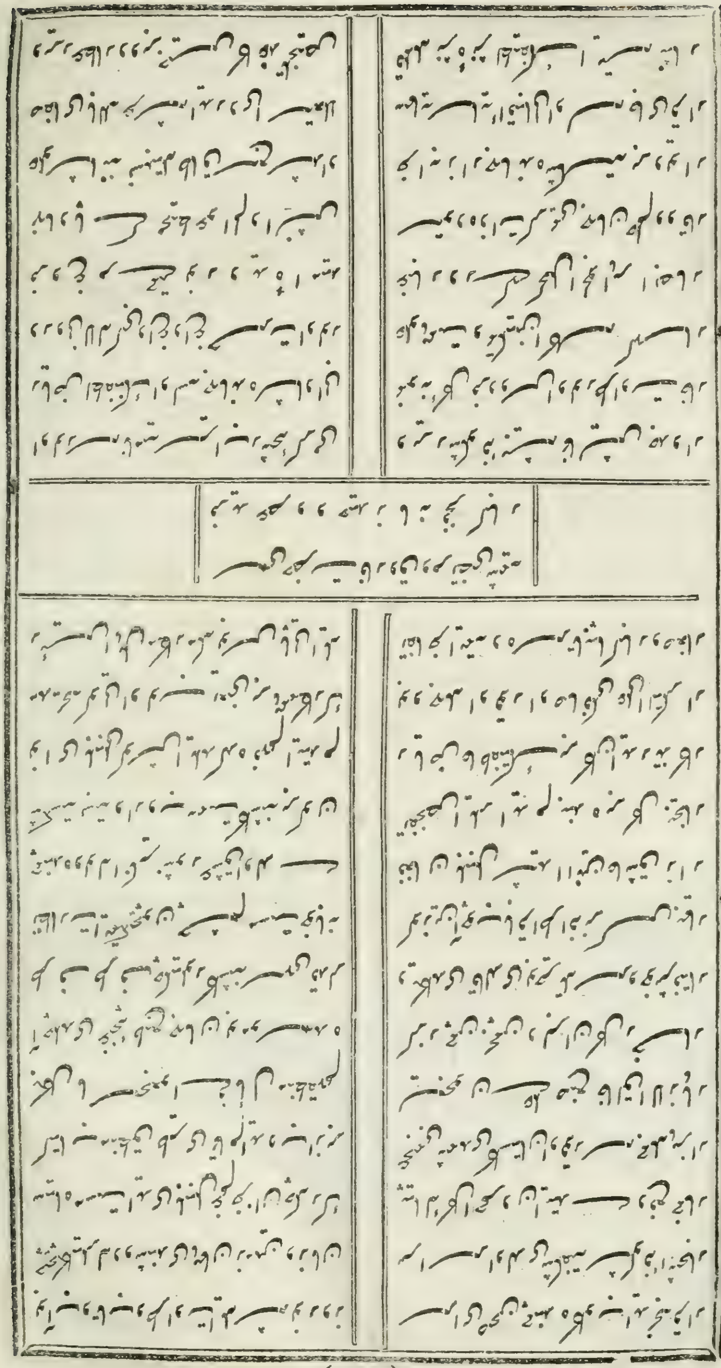
چوق زماندر که بیلمز ایدی معنای همم — لفظ یکانه یه دونمشدی مسمای همم
حمد لله که او نام آور احسان ایتدی — فیض تسهیلی ایله حل معماسی همم
یعنی کیم خامه سی توقیعی عالیشانک — چکدی منشور امل اوسته طغرای همم
نه تجلی خدادر کف الطافنه کیم — کورینه طور کرمده ید بیضاسی همم
ذیل پر عصمت یوسف کبی محکم صاریلور — دامن غیرتنه دست زلیخای همم
نیچه بیچاره یی بر نطقله ایلر احیا — نطق جانبخشیدر انفاس مسیحای همم
اهل حاجاته مسیحاسی همم در اما — بو العجبدر که ایدر همدمی احیای همم

بیلورم همتنی ایلمز البته دریغ
وهبیا ایله مدد سنده تمناسی همم

رمضانیه درحق رائف اسماعیل پاشا برای طلب منصب کتابت شهریاری

هلال روزه کیم جنبش نمادر طاق مینادە — منور جبهه ده صانکیم خم ابروی دلداده
ایدر منع وصاله کاه ایما و اشارتلر — آنکچون اولمش ابرولر کشیده صورت لاده
هلالکده مسلم منع وار در روزه دارانه — ظهوری صورت لاده دکل الا بو معناده
هلال ابرو ایدرسه کاه وصلت وقتن استثنا — آنکده رمز استهلالی وار در ذوق اعیاده
اهله مصحف نور آیتک تفسیره کلمشدر — مشار بالبنان اولمش هله کشف مزایاده
رموز سورهٔ نجم و قمردن وعظ ایدر کویا — مهارتله اوتورمش کرسی چرخ معلاده
هلال اما اولوب جام هلالی یه بدل قیلمش — مبدل نعرهٔ مستانه یی تهلیل و اوراده
آنی آفاقه بدر الدین شامی سمت شرقدن — سوار ابلق چرخ ایلیوب قیلمش فرستاده
شتابیله بو شهره فرحتانی ایمکه تبشیر — ره یکباره دن بر کونده کلدی خارق عاده
رئیس اهل عرفانک رسیدن ایلیوب تقلید — رسیده اولدی تحسین سپهر اوج اعلاده

سمی نجل ابراهیم کیم عید سعیدنده
فلک بیک جانله جدین فدایه اولمش آماده

علت قبض عروضی یه دوچار اولمشلر　　تشوب تنقیه لر ایتسون اطبای سخن

هر بری بحر رمل بحر هزجدن صاوروب　　ریح انفاسن ایدر فورتنه فرسای سخن

چار موج اثر صرصر گفتارندن　　غرق اولور صارصله رق فلک فلکسای سخن

چالشور هجوه دخی حرف هجا بلمز ایکن　　صانکه مردانه اولور داخل هیجای سخن

نه سجع نه مقفانه کلام موزون　　نه مخمس نه مربع نه مثنای سخن

کیمی مانی کیمسه وادی ترکانیده　　قره اوغلان قیه باشیسی یللای سخن

می میخانه ایله مغبچه یی یاد ایده رک　　اولدیلر بکری کبی میکده پیرای سخن

سوز پروانه و شمعه طولاشورلر کاهی　　طوتشور غیرت ایله شمع شب آرای سخن

نوبهار اولسه بهاریه گل بلبل ایله　　عاقبت کهنه بهار اولدی سراپای سخن

زلف آکلسه اوزادر بحث جنون سلسله سن　　نیجه دیوانهٔ معنی نیجه شیدای سخن

ملتزم منقبهٔ قیس ایسه بلم نه دیمک　　ازدواج ایتدیمی مجنون ایله لیلای سخن

تلخ اولور صحبت شیرین ایله فرهاده دخی　　بعدازین تازه و تر اولسه ده حلوای سخن

حسنی وارمی بو قدر یوسفی تلمیح ایده رک　　چاک اوله پردهٔ ناموس زلیخای سخن

صرف صرف ایلمیوب مدرسه لرده عمرین　　کچینور بعض یوباز سوخته ده ملای سخن

قصهٔ شیخ عماردن ایچوب چوربابی　　ظن ایدر قابل تأویل اوله ضروای سخن

اوتدیرر گاه نیچه بوری کبی چاتلق قلمن　　نفسی ایتسه چالاردی قبه سرنای سخن

طفل ابجد کبی تاریخ رکیکن ایده مز　　بیک حساب ایتسه ینه داخل معنای سخن

اویدروب کندو حسابنجه همان تعمیه یه　　ظن ایدر یاپدی او بیچاره معمای سخن

سکه یی جهلمه مرمرده قازار اول رقمک　　ایتسه لر نقشنی داغ دل خارای سخن

بشقه در علم معماده مزایای نکات　　کورمز اول دقت نادیده یی اعمای سخن

نرخی التمشلغه ایندی هله تارخلرک　　پک اوجوزلاندی بو بازارده کالای سخن

نیجه نا اهل کدا طینت سائل مشرب　　جری سرمایه ایدر ایلسه املای سخن

قالمدی شاعر ایله فرقی همان جرارک　　منتج جرو سؤال اولدی قضایای سخن

[illegible]

اویله جوش ایتدردی کیفی ساغر لبریز کیم　　کاسهٔ چرخه صغشمز نشئهٔ سرشار رمز
بانک نوشانوشله آهنک ایدنجه جنبشه　　رقص ایدر ذوق وصفادن صورت دیوار رمز
سرخی انجلات چکرمی رند استغنا پسند　　رنک صهبا دربزم کلگونهٔ رخسار رمز
جان ویرر وبر بوسهٔ میگون لعل دلبره　　چکمیوب ناز مسیحایی دخی بیمار رمز
توبه‌یی باشنده اشکست ایلر زمینا کبی　　ساغر بزمی قرارسه زاهد بدکار رمز
انحنای قدکی کوسترمه فکر عذر ایله　　ای فلک یوقدر سنکچون ذره دکلو بار رمز
سایهٔ بال همایه التجا ایتمک دکل　　نازایدر سیمرغ قافه جعفر طیار رمز
درج زیبای صدفده استراحتدن کچوب　　تلخیٔ دریایی چکمز کوهر شهوار رمز
صانمه اسباب مباهاتی قبای جاهدر　　استمز زرین نیامی تیغ جوهردار رمز
کیسه یانمزدی جهانده حال اهل دانشه　　هر نفسده اولمسیدی آه آتشبار رمز
کوشهٔ چشم ترحمله کیم اغلردی بزه　　دمبدم قان دوکمسیدی دیدهٔ خونبار رمز
کرچه سنبل زاده یز بوباغده بی رنک وبو　　کل کبی آزرده ایتمز خلقی آنجق خار رمز
کاه سرده کاه دستنده طوتار قدرین بیلن　　کوهوالای هنردر منبت ازهار رمز

ابر تیره روی کردونک دکلدر تشنه سی
وهبیا شاداب لولور اشکیله سنبلزارمز

شهر انکیز برای چند جوانان مشهور و ملقب استانبول دردفتر داری حلیمی پاشا
برای لطیفه نوشته بود

حبذا شهر ستانبولده کروه خوبان　　حسنله هر بریسی ولوله آرای جهان
یوسفه قول اوله‌یم پادشه خوباندر　　اولسون اسماعیله‌ده جان عزیزم قربان
رویمی زرد ایدن اولا کلنک حسرتیدر　　داغدار ایتدی دلی لاله عذارم نعمان
یکی طوغمش آیه بکزر دوش مهر جبینک　　نره‌یه کتسه کجر آرده نه عالم شعبان
کرچه صاچلی طوریده خیلی ظریفی اما　　شمدی بوعرصه‌ده دیوان آتنلدر میدان
ایسلامزسه اکراول بصمه قیون ساعتنک　　هر دقیقه کریسن بنده کورسون یاران

کوسش اندازه یه چوق اوجونه کوردک اما / کلمدی آرشونه اول کالهٔ زردوز گران
سیب وش غبغبکٔ اوخشاتسه ده جیب الماسی / تازه شفتالوسنی آلمغه یوقدر امکان
قورده قابدرمیه لم پک کوچوجکدر قوزیلی / قیونه کیرسون امین اولسون اوآفتدن امان
پک جفاکار دکل گرچه وفالی بیلورز / خرجنه لیک وفا ایتسه نقود یاران
شمدی غایتده تو الکلندی پری چهره خلیل / گرچه بیلدرجن ایدی بوسنه اولدی شیطان
طور عشاق ایدی موسی چلبی دکانی / لیک فرعون ایمش اول اوسته‌سی چنکانه‌یمان
چون بشکطاشلی هنوز دایه قوجاغنده گزر / مهد آغوشه بلمز چوجوجقدر او جوان
سرو ناز ایسه طبانجی افندی صاوسه دخی / ینه هر کوشه ده طالب بولنور جلقزنان

بو کاقویر قلی چکرسه یا قشور دفتردار
کیم تون قویروغه دائر قبه صاچمه هذیان

قطعه از مطایبات متضمن لطیفهٔ امامیه

کلدی کل جامعه شوخ مؤذن زاده / نازیله سرو کبی قامته چون ایتدی قیام
حسن صوتن ایشیدوب آکلدیکم حسنیده وار / بایله بازدی دونوب آرده باقدقده امام
کوردیکم قاشلری محراب یوزی قبلهٔ نور / شاشروب قبله‌سن اولدی خلجان کیر قوام
بلکه آبدستی بوزلدی دیرایدم ایتمسه کر / دوشه قالقه نه ایسه فرض صلاتی اتمام
اضطرابک کوره بجک سزدی جماعت جمله / که آنک خاطرنه کلدی بو اندیشهٔ خام
کندوسی آردینه کچیسیدی تنحنح ایده رک / باشنی سجده‌یه قویسیدی او کنده او غلام

غالبا برحدث ایتمشکه تلاشیله چقوب
یقلوب کتدی صان صاعقه صوله ویردی سلام

ترجیع بند حقیقت پیوند که در ترک طریق خواجکانی نوشته بود

بوسینهٔ صاف ایله عجب اهل صفایز / آیینهٔ روشنکر عشق خدایز
ادهم کبی ترک ایلمشز ملک فنایی / شاهانه تفاخرله دیرز کیم نه کدایز
برخرقهٔ پشمینه ایله آل عباوش / پرزیب و تجمل کورینن اهل قبایز

بخت

[illegible]

بو یلدوز شیوهٔ احکام قضا ای وهبی ‖ اسکیلک غالب اولور رتبهٔ استعداده

❀ تخمیس غزل نابی مرحوم ❀

جکر خون اولدی فکر بوسهٔ فم قنده بن قنده ‖ دلمده تازه داغ تامرهم قنده بن قنده
لب لعلک ایچون اشک دمادم قنده بن قنده ‖ غمکله آغلمقدن چشم پرنم قنده بن قنده
خراش سینه دن سرپنجهٔ غم قنده بن قنده

کباب سینهٔ خونینی نقل بزمیدر گویا ‖ نه قانلر نوش ایدر عاشق اولان مانندهٔ صهبا
اگرچه ظاهرا ایکرنکدر دستمده کی مینا ‖ آنک جامی طولاردی بادهٔ گلگونله اما
بنم خونیله پردر ساغرم جم قنده بن قنده

چچکلی کاله اوبر اطلس صهبای کلفامه ‖ شرابی رنک برخرقه یترر ندمی آشامه
تلون کسوه سیله غیری کونه کیمدم جامه ‖ چمنده گلره شبنم فتاده بن گل جامه
باقیلسه چشم انصافیله شبنم قنده بن قنده

اوشوخه موبمو ایتدکجه دقتله نظر چشمم ‖ دوشوب صدپیچ وتابه دمبدم اولمقده تر چشمم
مسلسل حلقه اموا جیله گردابه دونر چشمم ‖ کوروب رو ینده زلفن رشکله قانلر دوکر چشمم
صفای طرهٔ پرپیچ وپرخم قنده بن قنده

فلک مجروح شمشیر غم ایتدی جسم بی تابی ‖ اوکلمز درده دوشدم ترک ایدوب آسایش وخوابی
آقتسم دیده دن وهبی سزادر بویله خونابی ‖ براولسه حقه سی اجزا ایله کردونک ای نابی
هزاران زخم ناسوره مرهم قنده بن قنده

مخمس . تضمین مصرع مشهور ثابت که ازحکومت اردوی همایون در طلب اذن عودت معروض شد

عهد وپیمان وفاسی ایوجه بر کتسم ‖ اولیای نعمی حقه امانت ایتسم
رهبر اولسه کرمک کوی مرامه کتسم ‖ همت اولمازسه بوکونلرده نه یاپسم تقسم
دل ویرانی یاپسکده یقلسم کتسم

سنی معمور ایده دائم اومارم باریدن ‖ بنی آزاد ایده لطفک بوکرفتاریدن

کسم امیدمی احسان همتکاریدن | قورتاروب فکر مجازات ستمکاریدن

دل ویرانمی یاپسکده یقلسم کتسم

اولمیوب دفتر قسام قضایه راضی | گاه بوحالله نائب اولورز که قاضی
نفع مستقبل ایچون عمرمز اولدی ماضی | بسدر امابنی تعمیره کرم انقاضی

دل ویرانمی یاپسکده یقلسم کتسم

بنده‌کی خانه خراب ایلدی معمار ازل | غیری آباد اوله مز کلبهٔ برباد امل
یعنی تأسیس مبانی ایده‌مم کلدی کسل | دیمسونلر قولکه بونده براقدی که تمل

دل ویرانمی یاپسکده یقلسم کتسم

نیجه بر نالهٔ جانکاهله فریاد ایتسون | همتک وهبی ناشادکی دلشاد ایتسون
عمری اولدقجه دعا ایله سنی یاد ایتسون | حق سنک خانهٔ اقبالکی آباد ایتسون

دل ویرانمی یاپسکده یقلسم کتسم

تخمیس غزل ندیم مرحوم

عقل وفکرم غارت رفتار خوبان اولدی هپ | بر تماشا کیم حواس خمسه حیران اولدی هپ
سینه ولخت جگر سوزشله بریان اولدی هپ | عشقه دوشدم جان ودل مفت جوانان اولدی هپ

صبر وطاقت مصرف چاک گریبان اولدی هپ

حلقهٔ زنجیر زلفی ایلیوب عرض جنون | چشم جادوسی اولورکن عاشقه حیرتنمون
اول پری کوستردی بر آیینه وش لوح فسون | آچمش اولدی سینه سن بر کره آرام وسکون

سینه دن بلمم ـ حالتدر کریزان اولدی هپ

لشکر حربی کبی فرصت آراردی هر زمان | ملک جانه بویله استیلا ایدوب شمدی همان
هر بری کویا اسیر ایتمش هزاران مسلمان | خال کافر زلف کافر چشم کافر الامان

سربسر اقلیم حسنک کافرستان اولدی هپ

بزم عیشه کلمکه اول عشوه کر ایتمشدی وعد | نوش میدن صکره هم لطف ذکر ایتمشدی وعد
لبلرندن طاتلو طاتلو کلشکر ایتمشدی وعد | کردنندن سینه سندن بوسه لر ایتمشدی وعد

جمله‌سندن نیلیم ظالم پشیمان اولدی هب

عطر فتنه ایله ایدوب آلوده روغن پرچمن | نازیله پوسکول کبی بوکش اوجندن پرچمن
صارقیدر شکننده گویا تابکردن پرچمن | برنزاکتله آچوب فس گوشه‌سندن پرچمن

شویله گوستردیکه کیم گوردیسه حیران اولدی هب

گرچه مادرزاد در ذاتکده بوحسن اقا | جنبش ورفتاری تعلیم ایتدی دایه‌ک غالبا
شیرخواره طفل ایکن اماندر بوخوش ادا | شیوهٔ گفتاری همشیره‌کی اوکرتدی سکا

هر سوزک شیرین زبانم جانمه جان اولدی هب

دونکی کون بزمکده حالمدن آچوب بحث عظیم | نقل ایدنجه ساکه بردههبکی یار قدیم
هم تجاهل ایلیوب هم نازیله اولوب بسیم | سن دیمش سنکم کیمک دردیله گریاندر ندیم

هب مروتسزسنک دردکله گریان اولدی هب

تخمیس غزل سامی مرحوم

صفوت سینه مرایات تجلادندر | صورو عکس امل نقش سویدادندر
خوب وزشته نظرایت حکمت مولادندر | فرق ماهیت دل چشم تماشادندر

پرتو نیک وبد آیینهٔ سیمادندر

بی حیالق هله اظهار عناد ایتمکدر | مبحث علمی مبادئ فساد ایتمکدر
جام گرمیتی افسردهٔ باد ایتمکدر | روزن خانه‌ی سرماده گشاد ایتمکدر

سردی بزم ادب خندهٔ بیجادندر

گهرم سخت دیواولمه جهانده مغرور | حالت اسرب والماس دکلمی منظور
ایله کیفیت خاطرشکنه وقف شعور | حاضر اول بزمکه کافه ایامست غرور

رخنهٔ سنک سیه پنبهٔ مینادندر

بحر پرمایه ایمش سینهٔ اهل عرفان | جوهرین بذل ایله کلمز انکا اصلا نقصان
نوله گرکسب کمال ایلسه آندن نادان | صافدل تیره نهادانه اولور فیض رسان

گهر افشانی ساحل کف دریادندر

شول کهنه نخله وصل اولنان نوفدان کبی ‌ ‌ ‌ بو پیره تازه شوقی اونورس جوان ویرر

ابرو سیه‌در کشیدهٔ منشور حسنی کیم ‌ ‌ ‌ طغرای پادشاه جهاندن نشان ویرر

اول پادشه که درکهنه روز وشب فلک ‌ ‌ ‌ نوبتله مهر وماهی ایکی پاسبان ویرر

اول پادشه که نعل شرر پاشی رخشنک ‌ ‌ ‌ صحرا وکوهه زیب ره کهکشان ویرر

یکتا سوار صحن جلادت که دستنه ‌ ‌ ‌ تیغ وسنانی رستم ایله قهرمان ویرر

ظل اله حضرت سلطان سلیم کیم ‌ ‌ ‌ عدلی جهانه سایهٔ امن وامان ویرر

ملکه بو کونه رونق داد وعدالتی ‌ ‌ ‌ نه پیش دادیان ونه نوشیروان ویرر

صحرا اسی عدلنک برهٔ آهوانته ‌ ‌ ‌ شیر استدکجه مادهٔ شیر زیان ویرر

تدبیر مستعار ملکشاهه طعن ایدوب ‌ ‌ ‌ کهنه و نظام ملکن اوشاه جهان ویرر

رأی صوابی صورت الهام ایله همان ‌ ‌ ‌ مرآت قلبنه نظر قدسیان ویرر

تأیید دین و دولت اولنجه مراد حق ‌ ‌ ‌ دنیایه بویله برشه صاحبقران ویرر

صولتله کوی مهری آتوب طوتمق استسه ‌ ‌ ‌ کردون اوشاهه ماه نوین صولجان ویرر

قوس قزحله دستنه سهم سعادتی ‌ ‌ ‌ زال سپهر خمشده تیروکمان ویرر

هم تیر سینه دوزنی ایتدکجه درکمان ‌ ‌ ‌ اوج علاده طبلهٔ مهرین نشان ویرر

خیام جیشن موکب اجلالیدر که چرخ ‌ ‌ ‌ اجرام هفت قبه‌سنی سایبان ویرر

اول دمکه دست قهرنه شمشیرنی آلور ‌ ‌ ‌ ارواح قوم جانه دسته بیم جان ویرر

شمشیر یدر اوشیر سرافکن که طعمه سن ‌ ‌ ‌ خون رگ بریدهٔ گردنکشان ویرر

چکسه او تیغی کاهی سر کوهه خشمله ‌ ‌ ‌ نقش پلنکه ریزش برگ خزان ویرر

کلبانک طوب ولوله انکیز سطوتی ‌ ‌ ‌ حصن سپهره زلزلهٔ ناگهان ویرر

انجم مثال نقش سم رخش دولتی ‌ ‌ ‌ سطح زمینه کوکبهٔ آسمان ویرر

کالای ساده نسج ایسه ده اطلس فلک ‌ ‌ ‌ بسط نیاز ایله اکابر کستوان ویرر

اول رخش برق رخشی قچن زیر ران ایدوب ‌ ‌ ‌ جولانکهنده جنبش عطف عنان ویرر

سرعتده نور باصره‌یی سبقت ایلیوب ‌ ‌ ‌ بر لحظه ده دونر خبر لامکان ویرر

ابتداء تواریخ

در ذکر بعض تواریخ از تاریخها که اکثر او بامر وطلب برای اعاظم حضرات ملوک وسائر افاخم پسندیده سلوک نوشته بود ازانجمله تاریخ جلوس حضرت سلطان مصطفی خان جنت مکان

حمد لله کیم ظهور فیض الطاف خدا — ایلدی دنیایی بویله خرم و بهجت فزا

قالمیوب زنگ کدورت سینهٔ اکوانده — اولدی دللر جمله مرآت مصفای صفا

دیده‌لر روشن ینه بر آفتاب سلطنت — ایلدی رفع ظلام ظلم ایچون نشر ضیا

یعنی سلطان معظم مصطفی خان کریم — تخت عالی بخت عثمانی‌یه قیلدی اعتلا

منبر عرش اوزره شمدی خطبه‌سن جبریل اوقور — اول امام المسلمینه ایلیوب بسط ثنا

مقتدای عالمین ایتدی آنی رب معین — امرنه بانص قرآن اولدی واجب اقتدا

ظل یزداندر که اولمش سایه انداز امان — عالمه شهبال عدل ودادی مانند هما

عقل اول ثانی ادراک طبع پاکیدر — ذهن دراکنده وار دراو لقدر فرط ذکا

رشک اسکندر دکلمی صورت داراتی کیم — صفوتیله طبعیدر آیینهٔ عالمنما

لطف واحسانن کوریدی خاتم طای اکر — شرمله ایلردی طی شهرت جود وسخا

قیلدی مانند سلیمان عالمی زیر نکین — پای تختیدر شهان روزکاره ملتجا

اول شهنشاه جهانبانك خدای مستعان ‖ ایلسون ایام عمر و دولتنك بی انتها

یازدی تاریخ جلوسن وهبیا كلكك بیان
شاه ملك آرام اسلام اولدی سلطان مصطفی

❀ تاریخ دیگر ❀

شكر یزدانكیم ورای پردهٔ تقدیردن
یعنی سلطان مصطفی خان ایلدی تخته جلوس
اولدی جاری جویبار عدل ودادی عالمه
شوكت واجلال وعمری دائم اولسون تا ابد

شاهد مقصود عالم اولدی شمدی رونما
دهری دلشاد ایلدی اول مژدهٔ عالمبها
گلشن ملكه طراوت ویردی بونشو ونما
طورسون اول شاه جهان طورد قجه بو ارض وسما

افسر جمشیده یازدم وهبیا تاریخنی
پادشاه عدل فرما اولدی سلطان مصطفی

❀ تاریخ ولادت هبة الله سلطان كریمهٔ مكرمهٔ آن شهنشاه جهان ❀

مصطفی خان جهانبان معلا شانكیم
اول شهنشاه فلكجاه همم فرمانك
ذاتیدر مهر جهانتاب سپهر شاهی
حمد لله اوسپهر همم اوشوكتدن
شبههٔ سز موهبهٔ حضرت سبحانیدر
مژده جیدر نیجه شهزاده لرك مقدمنه
نیجه اولاد كرامی كهر یله بویله

قدر وشوكتله اودر مفخر آل عثمان
چاكردر كهیدر جمله سلاطین جهان
نسل والاسی دخی نور جمال اكوان
قیلدی بر كوكب دری معلا لمعان
هبة الله ایله موسومه اولورسه شایان
هاله آفاقه صفا كلدی او مهر رخشان
مستدام ایلسون اول شاهی خدای منان

وهبیا جوهر تاریخكی نثر ایت یوانه
مقدم خیرله كلدی هبة الله سلطان

❀ تاریخ جلوس حضرت سلطان عبد الحمید خان ❀

حضرت خاقان اعظم سایهٔ رب مجید ‖ پادشاه هفت كشور یعنی خان عبد الحمید
تخت عالیبخت عثمانی یه رونقبخش اولوب ‖ دركهنده جمله شاهان جهان اولدی عبید

[illegible]

سرای قدرنك هر شب او خاقان فلكجاهك | سربامنده قنديل فروزانی ثريادر
بنه بر قصر عالی ايلدی انشا سراينده | علو همتك بيلدردی كيم اعلادن اعلادر
مكر بو رتبه ترفيع ايتمدن بنياد والاسن | مرادی كسر قدر واشتهار طاق كسرادر
قصورك يوق ديواندامنی كوسترمكه دريا | او قصر دلكشايه قارشو مرآت مصفادر
هواسی روحبخش وبوی ازهار حيات افزا | نسيم باغی كويا فيض انفاس مسيحادر
جهان طوردقجه طورسون خانمان رفعت شاهی | خدادن دائما مأمول عالم بو تمنادر

سرانكشت اوبله كلك وهبی كوستر تاريخ
بو شاهانه بنا قصر سليم آباد والادر

❀ ديكر برای آن قصر بيهمتا ❀

ظل خدای كريم حضرت سلطان سليم | مظهر فيض عميم اولدی پديد ر آشكار
دشمنی برباد ايدر عالمی دلشاد ايدر | ملكی آباد ايدر اول شه جم اقتدار
شوكت واجلال اله همتك اكمال اله | قيلدی بو اقبال اله قصرسنی رفعتمدار
تخت فلكسا ميدر قصر دلارا ميدر | عرش معلا ميدر چرخ ايدر افتخار
كلشنی جای صفا سنبله بكزر هوا | اولدی مقام صبا آنده نوای هزار
قيلدی يم بيكران جوهر شوقن عيان | آينه وش هر زمان عكسن ايدر دركنار
شاه جهانك همين ايليه رب معين | بختی اساسن متين سلطنتی استوار

جوهر ايله وهبيا احسن تاريخ اكا
بو اثر نوبنا قصر سعادتقرار

❀ ديكر برای آن قصر دلكشا ❀

علو همتی سلطان سليمك | بو قصر سربلندی ايتدی انشا
زمينی دلنشين وطرحی موزون | ملوكك قطعه بر شهيت رعنا
موافق رسيده طبع سليمه | عجب شاهانه نزهتكاه والا
صفا نور تخت سليمانه زهواده | بو رفعتله كيم ايلرسه تماشا

آلور

آلور آغوشنه عکس دلپسندین
کوشش آیینه ده پیشنده دریا

وزان اولدقچه باغنده صبادن
کلور بوی مبارک کباد کویا

نه خوش صف بسته در هر جانبنده
سهی قدلر کبی سرو دلارا

بو تاریخی اوقور کیم کورسه دیدی
شه دورانه لایق قصر اعلا

❀ تاریخ صدارت عزت محمد پاشا ❀

مظهر فیض ابد حضرت سلطان حمید
که اوده ظل ظلیل کرم و لطف خدا

داور جم عظمت شاه سکندر حشمت
کورسه داراتنی شرمنده اولوردی دارا

نه شهنشاه فلکپایه که نور توفیق
جبهه سنده لمعان ایتمه ده در مهر آسا

اوسلیمان جهان اولدی قرین آصف
ایلدی مهر همایوننی عزتله ادا

ماحصل اولمدی اسلاف سلاطین عظام
اویله بر آصف ذیشانه موفق اصلا

نیجه آصف کیم اودر حامئ دین ودولت
یعنی همنام نبی حضرت عزت پاشا

مظهر عز و شرف مفخر امجاد سلف
زیور هفت صدف کوهر ذی قدر و بها

ملجأ جمله امم صدر گزین اعظم
مالک ملک کرم مخترع داد و عطا

جود واحسانی بیانده همان طی اولنور
معن و حاتمده اولان شهرت معنئ سخا

پست اولور قدر معلاسنه نسبت کردون
بلکه دریاسنه ایدر نه فلکه استغنا

دست اقبالنه دوش اولمق امیدیله کاوب
شوقله مروحه جنبان کورینور بال هما

نو نو اولمده در باغ عدالت شاداب
آب شمشیری ویرر نامیه وش نشو ونما

جمع اضدادی مراد ایلسه یاقوت کبی
اخکری فص نکین ایده حباب دریا

نهی آشوب ایده لی فتنهٔ چشم خوبان
کوشهٔ غمزه ده خوابیدهٔ بالین خفا

بعد ازین منتظم الحال اولور البته جهان
اولدی وابستهٔ تدبیر نظام دنیا

وهبیا وصف شریفنده قصورک ظاهر
ایله اخلاص ده دونیله همان خیر دعا

تا کواکبله مزین اوله چرخ اعظم
مهر وش کوکب بختی ویره آفاقه ضیا

قطعهٔ تاریخ برای شیخ الاسلامی شریف افندی

ایلدی عز وشرفله تشریف — سعد اوله مسند افتای شریف
درّ وگوهر گبی تاریخ لطیف — شرعله اولدی بو فتوای شریف

تاریخ شیخ الاسلامی حضرت مکی افندی در دفعهٔ ثانیه

کرامتله مؤید حضرت سلطان سلیم خانک — ضمیر روشنی آیینه در الهام مولایه
اصابت اوزره در هر حالده رأی همایونی — نتیجه ملهم دینلمز اول خدیو عالم آرایه
نه تأیید الهیدر که تسلیم امانندہ — بولور اهلن کرامتله او شاه معدلتوایه
یاقشدردی بو نیجه خلعت بیضای فتوایی — مقدس ذات مکی وش مکرم اهل تقوایه
طریقتک قافله سالار فضل وعلم وعرفانی — سلوکی استقامت اوزره راه شرع غرایه
سزادر کوشهٔ احرامی جای التثام اولسه — لب تعظیم زوار مقام عرش اعلایه
دوات زرنشانی ناودان زرمیدر آیا — که فیض لطفی جاری سو بسو اهل تمنایه
جهانه قبلهٔ حاجاتدر درگاه اقبالی — مطاف قدسیان دیرسم سزا اول باب والایه
شرف بولدی قدوم مندن ینه بو مسند عالی — بشارتله سزادر مژده جیلر گیتسه دنیایه
صفابخش اولمه ده دلتشنگانه زمزم لطفی — که سعی ایلر منا اصحابنه احسان اجرایه
خراب ایتمشدی دللر کعبه سن حجاج درد وغم — ید شفقتله آغاز ایلدی تعمیر واحیایه
همادوش عالمه حفظ جناح رأفت آتمشدر — نیجه آسایش ایتمز سایهٔ الطافنده همسایه
مثال بیت معمور فلک آباد اوله دائم — علوشانله اول خاندان آسمان پایه
گل شاداب ذاتن بد نظردن حفظ ایده مولی — اولەمز برمژه خار مغیلان چشم اعدایه

بشارت برله آفاقه دیدم تاریخی ای وهبی
ینه مکی علوی کعب کلدی صدر فتوایه

تاریخ صدر روم شدن ایرانی زاده اسعد افندی

حضرت اسعد افندی کیم سعود بختله — کوکب عز وشرفدر طالع مسعودی
کلمه سعد الدین اولوردی دانشندن مستفید — منتهای فضلنه نسبتله سید مبتدی

[illegible]

عجب طرز دلاراکیم جهانده کورمش آدم یوق — بو وضع دلنشین اوزره سرای جنت آسایی
کمال حسننه تلمیح ایچون زرحلله بویله — یازر اهل قلم بالاسنه اسماء حسنایی
اورتبه مرتفعدرکیم کورنلر طاق چرخ اوزره — سر بامنده برقندیل ظن ایلر ثریایی
نه مستحسن سعادتخانه درکیم ایلمش مسکن — مکارم پیشه برعالی همم اول جای والایی
سمی کاتب فرقان دفتردار عالیشان — که برجیس سپهره کلکی تعلیم ایلر انشایی
کمال فطنتی حیرت فزای عقل اولدر — ذکاوت دانشی دمبسته ایلر ابن سینایی
معلا آستان رفعتی گردوندن اعلادر — علو شاننه هیچ نسبت ایتمم طاق مینایی
اساس عزت واقبالنی تأیید ایدوب یارب — اکا یمنیله مسعود ایلیه بو مأوای علیایی
دعا ضمننده برتاریخ ایچون اعمال فکر ایتدم — تماشا ایلدکده اول سرای بهجت افزایی

همان بومصرع برجسته ملهم اولدی ای وهبی
مبارک ایلیه مولا بوزیبا بیت رعنایی

❀ تاریخ خانهٔ محصل آیدین جهان زاده درکوزلحصار ❀

زهی معمورهٔ والا که مظهر حسن ایجاده — خوشا ایوان مستثنا بولنمز مثلی دنیاده
قماشن چرخ اطلس ایلسه آویزه شایاندر — ایدوب تبریک اوبالاخانه گردون بنیاده
مصنع صد مجسمله نقوش زینت افزاسین — کوریدی موجب حیرت اولوردی چشم بهزاده
سزادر نغمه پردازاولسه ایوانده بلبللر — مصور غنچه لر بکزر گل سیراب نوشاده
جهان زاده حسن بکدر بناسن ایلین تأسیس — نیجه تحسین اولنمز اول سرای بهجت آباده
زهی عالی نسبدر کیم اصالت ذاتنه مخصوص — بیلور واقف اولنلر نسبت آباو اجداده
کوزی آیدین جهانک روشنی مهر اخلاقی — ظلوم ظلمتی تبدیل ایتدی نور شفقت وداده
محصلملقده محصولی رضا تحصیلیدر آنجق — دکل اموالنه مائل رغبت ایتمز جمع ایراده
همیشه خاندان رفعتی معمور ایدوب مولی — سعادتخانه سن قیلسون مقارن یمن واسعاده
آچلدقجه دروروزن گشاد اولسون دل احباب — چکلسون پرده لر چشم بداندیشان وحساده

اولوب مهمان اودولتخانه یه وهبی دیدم تاریخ

جهان آباد قیلدی خانه‌سن الحق جهان زاده

❀ تاریخ دیکر ❀

سمی سبط فخر الانبیا قیلمش آنی بنیاد … بو دولتخانه اول میر همکاره مبارکباد
دیدم تاریخ بالاسن اوده الانزهت آبادک … جهان زاده معلا خانه‌سن قیلدی جهان آباد

❀ تاریخ ولادت دختر داماد شیخ الاسلام کامل افندی ❀

حبذا مخدوم والاشان که حق ایتمش سزا … اقتران کوکب مفتی عالی همته
یعنی داماد جناب شیخ الاسلام گزین … دانشی و عرفانله شایان کمال عزته
مایهٔ عز و شرف ذات رفیع القدر یدر … نسلیدر ر و نقفزا هم خاندان دولته
اولدی چرخ و غابر دختر سعد اختری … کیم سزادر دایه اولسه زهره اول مه طلعته
نه صدف کویا که بر مهد صدفکاریدر … کوکب دری دیسم لایق اوکوهر قیمته
وهبیا اولسون او مهر مهلقا هر روز و شب … لمعه پاش مسعدت ذات البروج عصمته

صبحه دک انجم شمار اولدم بو شب تاریخ ایچون
ماه نو اولدی خدیجه آسمان رفعته

❀ تاریخ ولادت دختر سر بوابین احمد اغا ❀

مفخر اهل معالی احمد اغا کیم اودر … پرتو اقبالله خورشید برج عز و شان
اول ثریا رفعتک قدر معلا سی بلند … منجلیدر ذات مسعودنده فیض مستعان
کوکب دری کبی بر دختر سعد اختری … اولدی انوار شرفله عالمه پرتوفشان
خیر اولاد اولدیغندن ایلیوب اول شتاب … مژدهٔ تعقیب مخدوم ایله کلدی همان
حرز تعویذ ذات ربانی نکهبانلق ایدوب … ذات والاقدرنه اولسون ملائک رقیه خوان
تا ابد قیلسون سعادتله آنی رب کریم … والدینی ایله معمور و معمر کامران

وهبیا تاریخی اول مهر منیر عصمتک
نور در اولدی رقیه نسل احمددن عیان

❀ تاریخ رفتن زلالی از استادان شعرای ازبکه بجانب بخارا ❀

لانهٔ عدنه صفاسی باللہ پرواز ایدر
نخل طوبی اوزره طوتدی مرغ روحی آشیان

میوهٔ دنیای دوندن کلدی نصرت روحنه
صحبت دوشیزکان حورعینه آتدی جان

مالکی کوسترمه یارب دین احمد عشقنه
روز محشر بوحنیفه شافعی اوله همان

باب فردوسی آچوب رضوان دیدی تاریخنی
جای اعلاسی حنیفه خانمك اولدی جنان

❀ دیکر ❀

روح فردوسی دیمش اخلاصله تاریخنی || جای علیاسی حنیفه خانمك اوله جنان

❀ تاریخ وفات زوجهٔ خویشم ❀

اومرحومه بلی دارالسروره ایلدی رحلت || نه چاره بیت حزن اولدی مکانی قلب مغمومك

قلمدن قطرهٔ خون آقدی یازدقده بوتاریخی
مقامن ایله یارب جنت فردوس کلثومك

تم

ابتداء غزلیات

بسم الله الرحمن الرحیم

یا الهی نه سویلرم بیلمم ... ایتدم انفاس عمری جمله تباه

ایله آخر نفسده لطفکله ... قو سلمی لا اله الا الله

حرف الالف

اول شاه حسنه بو دل دیوانه ابتدا ... چیقدی نظم ایتمکه دیوانه ابتدا

گلدن ورق ورق سبق آلدی هزارمز ... ایتدی ادبله درس گلستانه ابتدا

دمسازی نوای جهانسوز عشقله ... نای قلمده ایلدی افغانه ابتدا

اول ادای شکری گورلسون بو نعمتک ... ایتمک دوامی بسمله سز خوانه ابتدا

وهبی بو عرصه نک نیجه چابکسواری وار ... چیقمه سمند طبعله میدانه ابتدا

قد انار الحب فی اکباد ناجر الغضا ... وارمیدر یانمقدن اوزکه چاره باحسن رضا

فات عمری بالنوی یا لهف من فرط الهوی ... بو قمی آیا مدت ایام هجره انقضا

لا تلمنی بالصبا یا من لعذلی قد نوی ... چونکه تا روز ازلدن بویله در حکم قضا

من اتی حول الحمی من نهج صدق ما غوی ... گرچه کیم راه طلبده خیلی واسعدر فضا

فاسكي

فاسکبی یا عین حتی تنطفی نار الجوی
وهبیا سوز محبت بویله ایتمش اقتضا

خال رخ جای نشست اولمش سویدا بجا
این حبة السودا بست در کشت زار دل مرا

بیهوده چکدک چون تعب بر رهنمایوقمی عجب
ماندیم در راه طلب سر منزل جانان کجا

ای یوسف گلپیرهن اولسون مدد زلفک رسن
آفتاده در چاه ذقن دلتشنه ام بی دست و پا

لطف ایت چیقر پیراهنی کوستر اوگل کبی تنی
جان می جان می خواهم شوم یکتن ترا

وهبی نه بولدم همنفس نه کمسه اولدی دادرس
در راه غم همچون جرس کردم بسی فریادها

وصالک عیدنک جانیله قان خیرانیوز جانا
بجا قدن کجه اول خرم دمک قربانیوز جانا

لبک اول قطعهٔ یاقوتدر کیم سر ایدوب خطن
دبیر مشق تعلیم خط ریحانیوز جانا

بوطغرا کبی قاشلر دار ایکن منشور حسنکده
شه ناز وعتابک بندهٔ فرمانیوز جانا

آغزلارسک بزی سنک ملامتله آغزلارسن
سرای حسنکک یک طغره لی مهمانیوز جانا

مدد حفظ ایله زیر دامنکده صرصر غمدن
جهانک نور شمع مجلس عرفانیوز جانا

انکچون چار موج اضطرابه دوشمشز بویله
کهر وارسینه مژده معرفت عمانیوز جانا

قالورسه آدیمز باقی قالور وهبی دیو خسته
فنا دنیاده باقی کیبی بزده فانیوز جانا

نفس آل عبا الدی مکر باد صبا
که نهالاتی ایدر سبز سر و سبز قبا

هد هد شوق ایله دلداره اوچوردم کاغد
بیلم آیا کتورر می نبأ ملک سبا

جذبهٔ عشق و هوا عاشقه چوق رنک ایلر
وجهی وار زرد و نزار اولسه اکر کاهربا

او شهنک جمله یمیننده یسارنده یورر
برالای عاشق آواره مثال غربا

وهبیا موهبه ایتمزسه جناب وهاب
اوله هب نقش مساعی امل محو و هبا

مرصع تاج جمشیده برابردر سر مینا
می لعلین ایله مملو قدحدر افسر مینا

[illegible]

آسیاب فلکك كردشی عیمنده وكل — ایلدم كندمی برآفت دورانه فدا
اشته قوج باشمله قربان قوزیجاغم دیه‌رك — دم عید ایلیه‌یم جاسنی جانانه فدا
زاهدك ویردیكی پیمانه شكست آور اولوب — ساقیا ایله بزه برایكی پیمانه فدا

نه صدفده بو كهر پارهٔ نظمه وهبی
اوله صدكوكب دری كبی دردانه فدا

حسنیله فلكده بنم اول مهر دلارا — كیم بندن ایدر كسب ضیا غرهٔ غرا
بن اول كل نورستهٔ كلزار جمالم — شو قمله هزار اولمه‌ده درصد كل رعنا
بوجسم لطیف ایله بنم روح مصور — كیم صورتمی كورمش آیینهٔ دنیا
محفوظ نهانخانهٔ كنجینهٔ حسنم — اول جوهر فرد مكه بولنمز بكا همتا
كویا دهنم منبع در آب حیاتك — عشاقمی یكبوسهٔ لعلم ایدر احیا
برنظره ایله غمزهٔ تاتار نكاهم — اسیر ایدر ملك دل عالمی یغما

وهبی بو غزل اولسون او شوخك دهنندن
عشاقه هدیه‌نه برغنچه كل آسا

❀ حرف الباء ❀

می ایچ ایلكده كورنسون شراب ایچنده شراب — بوسوز سینه ایله دل كباب ایچنده كباب
فنون شیوه‌ده نو نسخهٔ لطافتسن — خطكله مصحف رویك كتاب ایچنده كتاب
ایدنجه كریه كل روی خونفشانك ایچون — كوروندی چشم ترمده كلاب ایچنده كلاب
هوای زلفك ایله آهم ابره پیوسته — سماده اولدی هویدا سحاب ایچنده سحاب
بزی فراق یاقوب اولمه غیره كرم الفت — روامی دوزخیان وش عذاب ایچنده عذاب
صفای عالم آبی چیقر تماشایه — درون ساغر میدن حباب ایچنده حباب
قدح اودست حناده بشقه رنكه كیروب — بوكونه اولدی دوبالا خضاب ایچنده خضاب
سؤال زاهد خرطینت علفخواره — ویرلسه كاه روادر جواب ایچنده جواب

نظیره سویله دیوا اهل نظمه ای وهبی

اول شوخ مؤذنده ندر بو قد و قامت
کل جامعیده همتی یوری ایله اقامت

خطی نه کوزل نقطهٔ خال ایسه یرنده
بو قدر سرمو نسخهٔ حسننده سقامت

اغیاری سر جنت کوینده کورنجه
عاشقلرینک باشنه قوپمزمی قیامت

آچمازدی کرمکارلره دست امیدی
شیخ اولسه اکر سالکٔ اکسیر کرامت

یغفو لهٔ عز لندر اکر وار ایسه وهبی
بو دهر براشوبده برجای سلامت

ساقی کلنجه مجلسه ساغر بدست مست
سوردم ایاغنه یوزمی بنده مست مست

بالا نشین مسند جم اولمق استر
میخانه کوشه سنده یاتن رند پست مست

جوش و خروشله کوپه بنزرمی بولمسه
پای خم شرابده جای نشست مست

آزرده اولمه توبه شکن اولسه زاهدا
کیفیله بلکه ساغری ایلر شکست مست

بزم ازلده وهبی مستانه مشربی
ایتمش بوکونه نشئهٔ جام الست مست

دل اولمسه پروردهٔ بهزاد محبت
اولمزدی بو صورتله استاد محبت

بلبل سحری ژالهیی تسبیح ایدوب الده
تسخیر کل ایچون چکر اوراد محبت

ای شوخ غم قدک ایله شرحهٔ سینه‌م
بربر چمن عشقده شمشاد محبت

سیلاب سرشک ایلمسه سوزش اطفا
دنیایی یاقاردی علو زاد محبت

برآفت شیرین دهنک شوقنه وهبی
اولدم ینه کوه غمه فرهاد محبت

وار دامن یوسف کبی بر پاک اتک طوت
اما که صقین چقمسون الدن ایک طوت

بن بو کیجه نیتلویم اول خوان وصاله
زاهد یوری سن شبهه ایلر روزهٔ شک طوت

طوزلو اوتور صکره صقین قیمه کبابه
ای رند می آشام برازحق نمک طوت

طوتقون کبی برلعبله اغیاره طوتلمه
بوسندمی ای شوخ کرک طوتمه کرک طوت

دیز کن کره جک یوق سکا بو عرصه ده وهبی

وهبی

اسب قلمك سنده عنانن چلهرك طوت

بهارا ایامیدر ای دل فغان عشقی مزداد ایت | مثال عندلیب اول کلرخك باغنده فریاد ایت
فرات ودجله آسا جوشش اشك روانكله | اوشوخك جنت کوین بهشت آباد بغداد ایت
یتر یقدك دل ویرانمی شمدنكر ویب یب | کل ای کنج امیدم کل مدد لطفكله آباد ایت
نه حاجت باد شاهم عاشقه تیغ ستم چلمك | نیچون زحمت ویررسن کندوکه اغیاری جلاد ایت
هجوم ایتدی درونم حصننه جیش غم دوران | می پرزور ایله ساقی پیاله طورمه امداد ایت
امان ای شوخ ترسا قید زلفكده کرفتارم | اسیر اولدمسه ده کافر مروت بو قمی آزاد ایت

اونتمه کوشهٔ هجرانده بو وهبی محزونی
پیام وصلتکله کاهیجه یاد ایلیوب شاد ایت

در دفترداری حلیمی پاشا از بهر قیدن ساعتی امین نام بیرستارش برای لطیفه نوشته بود

کیررسه بر دقیقه قوینه اول سیمبر ساعت | صفاسندن دونرزل شوقله رقاصه هر ساعت
کوروب مار منقش کبی زنجیر اولمش اغیاری | امین اولمز کوکل قوینده عقرب اولدی زر ساعت
کریسی عیب اولورمی همه در التوندن اشلنمش | همان قالدقجه دیش دیش بندیر استادی در ساعت
یا پلمشمی عجب قوم ساعتندن غیری دورانده | بوکونه دور دائمله دونر زیر وزبر ساعت
کلوب خشامه قارشو ساعتم کلدی دیش برکون | غروبیدر مکر اول آیلی کونلی معتبر ساعت
الی براسکی ساعتجی یه کوسترم بوزوب دوزدی | دیدی سلدر افندی کهنه لنمش بوکهر ساعت

صداسی چیقمدی چوقدن عجب یا کلشمی قورمشلر
بوزلدی قور قرم اویله مصنع برجالار ساعت

❀ حرف الثاء ❀

نه قهر دهر ونه چرخ ستم کردار درباعث | بو یأس وحیرته هب بخت ناهموار درباعث
بلی مهوی میانه رشته بند شوق ایدم اما | امیدم کسمکه اول خنجر خونخواره درباعث
بو جوشا جوش بیهوشی ونوشانوش جام می | صفام زدن دکلدر جوشش اکدار درباعث
کلیسادن یا پلمه مسجد آسا خانهٔ دلدن | تصاویر کناهی محو استغفار درباعث

قفس‌بندئ غمله عیش مرغی اولمغه وهبی
همان طوطی کبی شیرین گفتار در باعث

خونابهٔ سرشکله ایلر شراب بحث — سوز دلمله ایلمسونی کباب بحث
آغاز ایدوب نوایه پس پرده‌دن مگر — عشاق ناله‌سیله ایدرمش رباب بحث
بزمنده چوق دوکلدی صاچلدی اوکلر خنک — خویکرده عارضیله ایدنجه گلاب بحث
سنکین نهاد ایکن رخی خجلیله سرخ اولور — لعل لبیله ایتدیکچون لعل ناب بحث
خطن کورنجه مغبچهٔ آتشین رخنک — صاندم مجوس ایله ایدر اهل کتاب بحث

بسدر بو بدیهه‌گوئی الزامه در عقب
ایتمه کیمکله وهبیا حاضر جواب بحث

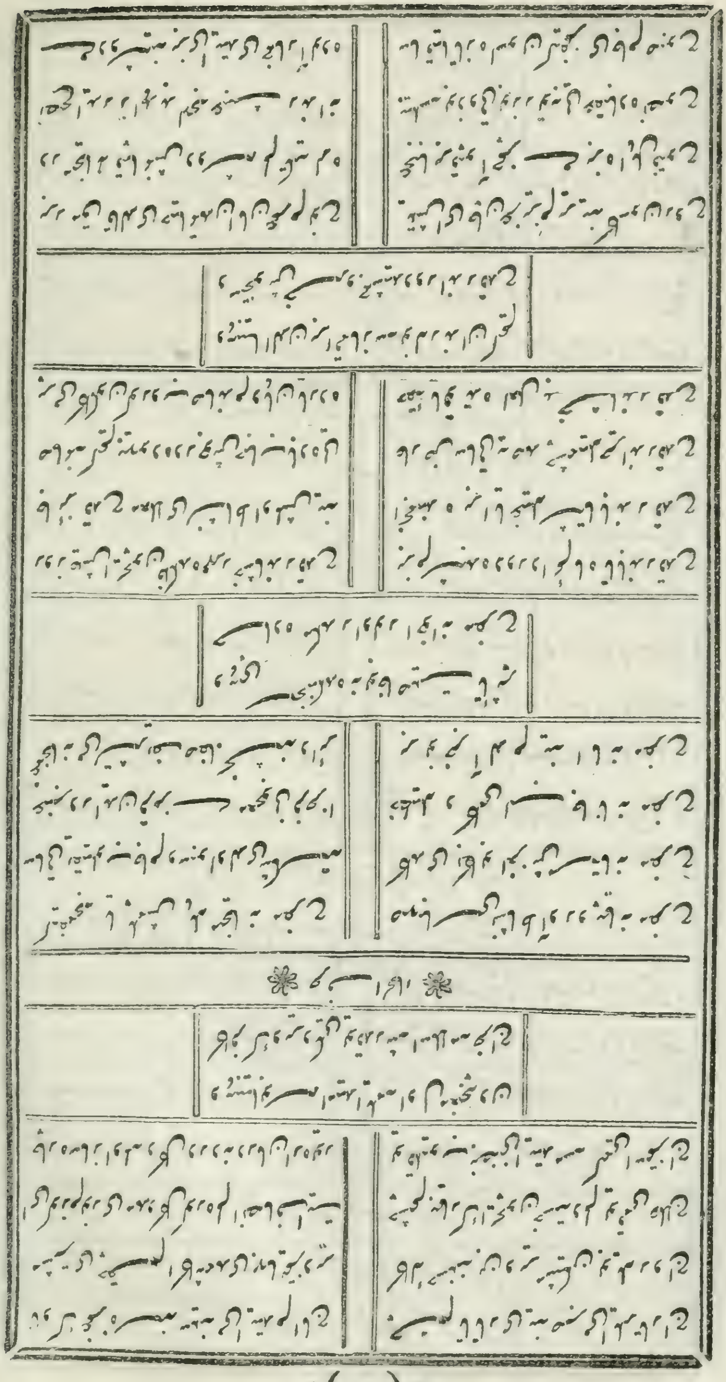
درونی سویلر او شوخ دل بیچاره عبث — یوغیکن مرهم امیدی آچیلور یاره عبث
نونهالم بیلورم اوسته قوش قوندرمز — باشنه دونمه‌ده مرغ دل آواره عبث
منجلی آینهٔ حسنی نظردن صاقنور — پردهٔ طره‌سنی چکمز او رخساره عبث
دار میدر فائده جلاده امان دیرسکده — التیام ایتمه دلا غمزهٔ خونخواره عبث

بختمزدر بزی سرگشته ایدن ای وهبی
سرزنش ایتمه‌لم چرخ ستمکاره عبث

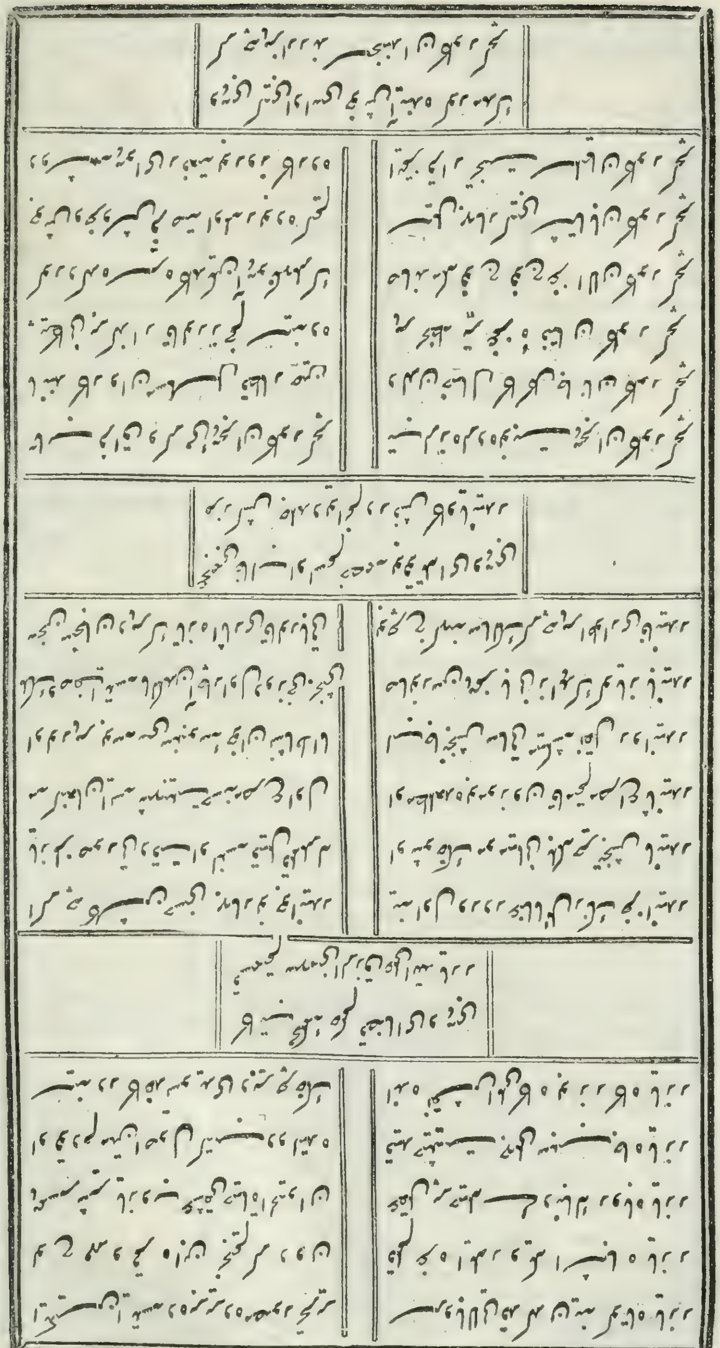
❀ حرف الجیم ❀

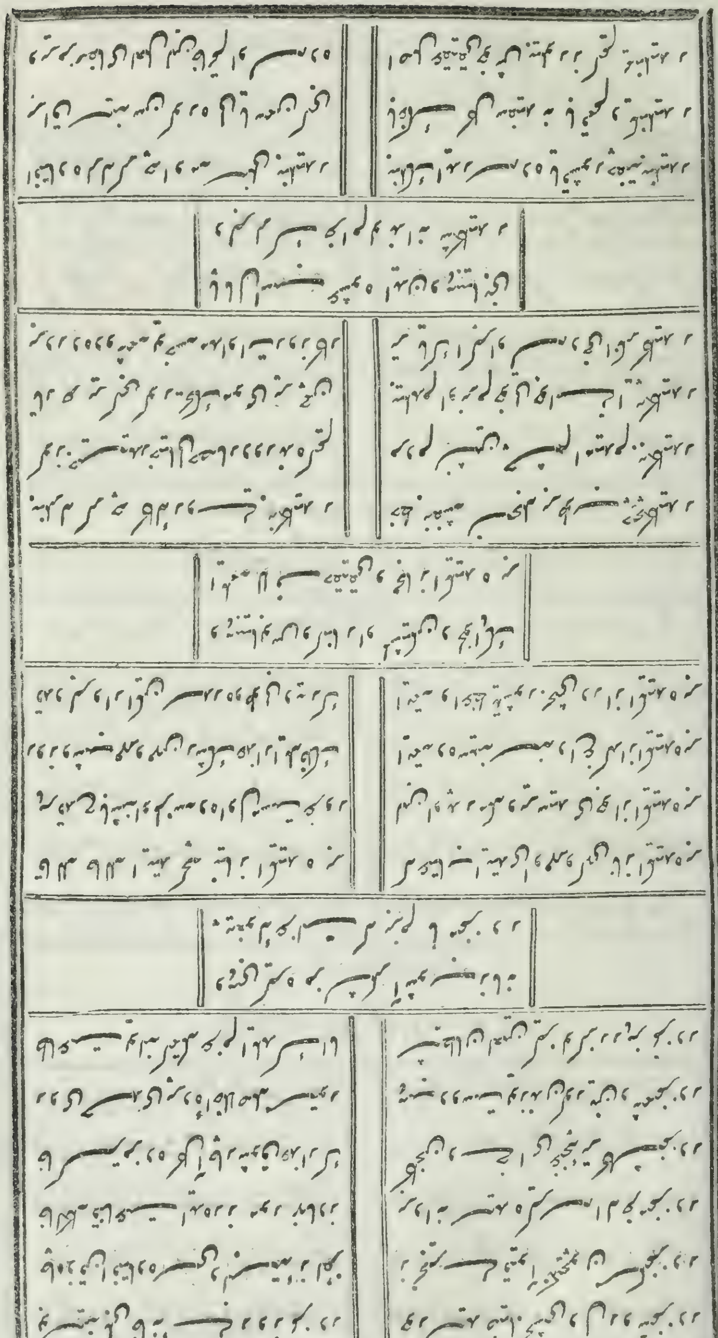
عالم آبی ایدنجه جوش صهبا موج موج — تشنهٔ رندان اولور مانند دریا موج موج
اولمسونمی فلک دل بحر سیاه حزنه غرق — جوش خط خویکرده روینده هویدا موج موج
آهم اولمش بادهٔ چین جبین دلربا — نور دریاسی صبادن اولدی گویا موج موج
عکس روی آتشینک هم ارتدی جوهرک — ایتدی هم آیینه‌ده سیمابی جانا موج موج
حلقهٔ زلفک غمیله جوش ایدوب بحر سرشک — اولدی هر بر قطره‌دن گرداب پیدا موج موج
تشنگان جاهه صحرای طلبده شوقله — گورینور عین سراب اقبال دنیا موج موج

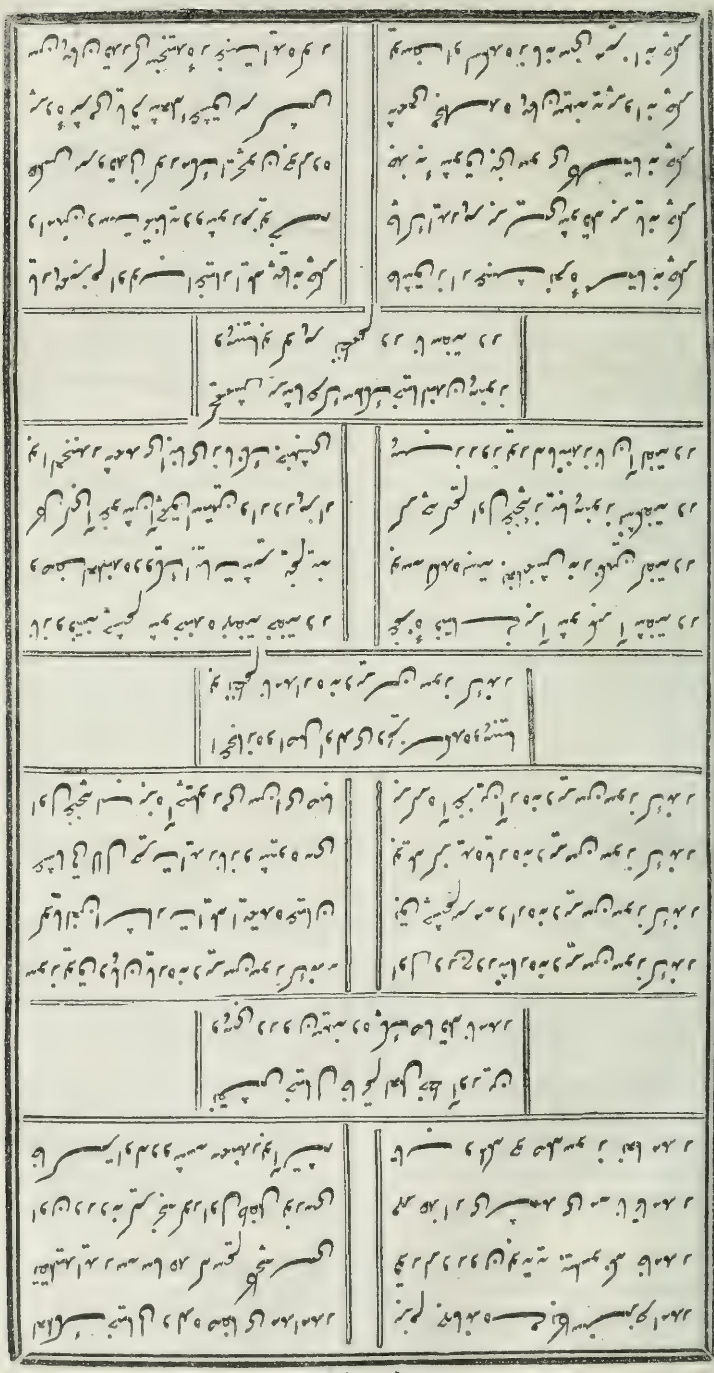
خامهٔ موی ایتدی وهبی بلبلک مژگانی

[illegible]

سیب غبغب تازه کیم نوباوهٔ الما لیدر — دیش کرامی استمز شفتالوسن الما لیدر
اورتایه دوشیم دیو کاهی میانن قولادوب — اول قول اوغلونک کهی بو نونه قول صالما لیدر
کلبهٔ تاریکمزده شمعه حاجت قالمسون — بزده اخشاملر یکتایی مه صبحه دک قالما لیدر
سازچالارکن مجلسه کلمش دیکلمش منعایچون — شیخ افندینک عصاسن باشنه چالما لیدر

بویله کوهرلر چیقرمق استین نظم آشنا
دهیابحر خیالک قعرنه طالما لیدر

کرچه زاهد طوبی یانی کوردکجه دوکر — کندوسی بو شمی طور رکیرلو سبولرله دوکر
ناقه تسبیح چکر حلقهٔ ذکر اولسه دلی — شیخ افندی ینه سر محفل خوبانه چوکر
کوز دکر دشکله زانویه چکر سیم یاری — کور راغیار که اسباب صفا دیرزده سوکر
چکه مزایردیکنی رفعت اهل هنرک — قوجه قنبور سپهرک بیلن اشته بوبوکر

شاه سونلرکبی باشینه دوبوب برسرک
اولمش ایرانده وهبی اوشه حسنه نوکر

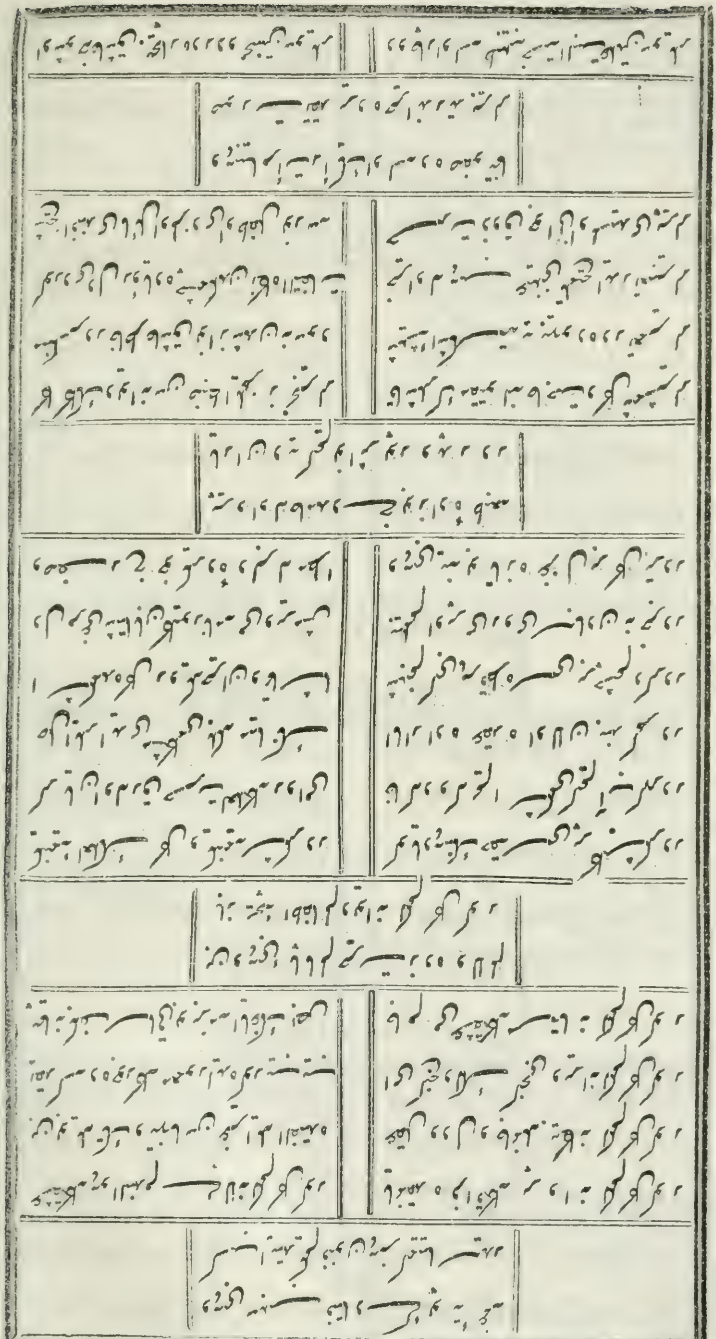
اول طره کیم سرنده سعادت نشانیدر — مرغ همای حسن وبها آشیانیدر
کچمم کذشته دردیو خطآور اولسه ده — شهدی نیاز وصلی کچرمک زمانیدر
لبزیزدر نشاط کیم خاک جم هنوز — میخانه کوشه سنده خم خسروانیدر
اول آفت فرنک زباندان دکلسه ده — کافرنکاهی حال دلک ترجمانیدر

وهبی صارلمق اولمدی ممکن کمرکبی
بویله بوکن بیلیمی بلی مو میانیدر

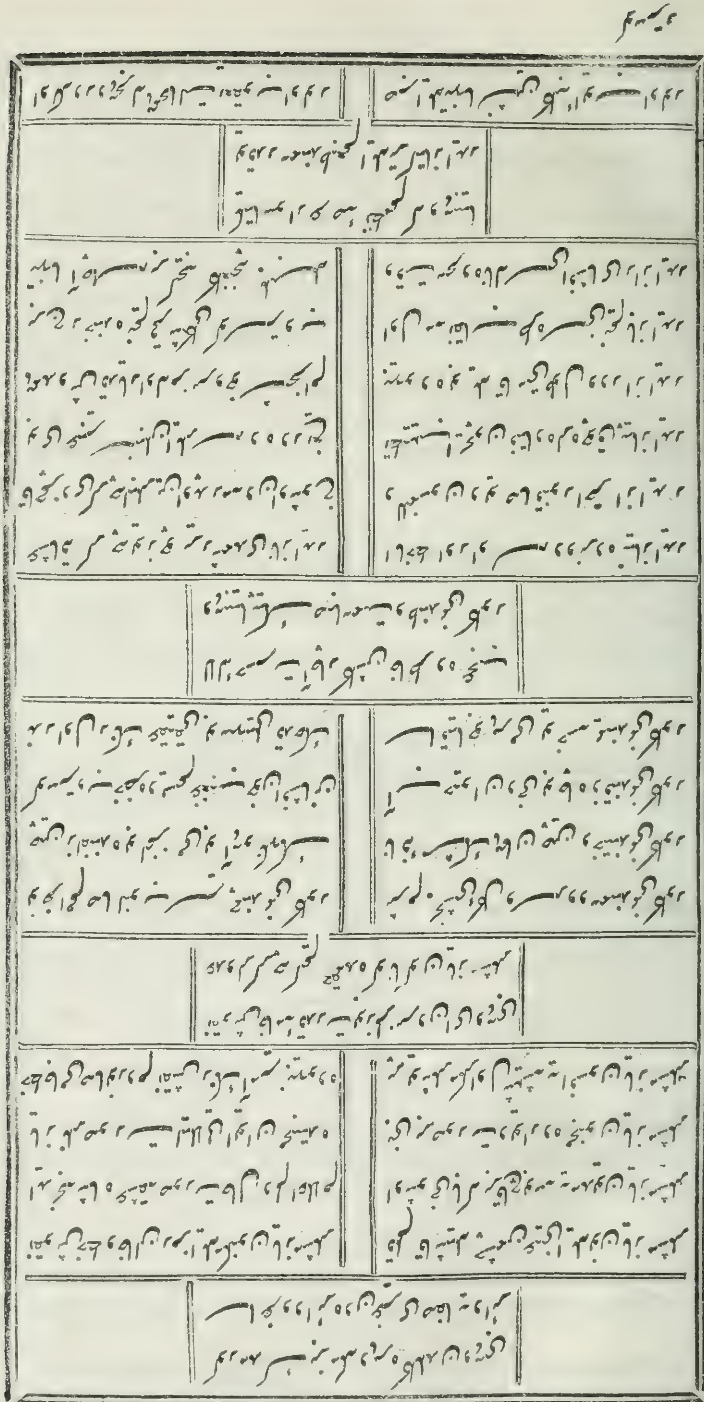
❀ دراردوی همایون نوشته بود ❀

زلفک اشفته سنه کرچه پریشان دیرلر — خطکه میل ایدنه خیل سواد خوان دیرلر
نونهالم بیلورم سروی صالندرمزسن — نیجون ایا قدکه سرو خرامان دیرلر
یوغیکن ذره قدر وجه شبه اهل نظر — نه سبیدن رخکه مهر درخشان دیرلر
بوسه وعده ایتمشیدک برایکی پیمانه چکوب — سنی ای شوخ اوپیمانه پشیمان دیرلر

[illegible]

[illegible]

بابا سے عالم بیلورم قدر کی سنک ‖ میل ایلمم اولورسه جهان سربسر بسر
یا بانه اتمه سنک فلاخن کبی امان ‖ باشینه دوندیکم شه فرخنده سربسر

تلمز طاقتندی باشنه وهبی کوروب سنی ‖ بو چفته پر جمیله ای آفت نظر بسر

آه بر غنچه غار تکرسه امانمدر ‖ چشم کافرنکهی دشمن ایمانمدر
آیت حسن اوقنور رسم خط و خالندن ‖ طرز انجیل ایسه ده معنی قرآنمدر
چشم بیمارسے غمیله اوله‌لی دلخسته ‖ طبع عیسی دخی حیرتکش درمانمدر
سمت دیرنده دوکوب سینه‌می ناقوس کبی ‖ ارغنون نغمه‌لرسے ناله و افغانمدر
تار زناریسه ده باعث جمعیت اولوب ‖ رشتهٔ پرچمی شیرازهٔ دیوانمدر
وارمی اول آفت رومک عجبا مثلی دیو ‖ روم ایلی یازدهٔ موکب سیرانمدر

کوروب اول ماهی فتیل الدی ذفرده وهبی ‖ موم اولان یانمغه شمع دل سوزانمدر

❀ حرف الزاء ❀

خال و خطلکده نیجه حسن عبارات اوقورز ‖ ابروانکله نکاهکدن اشارات اوقورز
کورمدک سینهٔ صافنک کبی بر نسخهٔ پاک ‖ دائما صورت دقت ایله مرآت اوقورز
ساز دهرکٔ بیلورز پرده برون اولدیغنی ‖ مطربا بابرده اصولیله مقامات اوقورز
منجلی اولمدی کتندی شب تاریک امل ‖ بو نجه کوندر که مصابیحله مشکات اوقورز
دور ابو ابله درشمدی کشاد آمال ‖ بز همان دربدر اولمشده فتوحات اوقورز
بیلمدک علتنی ذلت اهل هنرک ‖ کرچه قانون ایله اسباب علامات اوقورز

قالمدی غیرسے تکاپویه مجال ای وهبی ‖ اوتوروب کوشهٔ عزلتده تحیات اوقورز

بنی کلشنده اچمازسه دردو یاسمن سنسز ‖ دیکندر هر شکوفه چشممه ای کلبدن سنسز
کل ای روح روانم چشممه کلسون نه جانم ‖ تن بیجانه دوندم بستر حسرتده بن سنسز

اول گلعذاره ایتمز اثر آه و زارمز — چکمکده خار جور و جفا سن هزارمز

جوی درونه عکسی دوشوب سرو قدلرك — بر نخل تازه یه دوندی کنارمز

سختئ دهری بخت سیه چکدی پرسه ده — کحل جلای اهل نظر در غبارمز

منصب مدار رفعت ایسه جاهله بزم — معز دل ایکنده علمله در افتخارمز

نخل امیدمز گل رعنا آچار همان
یکرنکدر خزان ایله وهبی بهارمز

هیچون افتادگانه سهم لطفك جابجا دوشمز — دوشون اتی قاشی یا برکز سکا بویله جفا دوشمز

خیال کاکلك قدرین نه بیلسون زاهد بیمغز — سر بی دولتانه سایهٔ بال هما دوشمز

یقلمش زور میدان بنده دوشدم اوستنه یارك — بو فرصت بردوشسه بو یله دائما دوشمز

دوشردم پاینه جلب ایتمکه کاشانه یه اما — برزم همته نه چاره کاه راه دلره بادوشمز

ایا قلندر مغز همت ایدر دوشدکجه ساقیلر — اورندك کیم الندن جام لبریز صفا دوشمز

کیرر می عشق روشن سینه تاریك طبعانه — که هر برچاه تنکه یوسف آسا مهلقا دوشمز

چکلمش عنکبوت آسا اگرچه گوشه یه صوفی — ولیکن دامنه مور و مگسدن ماعدا دوشمز

گروه اهل منصب وایه دار طفره دریوخسه — طریقن بکله مکله نوبت اخذ و عطا دوشمز

بیلور کن شیوهٔ ابنای شهری یوهٔ دهری
او صائمز بوالهوسلکدن هیچون وهبی بابا دوشمز

جانا امید وصل ایدرسه جرم عظیممز — نار فراقك اولدی عذاب الیممز

قدی بلند و حسنی مسلم گوزل آرزر — میل ایلمز اساقله طبع سلیممز

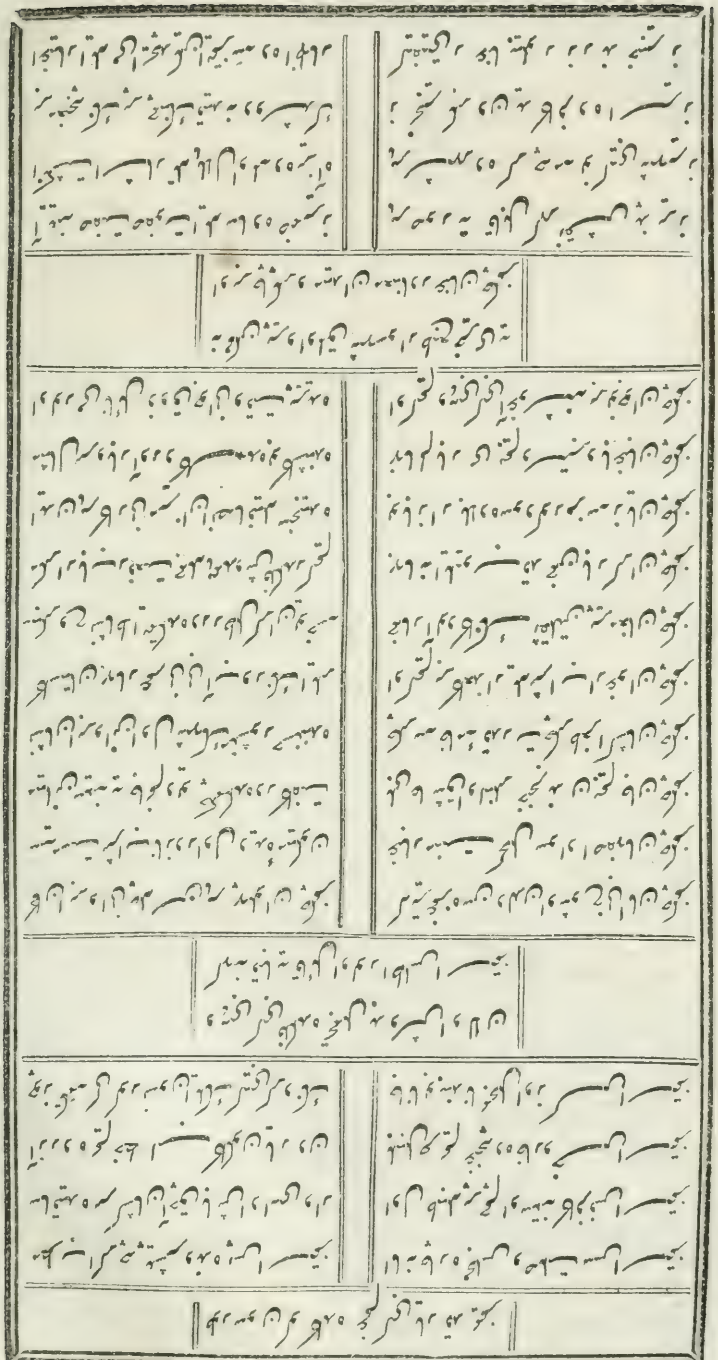
اول چشم شوخدن نکه شفقت استرز — بیمار دن دوا طلب ایلر سقیممز

در خوشاب قلزم تلخ قناعتز — سیراب شیر ابر هنر در یتیممز

پژمرده اولدسه آنله گلغنچهٔ امید — بادسمومه دوندی نه چاره نسیممز

سوزشده یز ینه غم آتش نثار ایله — عنبر کبی جهانی طوتار کن شمیممز

وهبی سرور گلشنده هر جاییدر کیدرر

چو قدن آیاغك آلتنه شوقیله دوشندك
سن دختر رز ذوقیله تازه لنورسك

ساقی در میخانه ده بز اسکی حصیرز
ای پیر مغان بزده جوان سومده پیرز

اشعارمزه راغب اولورسه نوله یاران
وهبی کبی رغبت ایله مرغوب وزیرز

دهانن حرف وعد وصلته آچمله یار آچماز
شراب دلکشادن بزم میده اول کل اندامه
نیچه قطع امیدمات حیرت اولمسون عاشق
کل رعنای عیشك نوبهارندن خزان کورمز
کشاد اولمز دلم سیر چمندن لاله وکلدن
طوترراز درونن غنچه وش اهل ادب مستور
کلید دست قدرت فتح باب مطلب ایتمزسه

بنم کلغنچهٔ امیدمی پوروز کار آچماز
کشایش کلمدکجه رازنی عشاق زار آچماز
رخندن پردهٔ زلفن اوشاه عشوه کار آچماز
اوکیم نرکس کبی بوباغه چشم اعتبار آچماز
بنی کل کیبی دلبرلر آچار یوخسه بهار آچماز
مثال لاله سوز سینه سن هر داغدار آچماز
امیدم قفلنی مفتاح احسان کبار آچماز

اولور انجق کشاده وهبیا کلنخل طبعمدن
بوکونه تازه تازه کللری هر شاخسار آچماز

لبریز درد شراب غمکله پیاله مز
مجذوب مهر عالم بالاسی عشقدر
جیقدی عدم تصورنه صوك نتیجه سی
چرخك هزار پیچش ایله کچدی چنبرین

پرخون بتر فضاسی محبتده لاله مز
کل پسترنده ایلمز آرام ژاله مز
بحث دهانك ایدی مآل مقاله مز
بر ماهتابه سینه یه آنجه هاله مز

وهبی همان ساده جبهه قالب دکل
تمغا لیدر ختام قبولیله کاله مز

کمال اربابی کسر قدرله بی اعتبار اولمز
اولور آفاقه روشن عیب مرد کامل البته
نه ممکن زیب چشم رغبت اولمق کحل نور آسا
باقوب نقش نکینه شویله فهم ایتدمکه عالمده

زر خالص شکسته اولسه ده ناقص عیار اولمز
که ماه ناتمام اوزره کلف پك آشکار اولمز
سیه بختانکم سختی کردوندن غبار اولمز
درونن شرح شرح ایتمینلر نامدار اولمز

اخشامله عزا اول بدر فلك بر كيجه بزده
مهتاب كبي كلسه دخي يا تمغه كلمز

باشدن آشوب امواج جفا فرقته دوشدك
زورقچۀ وصلي يناشوب جا تمغه كلمز

دل مرغي كبوتر كبي دونمكده دراما
اول طفل جفا پرورم الدا تمغه كلمز

كالاي وصالي چيقردب كيزلومزاده
اي شوخ ستم پيشه بزي صا تمغه كلمز

دل سنك فلاخن كبي باشكده دونركن
فرياد مه رحم ايلميوب آتمغه كلمز

داماننه يوز سورمك ايمش خواهش وهبي
اي خار مزم سنده صاقن يا قمغه كلمز

چكمش پياله لرله پياپي شراب ناز
چشم سياه مستني سوزدردي خواب ناز

درس نيازاوقورسه نوله طالب وصال
خال وخطيله صفحۀ روي كتاب ناز

محجوبدر آچلماسن اول نازنين هنوز
قيلسه عجبمي روينه زلفن نقاب ناز

وعد وصالي ديدۀ بياري رمز ايدوب
دلخستكانه ويرمده شاني جواب ناز

وهبي يه مرحبامي ديراول شوخ عشوه كار
دشنام ايكن فتاده يه انجق خطاب ناز

حرف السين

هلو جاهله پاكيزه سيرت اولەمز هركس
بلندايلرسه ده پروازي پادر لاشه دركركس

سوزوب چشم كبود فتنه انكيز سيه مستن
آقن صالدي ديار صبر مه بر آفت چركس

اوسرو سركشم دامن فشان نازاولوب كرسون
قباي سبزين اي خياط بويته برابر كس

نكاه خشمناكك تيردلدوز يله اي خوني
آچوب برزخم تازه سينۀ اغياره ايشلر كس

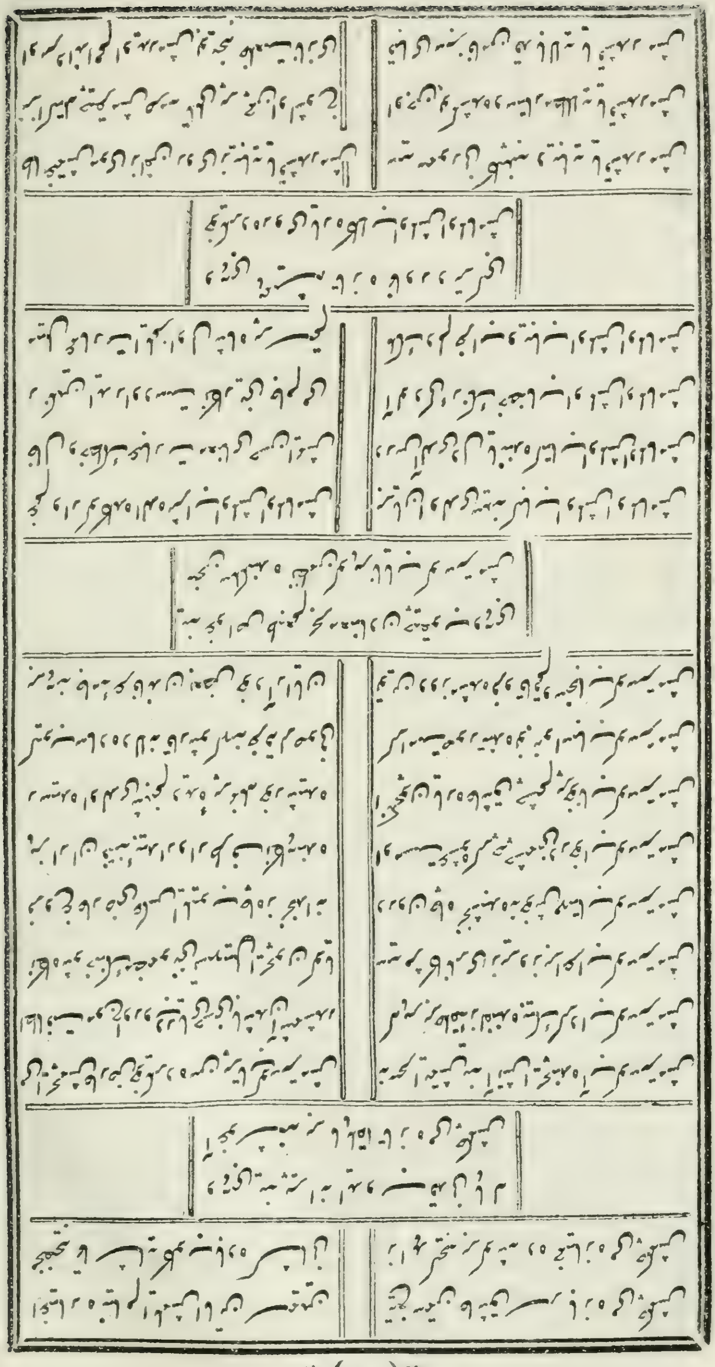
قماش وصلمه قيمت تشمزدير آچلمازسن
اوكالاي كرانقدرك بهاسن باري كوستر كس

برسيمينكي دزديده برخوش ادخشه يم ديركن
الم قوينكده طوتدك استرازاد ايله استركس

چكوب تيغ زبانك وهبيا برهان قاطعله
امان ويرمه لسان زمرۀ حسادي يكسر كس

كوزين آچمش ينه كلزارده شهلا نركس
ايدراول ديدۀ مخموري تماشا نركس

كوز

[illegible]

[illegible]

صار يلوز سم نوله اول موی ميانه محكم / بلمو در خيرامور اولديغی چونكيم اوسط
فلكه ديرمی كلك جوی سرشكی واراكن / كتورر عاشقی بغداد وصاله اول شط
منزل كامه كيدنلر كچه يور پيش مژه / ايرمدی كوی مراده دل آواره فقط

يك جامور دربيلورم قوم قهوه ميخانه لری
وهبيا كل غلطه سمتنه كيت ايتمه غلط

ساقيا جوش شراب اولسون اورتبه افراط / كه اساس غمی سيلابه ويره موج نشاط
برديكش قالدی مدد چيقمغه جانم تندن / صاپلمسون سوزن مژكان او شوخ خياط
حسن خطيله يازلمزدی او شاهه نامه / بيلمسه معناسن اكر يازدوغی القلك خطاط
نظر ياردن اغياره دوشورم زاهد / مرد اولورسه نه سندن نكادر بو اسقاط
زيب وزيورله ميدر پاك نژادك فخری / بار دراسب كحيلانه كوره رخت وبساط
قيل يوری وقت ايله باركناهی تخفيف / قيلمدن اينجه بيله سنكم كچه جك جسر صراط

دار دنياده مسافر كبی طور ای وهبی
صانمه كيم جای اقامت اوله بو كهنه رباط

باغ حسننده نه شبوی ونه ريحاندر خط / خط ريحانی ايله شرح كلستاندر خط
صفحهٔ عارض دلداره ده تسويد اولنور / سرنوشت سيه عاشق نالاندر خط
دل ديوانه او سودا ايله شبكرد اولمش / كوی جانانه ده كيم شام غريباندر خط
طالع حسننی برفال كشادن صوردم / باقوب اول روی منيره ديدی حيراندر خط

اوقو كيم درد يكه درمان اوله خاصيت ايله
وهبيا بسملهٔ سورهٔ لقماندر خط

مرأت دلده قورمی كدر ساغر نشاط / صفوت ويرر درونه اورونشئه نشاط
غم كلدی باصدی يوزدی طاغتدی صفامزی / كافر الندن قالدی مدد كشور نشاط
ميدان عيشه مطرب ودلبرله طورميوب / ساقی ايق ايق يوروسون لشكر نشاط
فرق چراغه كاز سلاط دكلميدر / بی باك كيمسه كيمدی تاج زر نشاط

کیفکمی وار ینه ندرای وهبیٔ حزین
پرنشئه نظمک اولمه ده شوق آور نشاط

حرف الظاء

نه ممکن کشتیٔ اقباله اولمق ناخدا حافظ
رئیس اولسکده بویمده اولور آنجق خدا حافظ

اوطفل مکتبم دکلمدی حفظن خوش دارله
انی سوء نظردن ایله سن محفوظ یا حافظ

کتابک رازمکتومندن اولمز محفظه اکاه
ینه اخلاصی بیلمز اولسه ده اهل ریا حافظ

کلام حقی هرکمدن ایشتسک استماع ایتکم
بوزلمز معنیٔ قرآن اولورسه بد صدا حافظ

ندر بونشئهٔ نظم عجم جام خیالکده
می شیرازی ایچورمش دار ایسه وهبی سکا حافظ

اسرار غم لعل لبک سینه ده محفوظ
مانند گهر کیم اوله گنجینه ده محفوظ

ای شاه ستم پیشه برات غم عشقک
صندوق دل بندهٔ دیرینه ده محفوظ

دلدن چیقه مز صورت زیبای خیالک
عکس اولمز ایکن خانهٔ آیینه ده محفوظ

دشمندن امین اولمه کیم اول زهر عداوت
البته طور سینهٔ پرکینه ده محفوظ

اسباب تجمل هدف تیر نظردر
وهبی اوله کور خرقهٔ پشمینه ده محفوظ

دل آشفته مز ایلر خط آور تازه لردن حظ
اولنمز می بنفشه زار ایچنده وردتردن حظ

ایچرخون دل عشاقی هردم ایلیوب گریان
مکر اول طفل بدخو ایلمز شیر وشکردن حظ

اولوب بنت عنبله مغبچه یله ذوقه مستغرق
ایدر آلوده مشرب رند دختردن پسردن حظ

همان تنهاده قوربولدقچه زاهد قوینانه یوخسه
الندهٔ طوتمغه مجلسده ایتمز سیم وزردن حظ

نه حکمت وهبیا محظوظ ایکن ناجنسدن هر کس
نیچون اهل معارف ایلمز صاحب هنردن حظ

حرف العین

ابرولری شهبیت جماله ایکی مصرع
اول مطلعی تضمین ایله خط قیلدی مربع

درد

[illegible]

وار میدر کاز بلادن باشنی قورتارمش | بو شبستانده کیم یاقدی سرازاده چراغ

کوه تمکین اوله‌یم دیرسک اگر ای وهبی
ایده کور پایکی پوشیدهٔ دامان فراغ

کندوسندن ایلمز دلخسته عاشق جان دریغ | ایتمسون داروی بوس لعلنی جانان دریغ
سنده الطاف ایت شاه خوبانم مدد عاشقلره | پادشهلر بنده سندن ایلمز احسان دریغ
بیلمیوب بو ملسیه کاسه ضیافت اولدیغن | میزبان چرخ دونه اولمشز مهمان دریغ
یوسف آسا کاه چاه غمده که زندانده یم | بیلمدی شرط اخوت نیده وکن اخوان دریغ

کچدی بزم بیقرا جامی ایچوب صهباسنی
وهبیا بوش قالدی جام مجلس عرفان دریغ

حرف الفاء

سریر مصر استغناده برسلطاندر یوسف | بوحسن وبوملاحتله شه خوباندر یوسف
ترازوی نظرله ایلدم سنجیدهٔ تخمین | آلنسه نقد جانیله بنه ارزاندر یوسف
خیالن کوشهٔ دلدن چیقرمق خیلی مشکلدر | درون سینه ده کویا که درزنداندر یوسف
امید شاهد وصلی قوماز حسرتکش تنها | بوصورتله انیس کلبهٔ احزاندر یوسف
ایدردی جبهه سالق پیشگاهنده مه خورشید | بوشب رؤیاده کوردم اوله عالیشاندر یوسف
رقیبی کرک خونخوار اولسه ده صید ایده مز آنی | غزال وحشیٔ صحرای حسن وآندر یوسف
صبا بوی دلاویزین کتوردی دیده لر روشن | بو کلبر اهنیله نور چشم جاندر یوسف
امانت ایلدم اللهه حفظ ایتسون خطالردن | نیم پک سودیکمچون غبطهٔ اخواندر یوسف
بوکروبی صفتلرله حقیقتده ملک اما | باقلسه ظاهرا همصورت انساندر یوسف
کمر دست امید مبتلاسن خنجر جوری | طوتوب دامانی چاک ایتمکه شایاندر یوسف
عزیز مصره جوش ایلمدر چون مایهٔ بهجت | خروش جوی اشک عاشقن جویاندر یوسف

کوروب چاه زنخدانک نیجه افتاده اولمزدل
مه نخشب دکل وهبی مه کنعاندر یوسف

عاشقک

چوملکی سورمشیدک آتشنه دعوت ایده‌جک — اوپری طوبمدی اردنده نه ایش قیناتدق

قپودان زاده یم فرقته بو غمشدی بزی — ذورق وصلته برحمله ده قپجدن چاتدق

بستر وصلته یاتمم دیو ایلردی عناد — بو کیجه یار ایله چوق عربده ایتدک یاتدق

ذکر ایدوب سوزن الماس کبی مژکانن — صبحه دک خوابکه غمده حضوره باتدق

دیدی بر یلدزی یوکسک کوزله دوشکوندر — طالع عشقی منجم باشی یه یوقلاتدق

صوبی پک سرت ایدی اول اوترنج پستانک — یله صو سنجه واروب اوخشیه رق یومشاتدق

زیر نافنده اولان کیزلو شکافک ذوقن — اجمدق کیمسه یه انجق قلمه چاتلاتدق

کلهٔ مزفرزدی کدوی میی ایتدکده شکست — زاهدک بزدخی باشنده قبق پاتلاتدق

درمیخانه‌یی شحنه قپامق استرایمش — ایاغی دنکک آله‌رق کیزلو قپاغی آتدق

دیردی صهباجیقروب پیرمغان چاشنی جلال — بوش بولندق اینانوب کافره واردق طاتدق

ضرب ایکن وادیٔ ثابت براودیرکن ایدوب
وهبیا انده دخی آتمزی اوبناتدق

نقل اولسه بزم میده لبالب طبق طبق — بوسه ایتمکه آررینه جانم طودق طودق

خونکرده اولدی بادهٔ تردن اومست ناز — ساقی مددتیشدره کورسون عرق عرق

چشم سیه کاسه‌سی خون دلی ایمان — مهمان قانی کبی ایچرمش چنق چنق

پای ثبات توبه می لغزیده ایلدی — ساقیٔ مست بزمه کلنجه ایق ایق

وهبی بو در نظمی منکوش ایتمکه
بحرعدن اولورسه عجبی قولق قولق

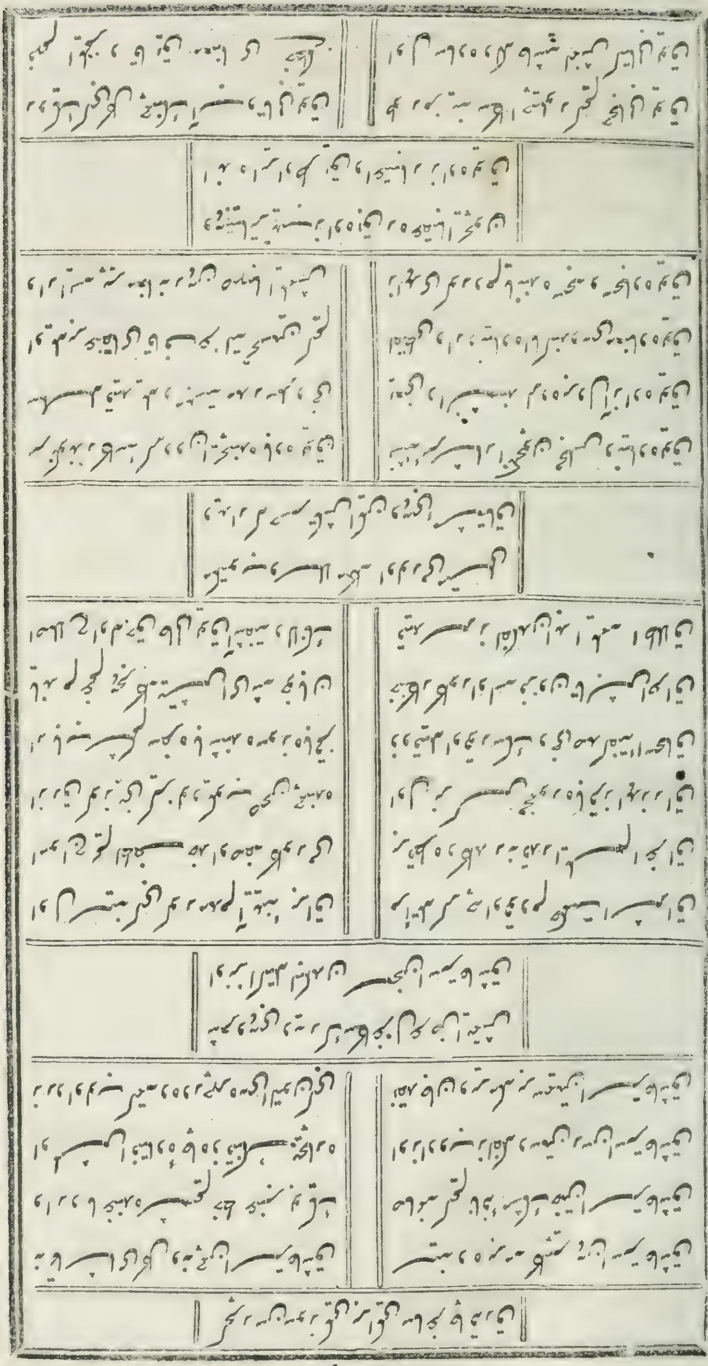
صیده کتدی یانه کلب رقیبی طاقه‌رق — قالدی افتاده لرآردنجه اوزاقدن باقه‌رق

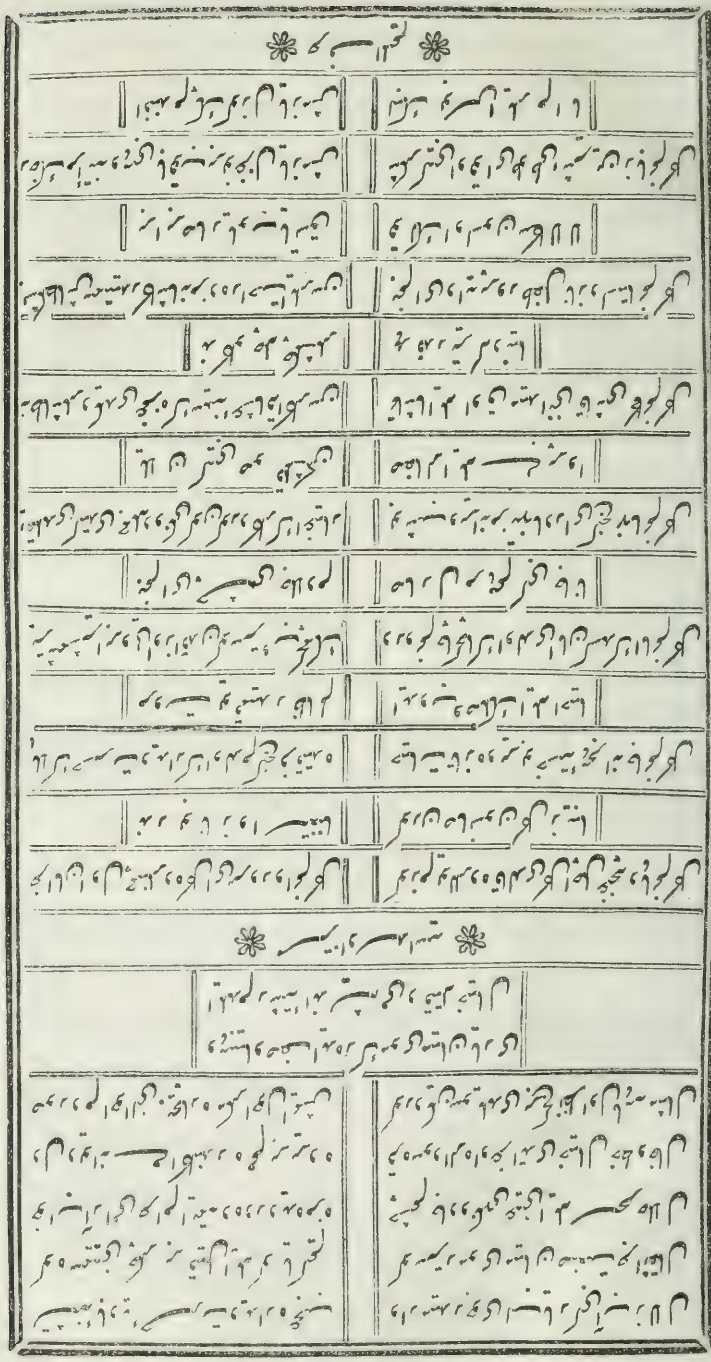
کچدی پر اتشله برق کبی یانمدن — خرمن صبر وقرار دل زاری یاقه‌رق

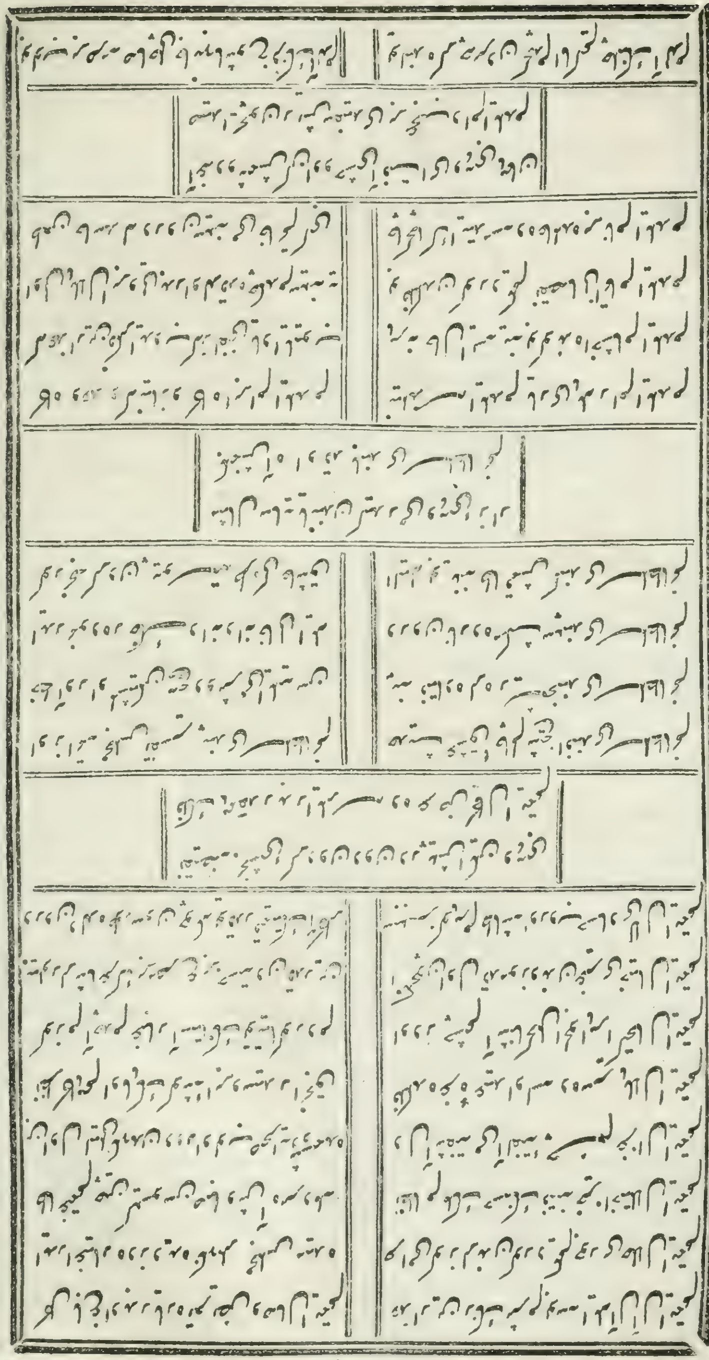
بلکه اول سروخرامانی کورر کلشنده — پاینه کوندره لم جوی سرشکی آقه‌رق

کیرمسون مجلس رندانه طیاق بص ساقی — قپویه شیخ دیکلد کجه عصاسن قاقه‌رق

وهبیا بزمه چکن اول مست شراب نازی

خط نوخیزنه تلمیحه اوچار ابرونك — حسن تعبیر ایله بر نظم مربع بوله‌لم
سودمند اولمدی چوق شرحتك ایجدم دهرك — ینه دردد لمه باده دن انفع بوله‌لم
حفظ عرض ایتمکیچون پردهٔ ناموس کبی — نو عروس ادبه برایو برقع بوله‌لم

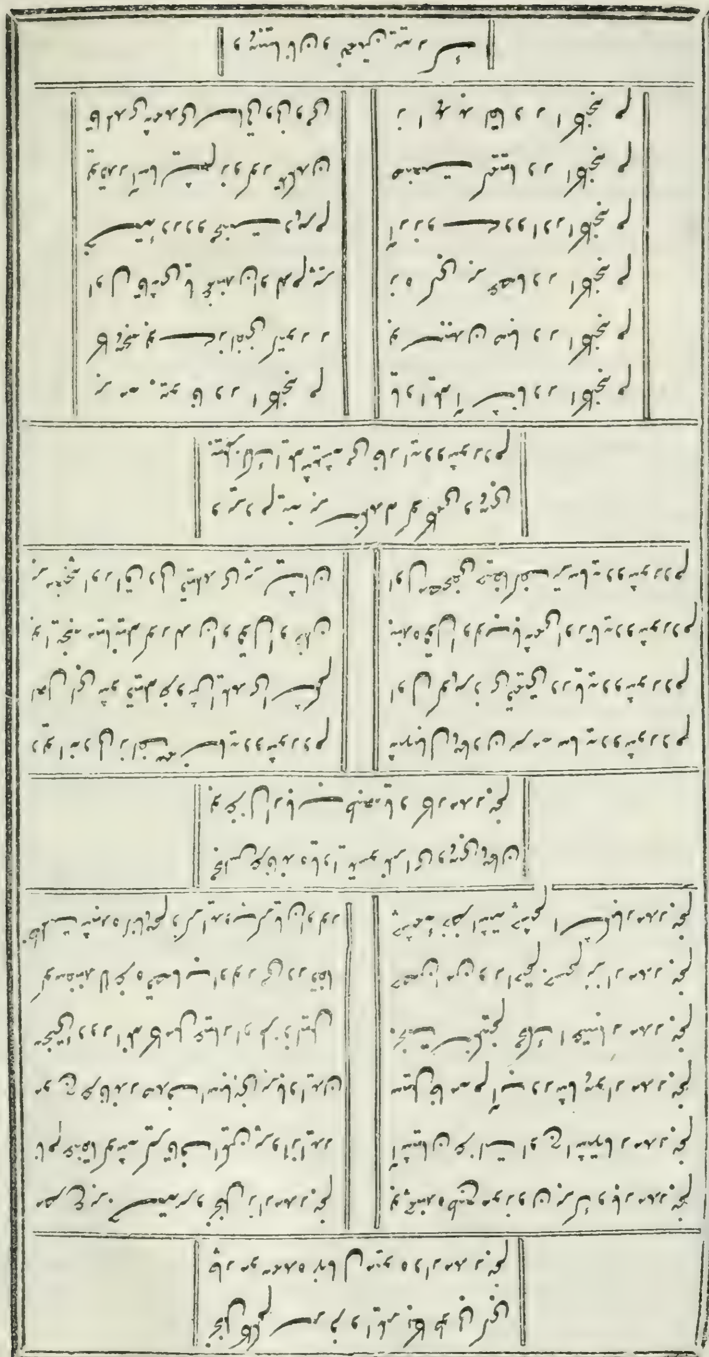
مجلس عالمی بربر آراسم ای وهبی
هله جمعیت خاطر کبی مجمع بوله‌لم

نشئه بخش دل اولعل میگسار مدرینم — یوخسه نوشانوش می جوش خمار مدرینم
لاله وش ساغر بکف کلدم بو بزمه ساقیا — جام کلگونم درون داغدار مدرینم
برگل صد برگ حسنه عاشقم کیم بلبلان — شرمسار صوت رنکین هزار مدرینم
بو کیجه ماهیت رسم هلالی کلدم — چرخده تصویر نیم ابروی یار مدرینم
بوسه دن چاه زنخدانك پرایتمك تابلب — خواهش خشك دل امیدوار مدرینم
ناوك مژکانن اوردقچه نشان سینه یه — اول کمان ابرو دیسیدی برگذار مدرینم
الده قالورمی سن انصاف ایت عنان اختیار — یکه تاز نازه اوطفل سوار مدرینم
تازه مضمون قویدی نخل خامه دن کللر کبی — وهبیا سرنادخی جوش بهار مدرینم

فاکهه کرچه شتاده نارایمش احباب ایچون
میوهٔ تر ده بو نظم آبدار مدرینم

فکر چشمنك حلقهٔ پای قرار مدرینم — هر قدمده یوخسه صد آهو شکار مدرینم
صبح دك ای مه بو شب تشریفك ایتدم آرزو — دیدهٔ انجم شمرد انتظار مدرینم
تشنهٔ آب حیات اولمز شهید زخم عشق — آب تیغ خونفشانك جویبار مدرینم
کردباد آسا کچرکن چشمکی یاد ایلدم — کحل اصفاهان اوپسمانده غبار مدرینم
خانه بردوش اولدیغم زلف سیاهك کبی آه — شیوهٔ بخت پریشان روزگار مدرینم
آتشین رخسارك اوذره عنبر خالك سنك — مایهٔ سوز درون داغدار مدرینم
کهنه ابریق وضوی زاهد اولسیدی شکست — دیردم ای میناشکن بوانکسار مدرینم
نوغزللر عرض ایدوب اهل شعوره وهبیا — نو بنو اشعار فخر ایتمك شعار مدرینم

نخل

پادشاهه دعادر اکلنجه‌م

کوشهٔ میخانه ده کرچه اسیر باده‌یم / زاهدا انجق غم آیامدن آزاده‌یم
مومیان مومیاسی وصله محتاجم مدد / بر شکسته بسته بویله دردمند افتاده‌یم
حسرت محراب ابرو کیله اولدم پایمال / محفل عشقه دوشمش کهنه بر سجاده‌یم
باری بر کره صارلمق ممکن اولمزمی عجب / بویله باشدن صاومه کیم دستاره دلداده‌یم

کل کبی رنکین دکلسه‌م ده نه مانع وهبیا
خاردن پاکیزه دامانم که سنبل زاده‌یم

ذوق بوس لعلکی دور اولمینجه بیلمدم / نشئهٔ صهبای مخمور اولمینجه بیلمدم
صاریلورکن یاره بیلمزدم صفای سینه‌سن / مرهم کافوری ناسور اولمینجه بیلمدم
قصر والاطاق رفعت بی‌اساس اولدیغنی / که خراب وکاه معمور اولمینجه بیلمدم
زخم انکشت اشارتدآدمی نال ایتدیکن / غره وش آفاقه مشهور اولمینجه بیلمدم

وهبیا انجام جاهک یأس وحرمان اولدیغن
صدمهٔ عزایله مقهور اولمینجه بیلمدم

آشفته وسر دادهٔ پیچ وخم اولیدم / تک جبههٔ یاره دوکیلن پرچم اولیدم
اشکسته اولورسمده دوشوب سنک جفایه / ساغر کبی ساقی ایله فهمدرفم اولیدم
انجق اولوب افتاده کل عارض یاره / سائر یره دوشمزدم اکر شبنم اولیدم
تیرنکهک اوردی دله باری دیمدی / برکون صاریلوب یاره سنه مرهم اولیدم

ترک ایتمز ایدم جنت استانبولی وهبی
برکندم اداره ایده جک آدم اولیدم

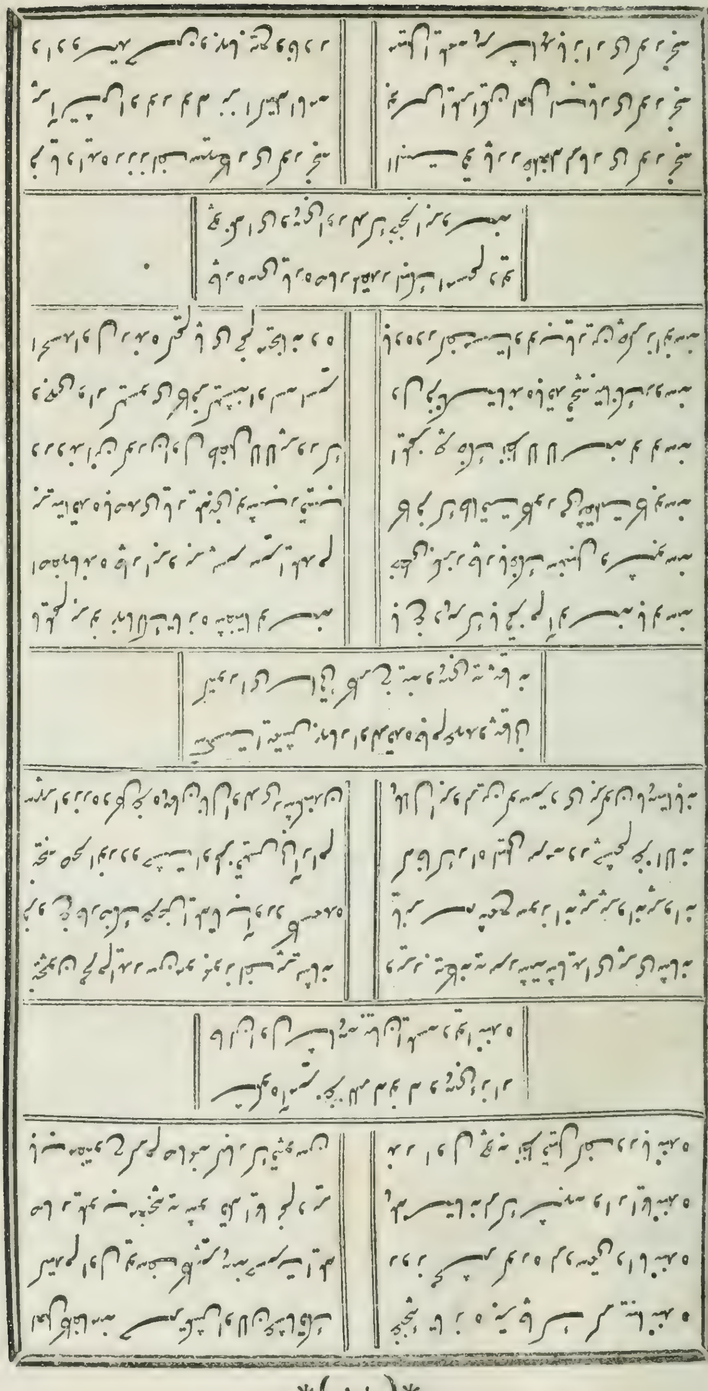
❀ حرف النون ❀

مستعد نظر اول چشم ستمزادندن / حکمة العین اوقیوب غمزهٔ استادندن
بیم خونباشی سر خنجر فولادندن / قان آقار زخم دل عاشق ناشادندن
فتنهٔ خط لب ساقئ ساغر بکفی / کورسه اکلردی بلا کوخط بغدادندن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بلکه او میانی چکرم سینه‌یه دیردم | کسدم املم خنجر خونخوای کورنجه

ماروت کبی چاهه کیررشرمله یاران
وهبیده اولان خامهٔ سحاری کورنجه

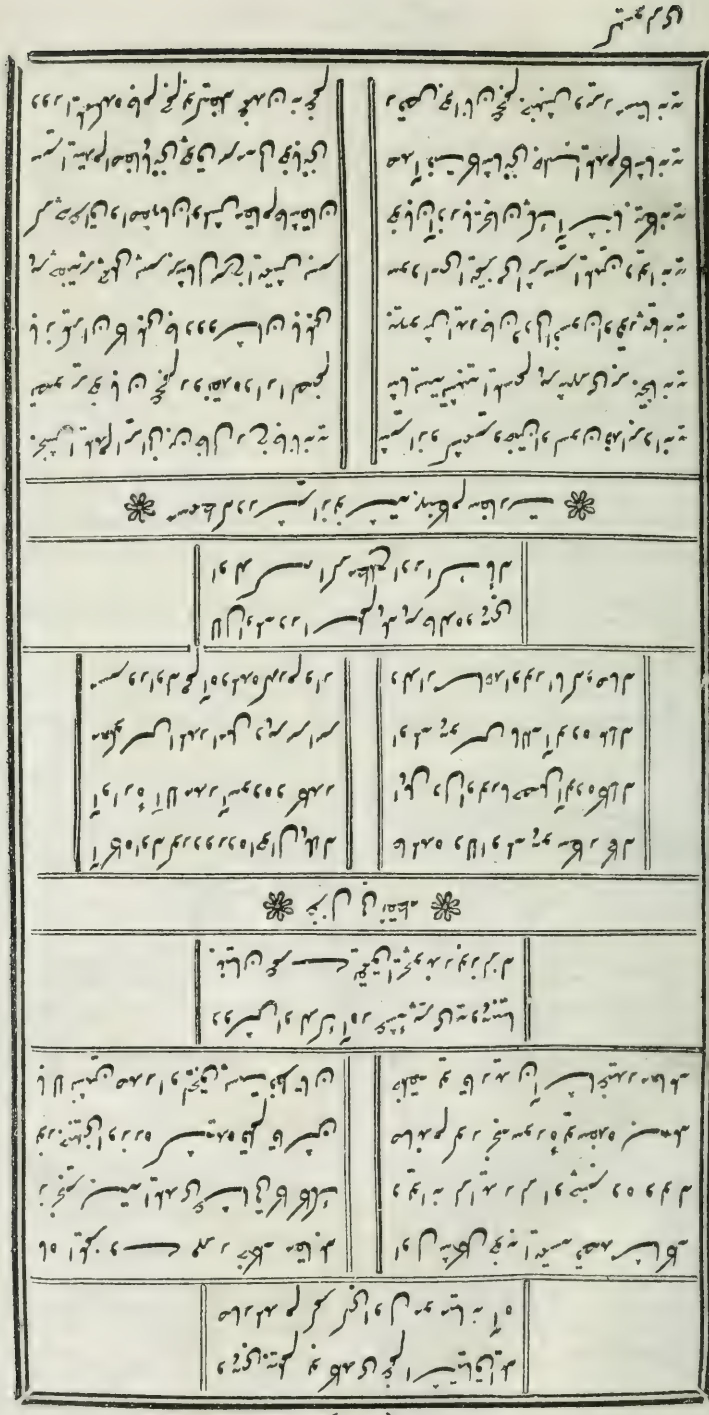
کلدی نازایلیه رک بزمه سراپا شیوه | چشم مستنده اداسنده هویدا شیوه
حدنی قدنی بیلدردی بنه شمشاده | کوستروب باغده اول قامت بالا شیوه
بوقدر جنبش ونازه نیجه طاقت کلسون | بن هلاک اولدم آ ظالم نه بو حالا شیوه
مرد او در کیم اکا غالب ایده استغناسن | کوسترسه نقدر یوهٔ دنیا شیوه

کلک وهبی بنه بر عشوه کرک شوقی ایله
بر غزل یازدیکه هر لفظنه معنا شیوه

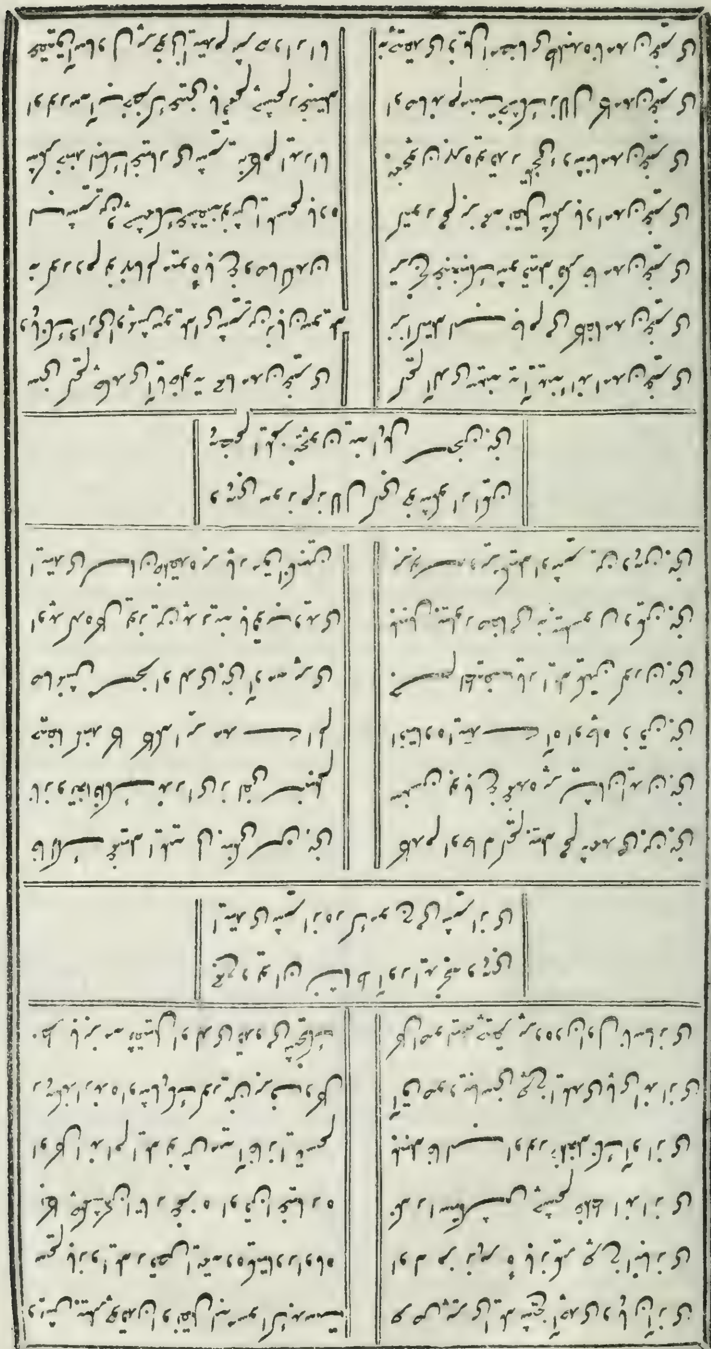
آه او شوخ غنچه کتدکجه پرکین اولمه ده | کافرک هر نظره سی غارتکر دین اولمه ده
عکس رخسار دلاراسن کوروب آیینه ده | بر رقیبم داخی کتد واولدی خودبین اولمه ده
پیچ وتاب عشقدن آزاده سر اولمز کوکل | طره سی مادام بویله چین برچین اولمه ده
نجم بختم جمع وتفریق اوزره در کردونده کیم | که بنات النعشه بکزر کاه پروین اولمه ده
جام جم نوش ایله کتسون سینه دن کرد کدر | بزم عالمده صفا یوق بویله غمکین اولمه ده
قصد ایدوب صوفی شراب جامه اویدرمش مکر | رند ایله کتدکجه همرنک وهم آیین اولمه ده

تاب میدن عارض ساقی کافر ماجرا
چهرهٔ ایمان وهبی کبی رنکین اولمه ده

دل بک اورلدی آه او قاشی کمانه آه | تیر نکاه تیزنه اولدم نشانه آه
برشمع حسنک اوستنه پروانه وش دونوب | خاکستر اولدی کتدی کوکل یانه یانه آه
ایکی قدح شراب ایله خونی نکاه اولوب | چشم سیاه مستی بنه کیردی قانه آه
صانمه شهاب ثاقب اولور چرخده باش | چیقمقده آهم آتشی تا آسمانه آه
کزدردی خانه خانه بنی بیقرار ایدوب | شطرنج آلتی کبی لعب زمانه آه
بوقدر تحملم یتشور غیری ای فلک | بار بلاسی چکمکه کلدم جهانه آه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

❀ [illegible] ❀

❋ دیگر ❋

کسدک الیمز بندمیانندن اوشوخک || ای خنجر خونخوار ینه جانه طوقندک

❋ دیگر ❋

اراد قچه دل پر جوشده معنا بولنور || قعر دریاده نیجه کوهر یکتا بولنور

❋ در دیوان قاضیعسکری گفته ❋

بویله درشیوهٔ احکام قضا ای وهبی || اسکیلمک غالب اولور رتبهٔ استعداده

❋ دیگر در قلم مکتوبی نوشته ❋

اسکی سرمایه دن اصلا ضرر کیوق وهبی || کهنه کالای هنر بونده سراسر سوریلور

❋ دیگر ❋

اغیار کمندم دیر ایمش طرهٔ یاره || قورتلمیه الله ویره بوینی رسندن

❋ دیگر ❋

زخم جفاسی جانته کار ایتدی عاشقک || طاقت کلورمی اول شه حسنک بوچاغنه

❋ دیگر ❋

لبی شوق ایله رؤیاده دخی عشاقه || لعل و یاقوت کورنمسه ده مرجان کوزینور

❋ دیگر ❋

باده ودلبر صفاسن وار میدر انکار ایدن || زاهدک بیهوده در دعوای نهی منکری

❋ دیگر ❋

دور کردون ینه مهتابرزی ایتدی هلال || کرچه وهبی ایدی بزایلمدک کسب کمال

❋ دیگر ❋

بر طفل ستمکار ایله دل بولدی بلاسن || بویله قوجه لالاکی چکمده جفاسن

❋ دیگر ❋

عجبمی ساعد سیمینته نعل آچسه کیم اول شوخ || کززمی دست رغبتده کومش کلمسه تمغایه

❋ دیگر ❋

جورک خم ایتدی قدمی گرچه کمان کبی	ظالم نشانه اولمه صاقن تیر آهمه

❀ دیکر ❀

وار دراوشوخه عاشق زارک علاقه سی	اغیار کافرک نه در اما علاقه سی

❀ دیکر ❀

زاهد خیال باطل ایله سبحه گرداولور	هر فکری طرز دوروتسلسل دکلمیدر

❀ دیکر ❀

تلخ ایسه ده دشنام لبک ملتمسمدر	اول زهر بنم جای قرار نمکسدر

❀ دیکر ❀

دهبیا آیینه دلده صفا ممکنمی	عکس خط رخ دلبرله کدرلنمشدر

❀ دیکر ❀

قوش دیلی سویلیه رک بویله قفسلرده شاقر	کیم دیدی بلبله بو باغده اولسون شقراق

❀ بمعنی بیت وصاف ❀

رنج خماره دیر ییمسن بیلم که اهلا مرحبا	ساغر بکف ساقیلره ویردک که سهلا مرحبا

❀ دیکر ❀

نفسکی کورملکه بر تشور آلمه دوزن	آچمسونلر کوزنکی صکره بولوب بشقه دوزن

❀ دیکر ❀

تشنه سن صویه کتورسه ینه صوسز کتورر	آچی موصلقده قوری چشمه لی سقازاده

❀ دیکر ❀

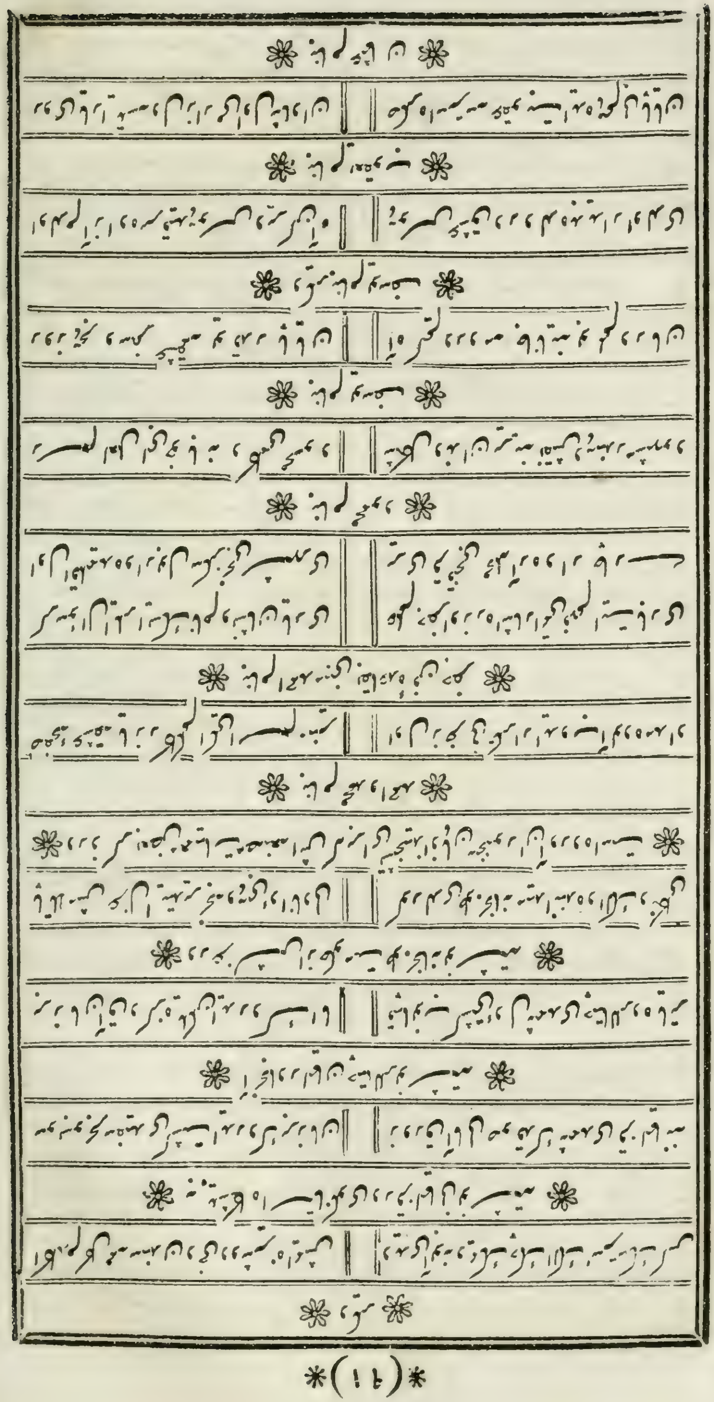
شو تنکنای جهان ایچره خلوتی موسی	قمیشه کیرمکه راضی خختام زاده ایله

❀ دیکر ❀

له کسملی کوروب اوپدم انی اکرامالم	کچدی بیک ناز ایله بر منیجه بچلی مچلی

❀ دیکر ❀

استدم باش اورمغه بر دختر نازنده یه	دیدی باشک درده اوغرار سیمتر قرطاشیدر

نامنی بیلدم او آفت نکهتک ای وهبی ‖ نازایله دیده وابروسی اید نجه ایما

دیکر بنام عثمان

مهره حرف هاسی ضم ایتدم تمام ‖ برمه صاحب حیایه چیقدی نام

بنام علی

بی سر و پا در فلک کو یا آر راول دلبری ‖ بر طرفدن آفتاب و بر طرفدن مشتری

دیکر بنام علی

عقیق اولمق نه ممکندر لب لعلک ایله یکسان ‖ ویررسه قافدن قافه جوهر دیرینه ارزان

دیکر بنام علی

نام والاسنی صورنجه اکا ‖ چشمی ایله اشارت ایتدی بکا

بنام حسن

عرق فشان کوری نور رسه سر خم کاکل ‖ اولور فتاده پایی دونیم اولوب سنبل

بنام حسین

ایتدی لؤلؤ دیو افتاده یم خولیایه ‖ سر حیرتزده می آه اورسم دندان

دیکر بنام حسین

برزم میده او اقدر پر تاب اولور کیم رخلری ‖ بیخود ایلر حسن بی پایانی مهرانوری

بنام قاسم

خوش یراشمشدی قبا اول سیم اندامه ولی ‖ قالمدی دللرده طاقت سیر ایدوب رفتارین آه

دیکر بنام قاسم

فا ه قاف و عین لام و لام میم ‖ عین ولامک اورته سنده فا سیم

بنام طاهر

شاخ طوبی سروقد کله کلوب رسه بر یره ‖ هر کورن جانا اولور البت طرفدارک سنک

بنام امین

میان نونهالان چمندن ‖ او بالاقدی چکسیدم کناره

بنام

❀ بنام حسام ❀

حریم چشممه کاسه خیال سرو قدک	کهر فشانلق ایدر چشم تر صفاسندن

❀ بنام سمیر ❀

غایت مهر ایله اول عشوه گرک عهدنده	شوق دل اولدی دوبالانه مجسّد ربو

❀ بنام اسمعیل ❀

نام والاسن خیال ایتدکجه جوش شوقله	پای اشک اولمقده بیرون گوشه سندن دیده نک

❀ بنام فخر الدین ❀

زیر زلفنده گوروب عکس رخ جانانی	دل شکست اولدی امل حفظ خداده اوله دین

❀ بنام اسعد ❀

صانمه کیم رام اولمیه اول سرو قد سیمین بری	فتح ایدر التون سد محکم اسکندری

❀ بنام صادق ❀

نزد جانانه محبتله یقین اولدقجه	پای اخلاصی یوری بص سر قاف قربه

❀ بنام دهبی ❀

گوشهٔ ابروسن اول مه برطرفدن گوستروب	هم ینه ایما ایدر رمشن لادیو ابرولری

❀ بنام عصمت ❀

رو ینی عرض ایلیوب چشم و دهانک گوستر	تاوار وب دامانه رومال ایده افتاده سی

❀ بنام محمد عزت ❀

ظلام عالمی محو ایتدی بیحد مداحسانی	همان خورشید درسیاره ایچره روی تابانی

❀ بنام رمضان ❀

او ماهک عارضنده سیر ایدنجه زلف شبگونی	دیدم بر مهدراولکیم برشبی بیک ماهه راجحدر

❀ بنام شعبان ❀

کاغذ زر کبی گوردکده اوزرین کمری	بیلدم اول ماهی که وار بند میاننده برات

❀ بنام نوری ❀

ولیکن تنك و تیره خوابکاهی   کیرر حبسه که بك چوقدر کناهی
سمندر چون اکا آیین و عادت   اصارلرایتسه ده مردانه خدمت
بیلمز قنده در اصلا مقامی   یه هندیدریه مصریدریه شامی
قزلباش اولدیغی غایتده روشن   خراسان ملکنی ایتمشدی مسکن
جلادت سایه سن هر سمته صالمش   جهانی قبضهٔ تسخیره آلمش

اکرچه شعله سی دوزخ نشاندر
ولیکن کولکه سی ظل جناندر

❀ لغز دیکر ❀

ندر اول ساحرا عجوبه نما   ایدر اشکال غریبه پیدا
یعنی هر صورته قابل کوری نور   بر پری چهرهٔ خوشدل کوری نور
کرچه بر عاشق روشندلدر   طبعی امازنه بك مائلدر
خوب وزشتی ارامز پاك نظر   کیمی بوسه آلوب آغوشه چکر
ینه صوفی کبیدر صاف درون   بر نفس حالن ایدر دیکرکون
برفرنك اوغلانیدر نازکتر   چهره پرداز دکان بربر
برسیمین وجلی منظره وار   سینه سنده کوری نور جوهری وار
ایلسه ماهه اکر عرض جمال   ایکی اوچ پاره اولور شکل هلال
روز روشنده اولور حسنی عیان   شب تاریکده مستور و نهان
ابکم اماندر اول سر عظیم   کاهجه قوش دیلی ایلر تعلیم

ایلمین فن اصولی تحصیل
اوکتابیله ایدرمش تکمیل

❀ لغز دیکر ❀

ندر کیم اول ایکی یوزلو منافق   نمایان چهره سنده لون عاشق
کزر دنیایی هم بیدست و پادر   مقیم خانهٔ اهل غنادر

تعالی الله نه در آنده بو قدرت ‌‌ بیمزه ایچمز ویررد نیایه نعمت
کهی مسلم قیلا فتله بدیدار ‌‌ کهی شکل فرنکیده نمودار
کیر بهر صورته ایتمز تحاشی ‌‌ همان باشندن اکسک ایتمه طاشی
سمندروش کیروب هم ناره یانمز ‌‌ تنی نازک دلی جوره طیانمز
قرلسه پاره پاره اولسه اما ‌‌ ضرر کلمز اکابردر لو قطعا
عجب محبوبدر پاکیزه مشرب ‌‌ ولی زندوستدر آلوده مذهب
یاتور زیر زمینده خاک یکسان ‌‌ ساده آدیدر مهر درخشان
اکر کیم اولمسه یدی قلبی فاسد ‌‌ جهانده اولمزایدی قدری کاسد

یتر وصف ایلدک اول بیوفایی
یانکدن کتمسه ویرمز صفایی

❀ لغز دیکر ❀

ندر اول طاسباز کرم نهاد ‌‌ آب رود وکلکی ایدوب معتاد
تپه سنده اولور نموده کوزی ‌‌ حرمر سخت صانکه قاره یوزی
خلوتی ظن ایدر کورن آنی ‌‌ استمز ایلک خرقه پوشانی
هم مجرد ایله ایدر الفت ‌‌ هم آلور کندوسی بیچه عورت
کوندز انسانله اولوب محرم ‌‌ کیجه دیو وپری ایله همدم
دائما ماجراسی بی پایان ‌‌ دلبری سینه یه جکر عریان
عشقله آب چشمی جوش ایلر ‌‌ دوکه رک اشک ترخروش ایلر
نار هجر ایله سینه سی سوزان ‌‌ دود آهیله پر اولور اکوان
سوزناک اولسه ده صفاده مدام ‌‌ صوینی بولمه ده بو فق مرام

کوج وکل درعقب ایدر ادراک
بونی هر صاحب طبیعت پاک

❀ تاریخ اتمام دیوان ❀

حمد وشکر بی نهایه حضرت اللهه کیم ‖ ویردی بو عبد ضعیفه قوت نظم کلام

دخی ایتدکده اتمامن میسر عون حق
یازدی بو تاریخی خامه‌م بولدی دیوانم ختام

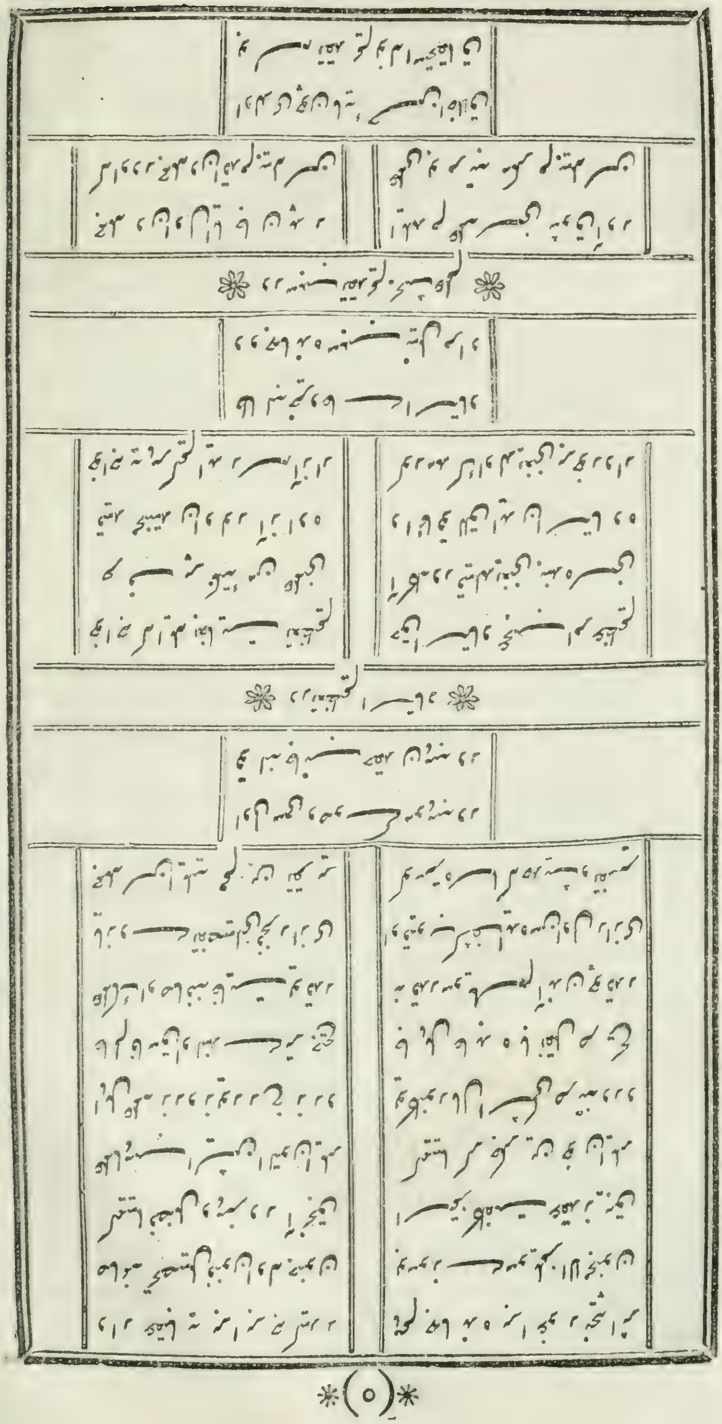
تم

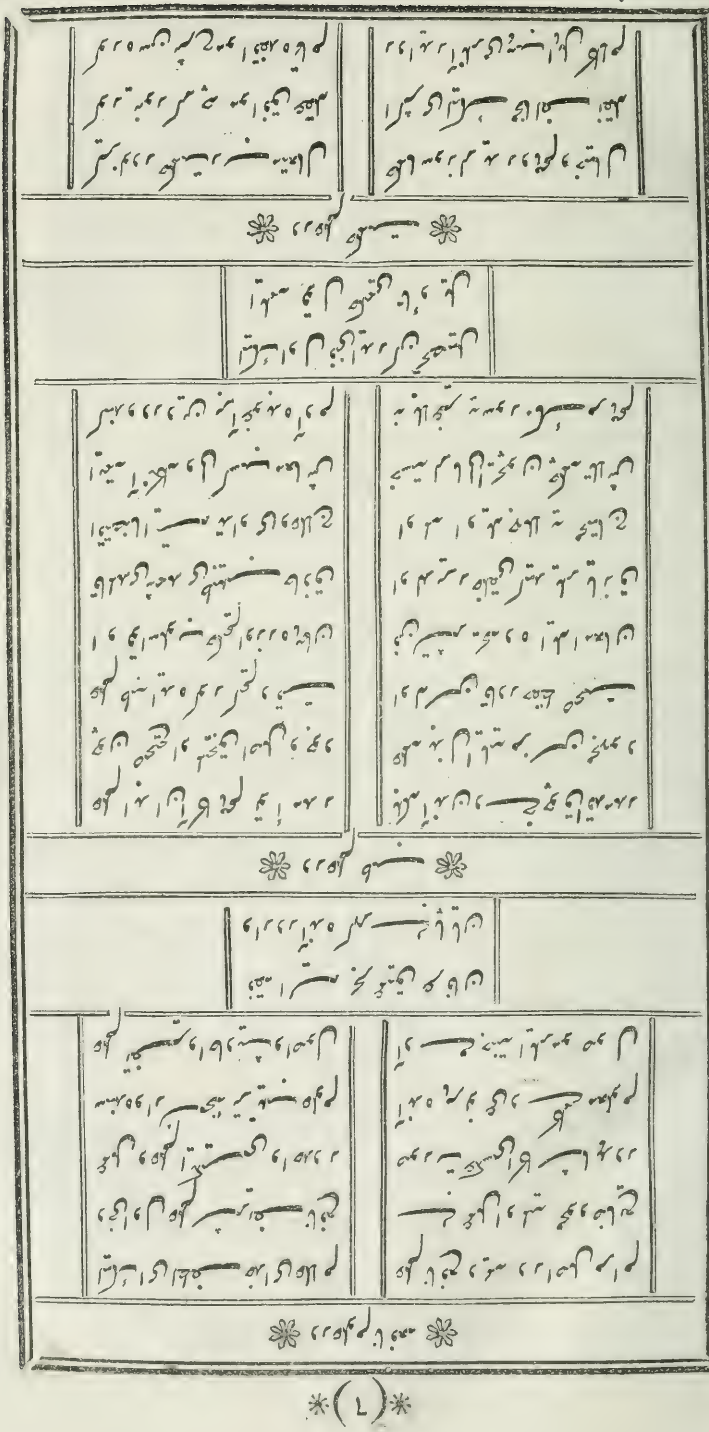
لطفیهٔ وهبی

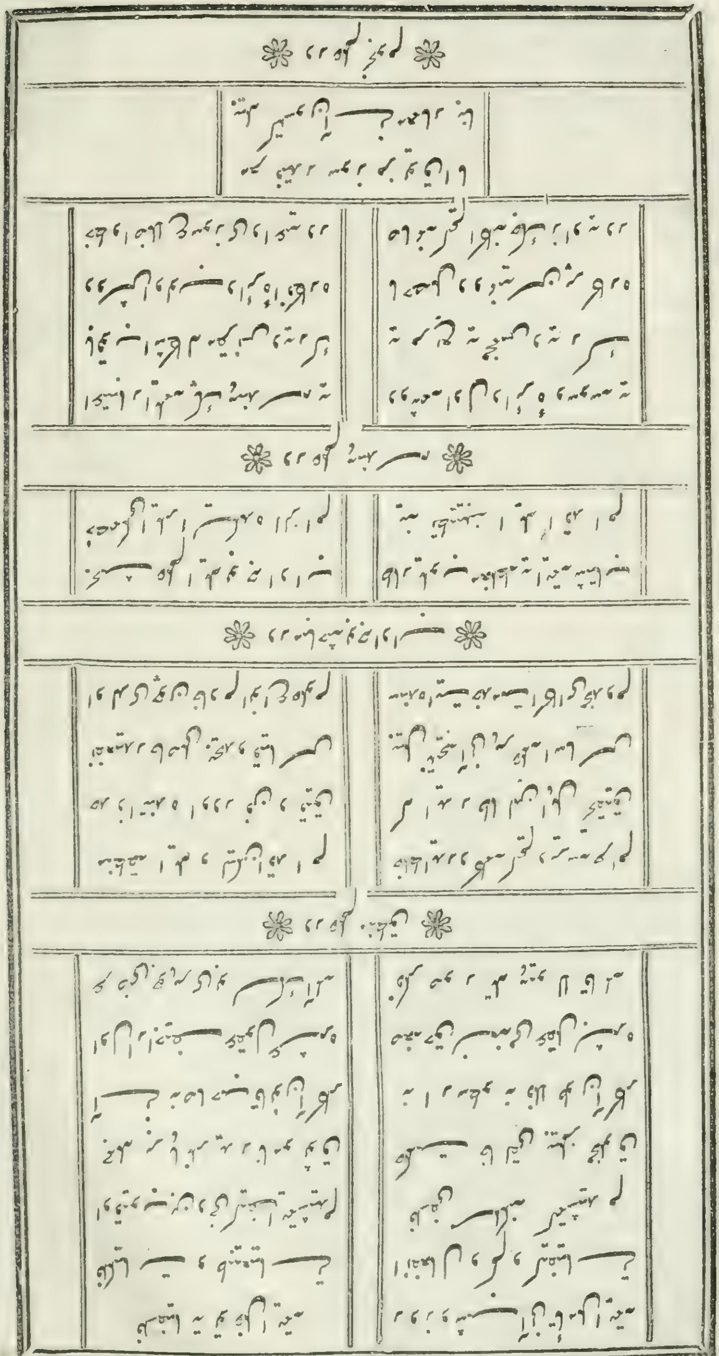
بسم الله الرحمن الرحیم

حمد او خلاقه که قیلدی احسان | بر آوج طپراغه شکل انسان
هم ایدوب لایق حسن تقویم | عقلله علمله ایتدی تکریم
شرف نطقله هم اول منان | قیلدی ممتاز گروه حیوان
قابل علم و کتابت ایتدی | صاحب رشد و درایت ایتدی
کرم و نعمتی بی پایاندر | شکری واجب نه اولو یزداندر
ایلیوب لطف و عطاسن اکمال | انبیا ایتدی پیاپی ارسال
قیلدی هم آنلره تنزیل کتاب | امر و نهیله ایدوب نیجه خطاب
ایلدی راه صوابی ارشاد | قالمیه تا که ضلالتده عباد
صکره اول رب کثیر الانعام | ویروب اول سلسله‌یه حسن ختام
ایلدی احمد مختاره رسول | که ایده عالمی حقه موصول
ایلیه دین مبینی تکمیل | گوستره جنته دک طوغرو سبیل
که اودر مظهر اخلاق حسن | صورت و سیرتیدر مستحسن
ایلیوب اول دخی چوق سعی بلیغ | قیلدی ایفای رسوم تبلیغ

اولدی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در علم معما

اوله هم علم معماده بنام | چیقره دانش و عرفان ایله نام

بو قدر آنک کبی برفن لذیذ | ذهنن اهل ذکانک ایلر تشحیذ

ملک ایرانده بغایت مقبول | بیلمین شاعر اولور پک مدخول

بونده نادر بولینور اربابی | بیلور آزادی چیقن احبابی

بدرکدن آنی تحصیل ایده کور | بیلمز ایاسنی تکمیل ایده کور

شعرک انواع فنونی مرغوب | انده وار شیوهٔ حسن محبوب

شعره چوق قدر حد ایلر نکبت | که اودر برا له کیرمز دولت

شعر وهبی الهی اما | سعیله کسب اولنور مش انشا

هله خوش بیلدیکمز معناده ز | بولینور منشی شاعر نادر

آنی جمع ایلمش انشته وصاف | طرز اعجازده حق الانصاف

اکا تقلید ایدن اهل انشا | اولور البته حقایق پیرا

کرچه لاف هنر ایلر چوقدر | لیک وصافی بیلور هیچ یوقدر

بدرک سعیله اولمش اکاه | اوقوبندن آتنی انشاالله

شعر و انشا ایکیسی توأمدر | لیک انشا دخی پک الزمدر

طرز انشاده نه خوش طور جدید | کهنه وادیلری ایتدک تجدید

ویسی و نرکسی درکار قدیم | شعدی متروکدر اطوار قدیم

کنندک ایجاد ایده کور آثاری | جکه مم بصمه قالب کفتاری

فن انشاله ایدرسک همت | کلور انشای کلامه قوت

فارسی و عربیت لازم | یعنی آنلرده مهارت لازم

بو العجبدر هله ابنای زمان | کورمشز چوق متعصب نادان

فارسی کویی قزلباش صانور | صائب و شوکتی اوقورسک اوصانور

عربی کرچه هنردر سوز یوق | فارسی ایلک شکردر سوز یوق

[illegible]

کوستر رکندولی قاموس لغات — سویلیوب نیجه عربجه کلمات
بسط ایدوب کاهجه مخلوط کلام — فارسی غلطنه ایلر اقدام
اکثری بصمه قالب رابطه سز — اصل معناسی غلط ضابطه سز
اید ر الفاظ غریبه آهنک — صانه سن وانقولیدر یا فرهنک
کند ویی تا که ثنا ایلیه لر — مصطلح بر چلبیدر دیه لر
اهل ذوق ایسه صفاسن چیقرر — هر کلامنده خطاسن چیقرر
کرچه خوشدر بیلور ربط کلام — لفظ ومعناده اوله حسن نظام

اصطلاحاته قاپلمه اما
طوغرودن طوغرو کرک حق ادا

❀ درمنع استهزاونمیمه ❀

کیمسه یی ایتمه صاقن استهزا — کورمه حقک قولنی هزله سزا
خوبدر کرچه لطافتله مزاح — اولمیه لیک مؤدی سلاح
کورمشز اولدیغنی هزل وشقا — اصدقایه سبب بغض وشقا
مجلسک مجلس عرفان اولسون — هرکورن شوقله حیران اولسون
یعنی هر نطقک اوله پر معنی — ارتکاب ایلمه مالا یعنی
کلمسون همتکه ارباب نفاق — شخص نمام رذیل الاخلاق
کیمسه یی فصل ومذمت ایتمه — اهل غیبت ایله الفت ایتمه
غیرینک ذمن ایدن شخص دنی — بیلکه مدح ایلمز البته سنی
حذر ایتکم او مقوله نکبت — کندو قولن سکا ایلر نسبت
کورمشز کیم چوغنک افسادی — اولدی انواع شقاقه بادی
نقل مجلس ایدیجی شخص لئیم — شبهه سز ثانی شیطان رجیم

ظاهر حالده وسواس اودر
صورت ناسده نسناس اودر

❀ در منع حوادث ❀

دائره کده هذیان سویلتمه … اولوراولمازه یلان سویلتمه
خانه‌سی ایتمه حوادث خانه … سکالازم دکل اول افسانه
دولته دائر آچلسه صحبت … منعنه ایله اوساعت غیرت
بزه آنجق یاقشور خیر دعا … ایلسون آنی مؤید مولا
وارنیجه حدینی بیلمز نادان … بی ادبلك ایله سویلر هذیان
ناسزا خلط کلامه مائل … بیلسه ده حقه دکلدر قائل
دورابواب ایدراول بی ناموس … کندوباشینه جهانه جاسوس
سوزلری خارج اطوار ادب … عالمه نشر اراجیفه سبب
اهل جاهی اوتوروب هزل ایلر … کیمنی نصب وکیمین عزل ایلر
بولدیغی یرده ایدراکل طعام … بیدیکی ایچدیکی والله حرام
کرچه اوکمز او مشئلو نکبت … دوشش اولور دام بلایه البت
انلری مجلسکه اوغراتمه … سوزلرین برپوله آلوب صاتمه
التفات ایتمه کولوب یوزلرینه … اعتبار ایلمه هیچ سوزلرینه
اصلی یوق سوزلری مجنون سویلر … صورمه هر بردلیدن اصلو خبر
یاغلی کسبتلی مدا ههلردن … پهلوانسك چکه بیلسك دامن

اولمه دلال مصیبت چوقدر
عرض وانصاف وحیاسی یوقدر

❀ درادباران دولت ❀

بولینور نیجه بغیض عالم … بی سبب دشمن ارباب نعم
طاق قبالدن اولمش دوشکون … کچینور دولته کویاکوسکون
النه دامن دولت کیرمز … قبضهٔ شوقنه فرصت کیرمز
تسلیت دیرمکیچون سینه سنه … چاره امیدی ایله کینه سنه

اولا

[illegible]

ناس ایله ایلمه چوق استئناس — اولمه موسوم نشان افلاس
جستجو ایلمه یاران و جلیس — کتب فاخره وش وارمی انیس
ناسزا بزمنه صاقن گیتمکدن — قدرک محو و هبا ایتمکدن
گاه احبابه زیارت ایله — لیک اطوارنه دقت ایله

سزه یجک شایبهٔ استثقال
قالقه گور طورمه اوتورمه فی الحال

❀ در منع تصدر ❀

وار دیغک یرده گوزتمه صدری — پست اولور طالب صدرک قدری
اولمه خانکده دخی صدرنشین — گوشه یه چکمه اولوب فخر آیین
وار ایسه جوهر ذاتکده کمال — جایک اولسه نه ضرر صف نعال
یوغیسه مایهٔ فضل و هنرک — وار میدر فائده صدر اولسه یرک

ذاتکی ایله سزای رغبت
گچورر لرسنی صدره البت

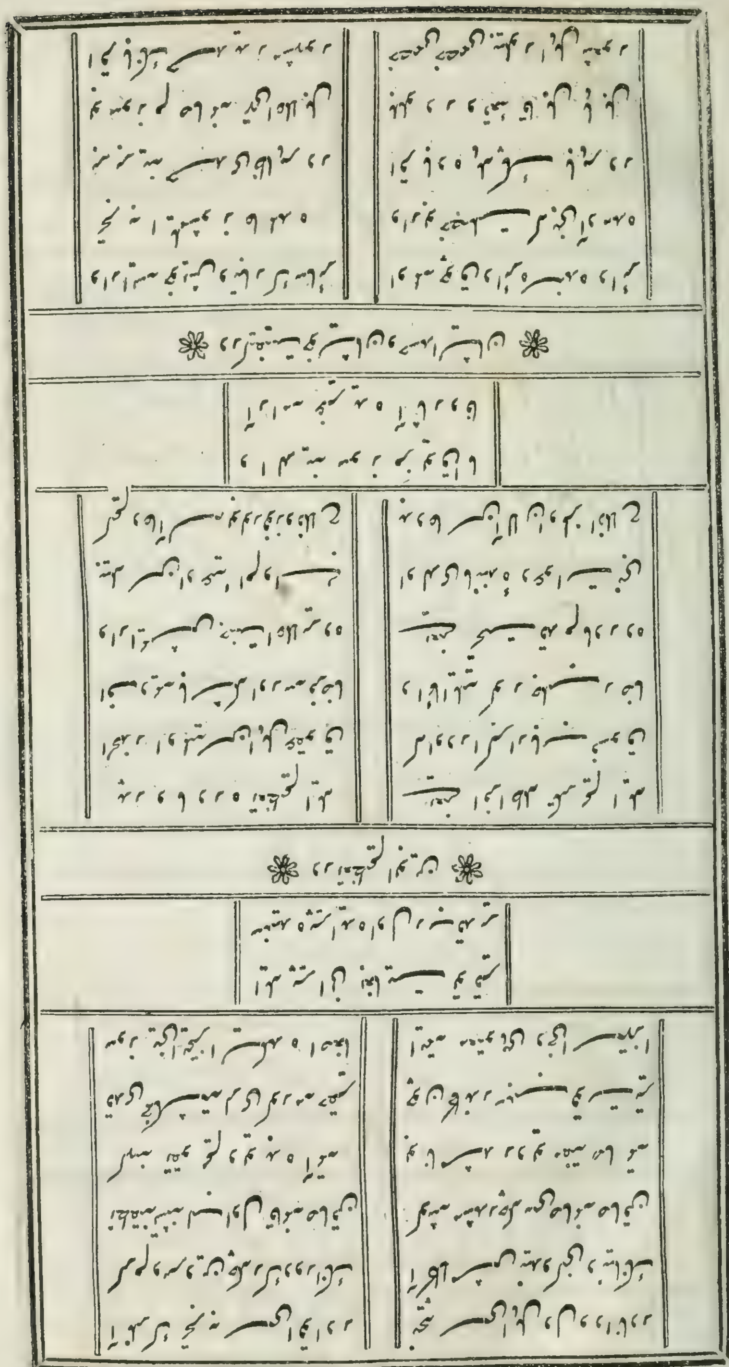
❀ در تواضع ❀

دائما خلقه تواضع گوستر — روی دل طورنی هرکس استر
متواضع اوله نک رتبه رفیع — رتبه و قدرنی ایلر ترفیع

❀ در منع کبر شیطانی ❀

کبر و عنوان ایدن اهل تلبیس — لایق لعنت اولور چون ابلیس
حضرت آدمک اول اولعین — اولمدی سجده سنه سر بزمین
ایلدی عجب و غروره آهنک — صکره اولادنه اولدی یوزه ونک
متکبرلر اولور بویله حقیر — کبره راضی دکل اول رب کبیر
لیک هر شخصه تملق ایتمه — طور ذلتله تخلق ایتمه
سکا کبر ایلیه نه کبر ایتمک — صدقه ویرمه کبیدر بی شک

خوبدر

اولیجق نائل جاه واقبال — ایدر انجازینی ترک واهمال
عبیدر اویله مواعید دروغ — شمع جاهنده قوماز نور فروغ
صادق الوعد اولور اهل همت — شیمه‌دی اول زمره‌ده واردر قلت

اوجدیلر قافه‌هم اصحابی
صانکه عنقادر انک اربابی

درو عد معزولین

وعد معزول ایله اولمه مسرور — بیلکه انجازی ایمش دورادور

اصلی یوق وعدهٔ محبوبانه
اومه رنجی کتورر انسانه

در منع از دور ابواب برای طلب رزق

رزق ایچون ایلمه دور ابواب — در احسان خدا نعم الباب
یوزیکی سور اولودر کاهه — قیل خشوع ایله نیاز اللهه
دائما حقه توکل ایله — فیض باری یه توسل ایله
غیره باقمه وار ایکن لطف خدا — اکا محتاج ایتون شاه وکدا
بیله‌سن جمله‌سی عبد عاجز — اوله مز رزقده کیمسه حاجز
ظاهرا غیر یسیده اوله سبب — لطف واحسان خدانکدر هب
کرچه اسبابه تشبث لازم — اعتقادک اوله اما جازم
که حقیقتده خدادر رزاق — اوایدر عالمه آنجق ارزاق

غیریسن مانع ومعطی صانمه
ظاهر حاله باقوب الدانمه

درادای شکر نعمت

شکرین ایفا ایده کور مولانک — قدرنی اکلیه رق احسانک
شکر ایدر نعمتی غایت افزون — کافر نعمت اولور پک ملعون

خالقک

خالقك نعمتی بی احصادر | خلق آنك شكرنه اولمز قادر
حق شكری ایده مز بعنی انام | شكر الله دیمكله اتمام
شكر اودركیم نعم اظهار ایده رك | عجز وتقصیرینی اقرار ایده رك
فقرایه ایده سن انعامی | مستحقه قیله سن اكرامی
صحتك شكری عبادت ایتمك | خسته لر حالنه شفقت ایتمك
شكری واربنقه جهر اعضانك | عقلی ایرمز بوكه هر انسانك

ایتمش احیاده غزالی تفصیل
اوقیوب آكاه ندر شكر جمیل

❀ در مهمان نوازی ❀

شكری ایفا ایله خوش اوصاف اول | بذل نعمت ایده رك مضیاف اول
دائما مطعم اولان منعم اولور | مكرم اولمزمی اوكیم مكرم اولور
دینلدن آرترده مدن اصل مرام | ایلمكدر فقرایه اطعام
ایده كور خانه كه كلسه مهمان | سفره كه خوان خلیل الرحمان
شرط اكرامه رعایت ایله | عرض اخلاص و محبت ایله

یاقشورمی ادب انسانه
ترش رو كوسترمه مهمانه

❀ در اطعمهٔ خسیسان ❀

چقروب اطعمه كی پاك ونفیس | اولمه مخصلت اشخاص خسیس
یشلستنان ایله بعض یاران | ساحهٔ سفره سن ایلر بستان
زیور خوانی بقول خمسه | چار موسمده اصول خمسه
بیه دیرلذتنی مدح ایده رك | یاقشور خمس مباركله یمك
جمله بدرایحه ونا مأكول | بیه مزآج بولنان شخص اكول
رمضانده نه ایسه غیرت ایدر | جابجا قومشولرین دعوت ایدر

[illegible]

[illegible]

[illegible]

طاتلو طاتلو یرایجرسه پروا — آجی سوزلرله ایدر استهزا
احترازایله اوناکسلردن — لاشه یه قونیجی کرکسلردن
بو ایچق اهلنه ایله کرمی — خلقه بیهوده طاغتمه درمی
صدق واخلاص ایله ویرکیم صدقات — مالکه عمرکه کلسون برکات

سکا اول رب کریم ومنان
عشر امثالنی ایلر احسان

در کیفیت جرار واعطای صدقه بفقرای صابرین

لیک وار نیجه حیاسز جرار — اتخاذ ایلمش اول صنعتی کار
کندویه باب سؤالی آچمش — یوزصوین یرلره دوکمش صاچمش
کیمسه دن شرم وتحاشی ایتمز — قپویه دیکسه عصایی کتمز
بعضیسی مکه مدینه عربی — اکثری مصری وشامی حلبی
کیمی سایس کیمیسیدر عکام — صاری نوب شمله بورونمش احرام
کسوت حجی تمام اویدرمش — حاجی فشفش دیونام اویدرمش
ظاهرا دیرسه ده شیأ لله — آلور البته اوخواه ونا خواه
جر نفع ایتمده دریلیل ونهار — یعنی جرار دکلدر جبار
ال اچار اولمسه داخی محتاج — قارنی طوق اولسه ینه کوزلری آچ
بعض اعمی کور نورپایی شکست — طولاشور کاسهٔ دریوزه بدست
طوتدیغن جر ایله تجریم ایلر — بلکه شیخی بو فنی تعلیم ایلر
بدصدا بویله دلنجی یه تمام — خرکدا دیر ظرفاء اعجام
بعض جرارده شاعر کچینور — جر اثقالده ماهر کچینور
طاغیدر خلقه مزخف تاریخ — اوله رق لایق لوم وتوبیخ
ایشیدن یونس الهیسی صانور — بدادا سن کورن آدم اوصانور
سوزلری برچورک اقچه ایتمز — جائزه آلمسه قالقوب کیتمز

آنلرک

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کوزی طوق طورسی ایکن اطوارک
آج دعواجیلق اولمق کارک

❀ در کفالت ❀

بوندن ادنی کوری نور حال کفیل — آخرک دینی ایله زار و ذلیل
بی سبب کندوبی مدیون ایلمر — عاقل ایتمز بونی مجنون ایلمر

بو بلاده متحاشی اشخاص
مالنی نفسنی ایتمزمی خلاص

❀ در منع تولیت وجبایت ❀

دسته اولمه متولی جابی — بهره منداولمازانک اربابی
واقفک شرطنی ایفا ایده مز — جهت اربابنی ارضا ایده مز
اکل ایدر غله و نقد وقفی — ییقلور سه یاپه مز بر سقفی
بی تکلف ییه رک مالی کبی — وقفی بر باد ایدر حالی کبی
قوینی دفترلی اوجابی نه بلا — رفع اولوب شرم و حجابی نه بلا
سوبسو جمع کرایه طولاشور — چاپور ایشلرده کرز یک بولاشور
آنلرک اکثری در خانه خراب — ملک عقباده اولور وقف عذاب

ارتکاب ایلمه بوحالاتی
اتقا ایله بیلوب واواتی

❀ در حیا و استغنا ❀

الحذر اولمه کدا چشم و دنی — قلبک اولسون هله غایتده غنی
بیلورم تجربه ایله اعلا — جالب رزق اولدوکن استغنا
پرده سی صیرقلولاندر منکوب — ستر ایدر عرضنی مرد محجوب
زن طبیعتلر اولور ضربه سزا — دست جر ایلده در سوط حیا
طبعه البته اولور مایه زین — صفت مادح ذی النورین

رزقه مانع دیسه لرده قرضا — مؤمنك خصلتیدر شرم وحیا
بی حیالق سكبی وارمی منفور — اوادبسزلكی ظن ایتمه حضور

حدذاتنده كیم اولمازسه ادیب — فلكك سیلیسی ایلر تأدیب

درقرض ودیون

آدمی عالمه ایلر رسوا — بیحیالر ایله اخذ و اعطا
ایله دادوستدكده وقت — اولمه افتادهٔ دام محنت
سنی بیهوده طولاندرمیه لر — كوكلكی صكره بولاندرمیه لر
قرض مقراض محبتدر بیل — قاطع رشتهٔ الفتدر بیل
ایتمه احبابكه داخی اقراض — كسمه سون آره كزی اول مقراض
اولا اولسه دخی مستحسن — صكره چركن كورینور قرض حسن
اقتضا ایتسه دهسن آلسك قرض — وعده سی یوقدر اداسن بیل فرض
یوق رباده هله خیر وبركت — اویله مردارایشه اولسون لعنت
مالك اولسه نه قدر بیپایان — بولور اربا حله كسر ونقصان
سن دخی كیمسه یه ایتمه دینی — شانكه ویرمه اوكونه شینی
الامان دینه هوسكار اولمه — سجن محنتده كرفتار اولمه
رخ فاحشله چكوب خسرانی — ایتمه ایل مالی ایله عنوانی
رویِ مدیونده قالمز رونق — مبتلا ایلمسون كیمسه یی حق
اومرم كیم سنی حفظ ایده خدا — اقتضا ایتسه ضرورت اما
كلفت دینه ده اولسك مجبور — قیلمه وقتیله اداسنده قصور
صاقن اول باره تحمل ایتمه — هیچ اداسنده تكاسل ایتمه
آلیجق نیتك اولدقده ادا — سكا امداد ایدر البته خدا
اهل دینه یاقشور اول خصلت — كه ایده دینن ادایه همت

اولسه ده کاه دوچار تغریب
ینه ترجیح کتوررلرنه غریب

در طریق خواجکانی

خواجکانلق دیمشس اول نابی — شیمدی سد ایلمدیلر اول بابی
کثرتی مانع اولوب عزتنه — سبب اولدی چوغنک ذلتنه
صدقه منصبی اهل سائل — صاحب اقبالیده ظل زائل
اکثری دائره سن بسلیه مز — دفتری اولسه ده چالوب بیه مز
سروسامانی خراسانیدر — مفخری خواجهٔ دیوانیدر
آچلنمندن آتنی صالته مثال — قالسه راجل ینه دیرنمن رجال
بعضسی مائل اولوب عنوانه — چالیجق عید ده مهترخانه
فخر ایدرجیلی معنون کورینور — سیر ایدن خلقه مطنطن کورینور
پک بیوک غلغله ایلر اظهار — ایشیدن اولدی صانور دفتردار
اوالیسه مصرف عیدیله ملول — دوردن خوشجه کلور صوت طبول
باشنه کیدیکیدر قوری قفس — متواتر اولان ایرادی نفس
مال صرافله در عنوانی — ویره سی اوستی ایله ارکانی
آتلر ختلهپرکوکبه در — اصلی یوق برقوری بوش دبدبه در
مایهٔ دینه ضروری محتاج — بورجه کیرمزسه نه چاره قالور آج
کلیجک وقت ادای دینی — خسته یم دیر قپایوب بابینی
بقاسینه دیکلورسه قره بت — دیه مزچیق یقلوب کیت بره ایت
خواه و ناخواه مدارا ایلر — دینینه وعده تمنا ایلر
دیرکه یقلشدی بله توجیهات — بوبلادن بولور زغیری نجات
یاعطیه آلور زیامنصب — ویره لر بلکه براعلا منصب
بویله لافیله کچراوقاتی — کوزه درلیلهٔ توجیهاتی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بولنور هر كسك البت دردی

در عدم آسایش اهل جاه

اهل جاهك هله هیچ راحتی یوق
بلكه اتباعی ایدر ذوق وصفا
الطفله عالمی ممنون ایده مز
باخصوص اولدی زمانه غدار
ایشدرسه اولور البت غمناك
بویله مختلله كچر ایامی
سكر منصبله یاتورکن سرمست
باخصوص اكثر یدردن همت
بیلدیكی یار صدیقن اونودر
عار ایدر انلر ایله الفتدن
یانه كیرسه ده باقمز یوزینه
قطرهٔ همتن ایتمز تسویغ
سفهایه قاپیلوب منصبده
كندوسی عالمه ایلر رسوا
یعنی بردرلو موفق اوله مز
كیدیجك صكره الندن فرصت
لیك فرصت ینه كیرسه الینه
طوتر البت ینه اسكی صوینی
بیلورز اولدیسی نیجه اهل نعم
ینه فرصت بولیجق كالاول
عصرك انواع كبارین كوردك

دوشنوب عزالی امنیتی یوق
كندونك چكدیكی جور وجفا
هر كسك خواهشی اوزره كیده مز
سویلانور حقنده یوز بیك كفتار
غیرت ایتمزمی درونن صدچاك
دوشنور كیم نه اولور انجامی
جام اقبالی اولور كاهی شكست
یبودكچه اولوب اهل عظمت
اسكی احباب شفیقن اونودر
اجتناب ایلیه رك صحبتدن
التفات ایلمز اصلا سوزینه
ایدر الدن كلان احسانی دریغ
انجق آنلر یاپلور منصبده
قازانور باشنه بیك دربلا
ارایوب راه صوابی بوله مز
ایدر اظهار ندامت قت قت
نام احبابنی آلمز دیلنه
چیقسه ده جانی دكشمز خوینی
صكره بویله كسعیدن اندم
ایلدی طورنی غایت مختل
نیك وبد صورت كارین كوردك

عفت اربابی سلامت بولدی — کوشهٔ عزلده عزت بولدی
حفظ ایدن عرض و وقاروشانن — کارنک کورمدی هیچ خسرانن
یعنی بیهوده دکلدر هر کار — هر کسک کسبی یدیدر ادبار
بی سبب کیمسه یه غدر ایتمزلر — طرد و حسرتکش صدر ایتمزلر
جاه اربابنه عفت لازم — صاحبه کیم مایهٔ دولت لازم
جاهدن مقصد اولان عزتدر — جمع مال ایتمک ایسه تهمتدر
عفت اربابی اولان صدرنشین — ایکی عالمده اولور خیره قرین
مرتکب طینت اولان صاحب جاه — رتبه و قدرین ایدر محو و تباه
اطفله ایلمین جذب قلوب — نزد حقده دخی اولمز محبوب
نه ایسه جمله سی بی راحتدر — چکدیکی برقوری بوش غیرتدر
کوشهٔ دامنیدر جای شفاه — کیزلو کیزلو چکر امانیه آه
ظاهرا دبدبه و حشمتی چوق — باطننده کدر و محنتی چوق
غبطه ایتمه باقوب اهل جاهه — دوشمه اول قعری بولنمز چاهه
ذروهٔ جاه دکل جای قرار — یوجه رتبه علم فرق منار
پک خطردر حذر ایله لب بام — اولمه خواهشکر اعلای مقام
متوسط اوله حال و مالک — ارامه پک اوته سن اقبالک

نور عینم بونی فهم ایله یقین
اولمه عنوانه باقوب ظاهربین

❀ در اتصاف اصناف بعدم انصاف ❀

بعض اصناف ایدر امار راحت — هیچ چکلمز بله ذل حرفت
بو قدر انلرده معزز بر فرد — چون یکت باشیلری باش نامرد
نیجه سی نقد حیل صرافی — نیجه سی اولمش اغز خفافی
خواجکیلرده عجائب دولاب — آچدیلر خلقی طولاندرمغه باب

صنف

ماحصل اکثرینک حالی بودر — ارتکاب ایتدیکی افعالی بودر
اولسه ده هر نقدر انصافک — پک اینانمه سوزینه اصنافک
چونکه سندن او تجارت ایلر — صانمه کیم ساکه صداقت ایلر
سن آنی صادق ایدرسن تخمین — یه جکدر او ایسه کیزلوجه مین
آنلرا حبابنه بر بوله صتار — ایشینه سودجی کبی چوق صوقتار
ویرسه هب مالنی آلمه ویره سی — قپودن طشره چیقر اول تره سی
لا محاله سنی مغبون ایلر — کجرر دفتره مدیون ایلر
عیبدر عاقله مغبون اولمق — صوکی پشیمانلغه مقرون اولمق
غبن فاحش بله پک موحشدر — بیلمک آلش ویریشن چوق ایشدر
بیل حسابک چکر ایسکده تعب — کیم تغرر اولور افلاسه سبب

قوللنان عیشی ایچون عقل معاش
چکمیه ضنک معیشتله تلاش

❀ در احتراز از حیله کاران وخائنان ❀

سمیکه اوغرامسون شخص محیل — کیرمسون دائره که اویلر ذلیل
خدعه انجق یراشور کن جنکه — بویامق خلقی سزامی رنکه
جمله ارباب حیل مدبر اولور — حیله سی پک چوغه سورمز طویلور
بوغیکن دلکی کبی حیله کذار — ینه پوستی صویلور آخر کار
آکله سک کیمده خیانت اثری — قربنه وارمیوب اول ذوره بری
یلر او کز او کروه مکروه — بوله مز ثروت وسامان وشکوه
اکثری مفلس اولور خائنلر — دائم آردنجه کزر دائنلر
آنلرک اولدیغیچون ذاتی خبیث — برالیشه کیرسه ایدرلر تلویث
خائن اولدیغی سببدن فاره — دیدیلر بقشو صچن مردار
بلمم آیا نه زماندر بو زمان — صانکه بربشقه جهان اولدی جهان

آرایان اهل امانت بوله مز
کیمسه ارباب صداقت بوله مز

ازمایشن ایله اولدی معلوم
صدق واخلاص اثری در معدوم

اکثر ابنای زماندر حاسد
ظاهره باقمه درونی فاسد

کذبه حمل ایتمه کلامم قطعا
یار صادق بوله مزسن اصلا

اعتبار ایتمه مداهن سوزینه
پاک ایشدرتو کرسک یوزینه

خلقی باشدن چیقرر رهباوکروه
پک ملوث اولور اویله مکروه

نیجه غافللری مغرور ایده رک
اصلی یوق مدحله مسرور ایده رک

چاره سزدرده دوچار ایتمشلر
یوب ایچوب طاغیلوب گیتمشلر

اغلادر آدمی یوزه کولیجی
سرخوشک گریه سیدر مکر سنجی

ایلیوب دقت ایله ذهنکی تیز
دوستدن دشمنی ایله تمییز

پک خطردر اوفهم ایله که سن
کوره ینه دوست یوزندن دشمن

دشمنی دوست اولورصانمه صاقن
عرض اخلاصنه الدانمه صاقن

خواب خرکوشنه اولمه مغرور
صوا ویور دشمن اویومز مشهور

ایوکون دوستی ایله یار اولمه
یوفانا کسه غمخوار اولمه

کیمسه یه ایتمه عداوت اظهار
شاید اول دوستک اولور آخر کار

حالک آکلتمه دخی دوستکه سن
کیده رک بلکه اولورسن دشمن

❀ در منع از کشف راز ❀

غنچه وش رازکی صاقله مکنون
کل کبی ایتمه صاقن کشف درون

جاتلادر سرکی خلقه احباب
دوکیلور شیشهٔ اشکسته دن آب

جالشوب سن اوله کور مرد کتوم
صاقله اسرارنی خلقک مکتوم

عیبدر آدمه کشف اسرار
ارتکاب ایتمز آنی صاحب عار

سنی بر کیمسه بیلوب یعنی امین
ویره رک دقت ایله بلکه یمین

اولسه ده مائل حسن ممتاز　　اولمز ارباب نظافتیچه باز
نه لوزلدر خدمه اولسه تمیز　　حیز ناپاکدن ایله پرهیز
چوقدر اویله یغن یولدرمش　　چهره سن دوزکون ایله صولدرمش
بر جوانسال خط آور کچینور　　پیر پرورده سی دلبر کچینور
کوسترر شیوهٔ خیزانه سنی　　اکدیرر همشره وآنه سنی
بزه لازم دکل اول کونه لعین　　غیری یرلرده طاغتسون تعیین
ابن خلدون حقایق پرور　　یعنی اول صاحب عنوان عبر
دردہ تقسیم ایدوب خدامی　　بیلدیرر لایق استخدامی
بری هم عاقل وهم صادقدر　　اعتبار ونظره لایقدر
آنی هر برآراین صانمه بولور　　پادشهلر دخی کوچ مالک اولور
برسی هم خائن وهم احمقدر　　جمله سندن هله بو آلچقدر
بریسی صادق احمقدر هم　　آنیده ایتمه دیمش مستخدم
بریده خائن اولور عاقل اولور　　حسن وقبحی ینه عقلیله بولور
اختیار ایت آنی استخدامه　　بویله تحریر ایدر اول علامه
هرنه ایسه ایدوب امعان نظر　　ارتکاب ایتملیدر اهون شر
ایلمه ارناودی استخدام　　کلخنیدر یری اولسون حمام
پاک ظن ایتمه عربکیرلیلری　　اوملوث یقه سی کیرلیلری
هوس ایتمه خدمه چوقلغنه　　طورسه لرده بوعازی طوقلغنه
ایتمه خدامه امور محرم　　ایر یلورده یاپشور دشمنه هم
استمالتله کولوب یوزلرینه　　اعتماد ایلمه چوق سوزلرینه
بک خطادر انا عورت سوکمه　　طاریلورسک قپودن سوردکمه
کتخدا عقلنه اولمه محتاج　　اچسونلر کوزیکی سن کوزک آج
مصرفه ایتمه وکیل خرجی امین　　چوغی خائندر ایدر صکره یمین

هرد

کوزی باغلو قوشه بکزر اکثر
مرغ عقلن اوچوروب قوش بسلر

کزدیرر الده قناریه قفسی
قفسیلور شوقله قوش کبی سسی

یم دوکر قوشلرینه دانه صاچر
دانهٔ عقلنی یابانه صاچر

طوتدیغن یملیوب ایتمز محتاج
براغور یوریلرین لانه ده آچ

قوشی قوشیله صانور کیم ایده صید
صکره بردامه دوشر اول لاقید

بو قدر انصافی نیچه انسانک
قوشجه جاننه قیوب حیوانک

قفسه بلبلی محبوس ایلر
بوی کلدکن آنی مأیوس ایلر

بسلسه قوش سودی ایله فرضا
ینه بیچاره ایدر واویلا

عندلیب ایده قفسده فریاد
نه روادر ایشیدنلر اوله شاد

آنلر ارباب هوازمره سیدر
عقلی اوچمش سفهازمره سیدر

سربام اوزره وه چیقسه قوشباز
اوله مز حاصلی بالا پرواز

بلبلی کوش ایده کور کلشنده
غنچهٔ طبعک اوله پرخنده

صانمه کیم قوش دیلینک لذتی وار
طوطیدر شاعر شیرین کفتار

❀ در منع شکوفه کاری ❀

بویله بیهوده عمللر چوقدر
مبتلاسینه نهایت یوقدر

وار نیچه تازه آچلمش چلبی
لاله جیلکله طاقنمش لقبی

ایلیوب طرح شکوفه فکرین
صاقسی صایمقله اونوتمش ذکرین

دیکمکه سوکمکه عقلن ویرمش
صانه سن قعر زمینه کیرمش

باغبان کاریدر اوکندوکی چکک
دیمسونلر سکا کیم بونه چیچک

دهنک قیلمه صوغان بخشنه باز
ایتمسونلر سکا بیک درلو پیاز

نوبهار اولسه چیقوب کلزاره
قیل تماشا آچیلان ازهاره

صنع باری یه بوجه دقت
سنبل وکللری سیر ایت قت قت

باغ عرفانده سنبل اوله کور — سن او گلشنده آچیل گل اوله کور

دیه لر اشته بو سنبل زاده — تازه گلدر چمن اجداده

دیلرم حقدن ایا نجل نجیب — باغمزده اوله سن سنبل طیب

فضلمله شهرت جدگ بوله سن — ثانی شارح اشباه اوله سن

سنی معمور و معمر ایده حق
لطف و انعامنه مظهر ایده حق

خاتمه

خوش بیلورسنکه ایا نخل خبیر — بونی بر هفته ده ایتدم تحریر

باخصوص اولمشیدم پك خسته — نولیازدمسه شکسته بسته

حال بیمارده کلمسی معلوم — اولدیسه بویله هذیان محموم

ویرمدم حسن انتظام ترتیب — عین تسویدی بو اسلوب غریب

شاعرانه یازلوب بعض نکات — موجب ضحك ضروری کلمات

ایلدم نیت تنشیط قلوب — پسندنامه‌م اوله تا کیم مرغوب

وار ایسه سهو و خطا و هذیان — اودرم اوله قرین غفران

ایتمدم حاصلی تطویل کلام — بوده آنجق یکا اقصای مرام

که بیلوب تخلیه و تحلیه‌سی — ویره سن ذاتکه خوش تربیه‌لی

بوله‌سن رونق خلق حسنی — هر کورن ایلیه تحسین سنی

خالقك سودیکیدر شخص خلوق — اکا ایتمزمی محبت مخلوق

اوقویه‌سك جان ایله احیای علوم — حسن خلق آنده سراپا معلوم

ایله اخلاق علاسئی نظر — بول نصیر یده‌کی معنایه ظفر

وار بو فنده کتب نامعدود — اکثرین بزده بولورسن موجود

لیك بو پیرجوان طبع وحقیر — پیرو سائق تقدیر قدیر

دور ایدوب خیلی زمان دنیایی — آکلادم نیجه خفی معنایی

25